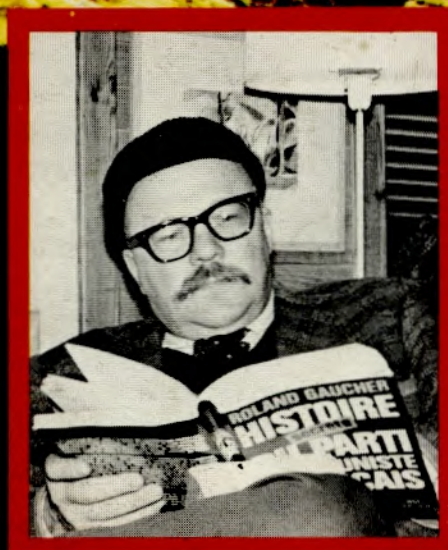

RØDE FANE

Nr. 2-79 Kr.15.- Tidsskrift for kommunistisk teori og debatt

**Kan NATO forhindre
krigen, Jan Myrdal?**

**SV etter landsmøtet
— nærmere Moskva**

I DETTE NUMMER

Hvorfor ja til NATO Jan Myrdal?

Kan NATO stoppe supermakta Sovjet i en krig? Skal vi stole på det borgerlige militærapparatet hvis Sovjet angriper? Dette er noe av det vi tar opp i et intervju med den kjente svenske forfatteren Jan Myrdal på side 4.

Etter landsmøtet i SV

Pål Steigan oppsummerer landsmøtet i SV. Hvilke motsigelser eksisterte på landsmøtet, hvilken fraksjon har styrka seg. Hva ble utfallet av diskusjonen om krise- og militærprogram? Side 14.

Vietnams hegemonisme og SV's prinsipløshet

Hvordan forsvarte SV Vietnams okkupasjon av Kampuchea. En gjennomgang av uttalelser og artikler fra ulike SV-ledere som neppe vil få noen stolt plass i SV's partihistorie, side 24.

To dikt av Joanes Nielsen frå Færøyane Side 30

Debatt: NKP — Komintern og karakteren av 2. verdenskrig

Knut Johansen følger opp Komintern debatten. Han hevder at NKPs manglende motstand mot den tyske okkupanten skjedde i forståelse med Komintern og drøfter nøye karakteren av 2. verdenskrig, han stiller seg kritisk til de nåværende formuleringene i AKP(m-l)s prinsippprogram, side 32.

Bøker og tidsskrifter:

General Hacketts verdenskrig — en ønskedrøm om NATO-seier, side 40.

Marxistisk Forum: Søkelys på Kominterns linje og vinterkrigen i Finland, side 44.

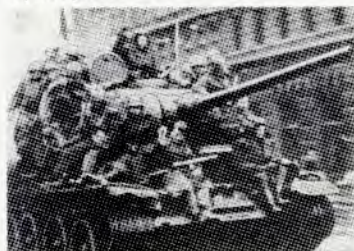
Harald Normann med avslørende bok om generalstaben og den tyske okkupasjonen, side 46.

Tidsskriftet Materialisten's ny skikkelse, side 47.

I NESTE NUMMER

Trenger AKP(m-l) ny militærpolitikk Pål Steigan?

Vi intervjuer partiformannen om verdenssituasjonen og AKP(m-l)s militærpolitikk og synet på NATO.

Ungarn 1956

Vi starter en diskusjon om Ungarn 1956. Hva var den historiske foranledninga til at alternativet for den ungarske arbeiderklassen stod mellom kontrarevolusjon og russiske tanks. Hvordan skal vi vurdere invasjonen i dag?

RØDE FANE

Redaktør og ansvarlig utgiver: Rune Ottosen

Redaksjon og distribusjon: Røde Fane, boks 2046, Grünerløkka Oslo 5, Telefon: 67 49 90. Postgiro: 2 20 84 78. Abonnement: 100 kr. (8 nr.). Trykt i offset hos A/S Duplotrykk, 1979.

UTGITT AV
AKP(m-l)
NR. 2 1979 —
8. ÅRG. KR. 15,-

*Abonner
du også!*

Hører du med blant de hundrevis av Røde Fanes lesere som kjøper bladet fast, men som ikke abonnerer? I så fall bør du vite:

— Både du og Røde Fane sparer penger på at du abonnerer!

— Du får bladet i postkassa med en gang det kommer ut!

— Du unngår å gå glipp av noen av de 8 spennende nummerene vi planlegger i 1979!

— Fra og med dette nummeret sendes bladet til abonnentene i lukket konvolutt!

FRA REDAKSJONEN

SV, Kina og krigen

I årevis har SV-koryfeer bivånt sosialimperialismen og dens stråmenn herje på fremmede kontinenter med aggresjon, militærkupp og økonomisk utbytting. Kritiske kommentarer har hørt med til unntakstilfellene. I ly av SV-ledelsens grublerier over «Overgangsammenheng» har Bresjnev bygd ut sine posisjoner. Resonnementene fra Pravdas spalter har stadig tydeligere dukket opp som ekko i Ny Tid. Nå ser vi at Oslo SV i sitt parolegrunnlag for 1. mai i den eneste internasjonale parola har valgt å sidestille USA og Kina som «aggressor».

Hittil har SV formelt sidestilt Sovjet og Kina i sine programatiske analyser. De har riktignok lenge fulgt praksisen med stadig nærmere tilknytning til Sovjet med tilsvarende angrep på Kina. I og med landsmøtet og 1. mai-vedtaket har SV-ledelsen kasta alle hemninger over bord og gjort SV til et anti-Kina parti. Kina som i motsetning til Sovjet hverken kan skilte med kapitaleksport, kolonikriger eller flåte på alle verdenshav, blir med et slag sidestilt med USA-imperialismen.

Da Kina gikk til motaksjon mot Vietnam var det ikke behov for hverken en ukes betenkningstid eller studiegrupper om «kapitaleksport» i SV. Analysene om Kinas «aggressive» motiver lå klare. Det forbauset ikke at det var Bresjnev-doktrinen i utilslørt form vi fikk se lansert på ny. At dette fikk en tilsynelatende enhetlig oppslutning på SV-landsmøtet er betenkkelig. Vi skal være klar over at opprettelsen av den såkalte «frigjøringsfronten» i Kampuchea og iscenesettelsen av «opprøret» er sosialimperialismens nyvinning for å skjule sin aggresjon. Det vil bli modellen for nye framstøt, andre land står for tur. For SV-ledelsen har dette skapt en farlig presedens, den vikler seg stadig lenger inn i Kremles garn.

Kinas tropper er trukket ut av Vietnam og verden har fått dokumentert at de kinesiske lederne snakket sant: de ønska ikke en tomme av Vietnams jord. Nå kan vi nøkternt vurdere om Kinas formål med aksjonen ble oppfylt og om det var verdt prisen de måtte betale.

Ifølge Aschehougs verdenshistorie oppsummerte Hitler etter innmarsjen i Rhinland i 1936 at et fransk motangrep ville ha betydd et hardt tilbakeslag, det ville ha utsatt planen om erobring av verdensherredømme. Han var ikke forberedt og generalene hans raste, det var en pokersjanse, men motangrepet kom ikke. Det ene framstøtet fulgte det andre. Snart stod verden i brann. Bresjnev har alt hatt sitt «Rhinland»

opptil flere ganger. For hvert framstøt har demagogien blitt dristigere – og lettere å gjennomskue. For Kinas ledere som alt i flere år har advart mot Chamberlainpolitikk var det uholdbar politikk å sitte med henda i fanget og betrakte sosialimperialismens ekspansjon utafor sin egen stuedør. Den vietnamesiske hegemonismen var lett å se for alle som ville se – okupasjonen av Kampuchea talte for seg.

Kinas motaksjon mot Vietnam letta presset på folket i Kampuchea. Hanoi-lederne ble tvunget til å trekke ut tusenvis av soldater fra okkupasjonshæren i Kampuchea. Det forkorta levetiden for quislingregimet til Heng Samrin og forkorta sannsynligvis okkupasjonstida av Laos. Det er blitt adskillig vanskeligere for Vietnam å sette igang nye militære eventyr overfor andre land i Indokina, f.eks. Thailand.

Den motvilje Kina har møtt blant enkelte kretser i den vestlige verden, blir klart oppveid ved at andre land, spesielt i den tredje verden, har sett at det finnes et alternativ til ettergivenhet overfor Bresjnevs gangsterpolitikk. Dette er faktorer som sammen med den konkrete militæraksjonen vil utsette utbruddet av en tredje verdenskrig. Sett i et litt større perspektiv har kineserne spart menneskeheten for tap av menneskeliv og ressurser, sjøl om de i første omgang måtte ofre blod og materialer som de sårt trenger i den sosialistiske oppbygginga.

De har drept myten om sosialimperialismen som uovervinnelig og de har skapt demoralisering i fiendens leir. Både blant kubanere i Afrika, vietnameserne og andre leiesvenner har dette skapt frykt for at lederne i Kreml ikke står fast ved sine ord og forpliktelser. Usikkerhet skaper som kjent passivitet og nøling. Men først og fremst har alle fått bedre tid til å forberede seg på krigen fordi Bresjnev nå blir tvunget til en liten tenkepause. For det blir bare en tenkepause før han dukker opp igjen i Tsjad, Nord-Jemen eller Iran.

De som i 1935 skjønnte hva Hitler hadde fore, moraliserte ikke over at det sosialistiske Sovjet advarte de imperialistiske statene England og Frankrike mot å stoppe sin opprustning på grunnlag av Hitlers «freds»-forsikringer. Likefullt som det den gang var grunn til å beklage at imperialismaktene saboterte en bred enhetsfront mot Hitler, like mye skal vi i dag glede oss over at det sosialistiske Kina har stor framgang i sine bestrebelser på å meisle en front mot Sovjets krigsforberedelser.

R.O.

Jan Myrdal, slik vi traff han i hans hjem i Fagervik i Sverige. (Foto: Røde Fane)

- Er ikke NATO lenger et redskap for USA-imperialismen?
- Kan den tredje verdenskrigen utsettes ved hjelp av en bred front mot sosialimperialismens aggresjon?
- Er det riktig å støtte en slik front sjøl om det styrker USA?
- Er det riktig å støtte det borgerlige militærapparatet?

Dette er bare noen av de spørsmålene som Røde Fanes redaktør Rune Ottosen tar opp med den kjente svenske forfatteren Jan Myrdal i dette intervjuet.

HVORFOR JA TIL N

Forfatteren Jan Myrdal er en av Nordens fremste forfattere med en omfattende litterær produksjon bak seg. I hans forfatterskap inngår en rekke artikkelsamlinger, reisebeskrivelser og romaner. Svært mye av det har han laget i samarbeid med Gun Kessle. Her i Norge er han mest kjent for «Rapport fra en kinesisk landsby» en rekke «Skriftställninger», «Sidenvägen» og romanen «Karriär». Han er fast spaltist i tidsskriftet «Folket i Bild, Kulturfront».

RØDE FANE: Kampen mot USA-imperialismen har en lang og stolt tradisjon i Sverige. Er det vanskelig for dere å få folk til å forstå at det nå er *Sovjet* som er den største truselen mot folka i verden?

JAN MYRDAL: — Det merkelige er at når virkelig USA var på offensiven og var sterke, da var de dominerende intellektuelle strømningene pro-vesten. De holdt med den sterkeste. (Her ser jeg bort fra ei lita gruppe som fremma det såkalte tredje alternativet.)

Vi progressive som var mot USA, sto i en trengt posisjon. Rundt den verste perioden 1950—52, opplevde jeg det omtrent som under den mørkeste delen av krigen.

Sovjetiske tanks ruller fram under øvelse — vil NATOs styrker kunne stagne dem om det blir alvor?

NATO, JAN MYRDAL?

SOVJET BEARBEIDER MASSEMEDIA

Jeg tror ikke det har inntruffet ei grunnleggende endring i folks bevissthet ennå. De tror nok at USA er sterkt. De ser med mistro på Sovjetunionen og opplever Sovjetunionen som en trusel også mot Sveriges frihet og nasjonale eksistens. Men her er det interessant å studere den påfallende sterke svingninga som har funnet sted blant store deler av de intellektuelle og en del massemediafolk, de såkalte informatørene. De samme personene som før var svært korrekt kledd og som var ytterliggående pro-amerikanske, går nå rundt i Jesus-klær og jeans og har blitt tilhengere av Sovjet.

Det som har skjedd hos disse, var at da opinionen var på det kraftigste under Indo-Kina-krigen, virkeliggjorde de det

gamle kjente ordtaket: «If you can't beat them — join them».

Nå bruker disse sosialdemokratiske kretsene i f.eks. Aftonbladet, de samme argumentene som den progressive opinionen brukte for 10 år siden. Det er bare det at disse analysene ikke holder lenger fordi verdenssituasjonen har forandra seg.

Dette har gjort mange forvirra. Det merka vi særlig på midten av 70-tallet. På denne tida var mange redde for å snakke negativt om Sovjet innafor progressive organisasjoner.

Dette har gitt seg sterkest utslag innafor massemedia. De pro-sovjetiske gruppene har bevisst retta arbeidet sitt inn på massemedia overalt i Vest-Europa. Dette har gjort sitt til at det er blitt skapt et bilde av at «venstrekreftene» har posisjoner i

massemedia. Men som sagt er det ikke snakk om virkelig venstre, men de samme folk og grupper som fulgte USA slavisk på 50-tallet.

OM Å UTSETTE EN NY VERDENSKRIG

RØDE FANE: Du skriver et sted at det rundt 1952 blei mulig å forhindre en ny verdenskrig som da var i emning, fordi en klarte å skape en brei front mot USA-imperialismen og dens krigsforberedelser. Tror du at det er mulig å utsette en tredje verdenskrig i dag ved å utvikle en tilsvarende front mot Sovjet?

JAN MYRDAL: Jeg vil først gjøre det jeg

MYRDAL OM NATO OG KRIG

tidligere har sagt litt mer nyansert. Alle veit at det kan komme fram nye opplysninger som gjør at vi må vurdere om igjen det vi før har sagt. Sånn er det også med det jeg har sagt om krigsspørsmålet på 50-tallet.

Jeg kan ikke umiddelbart vurdere de opplysningene som Karel Kaplan har kommet med i boka si «Dans les archives du comité central». Kaplan arbeida som historiker i sentralkomiteen i det tsjekkoslovakiske partiet fram til 1968. Han hevder der at Stalin forberedte et slag mot Europa i 1951. Det skulle ha blitt holdt konferanser med deltakere fra folkedemokratiene i 1950–51. Han har fått opplysningene sine fra den daværende forsvarsministeren i Praha, Alexej Cépicka.

Som sagt, dette er ting vi må forske mer omkring for å få alle fakta fram. Men vi som arbeida politisk på denne tida, opplevde det sånn at den sterke fredsbevegelsen som vokste fram rundt de enorme NATO-øvelsene, bidro til å holde krigen tilbake.

Jeg tror at en tilsvarende brei front mot Sovjet-lederne i dag, kan holde krigen tilbake. Dersom vi går tilbake til 30-tallet, så kan vi ikke si at det var umulig å utsette den andre verdenskrigen. Vi kan ikke si at det ville vært mulig å stanse Hitler. Dersom vi hadde sittet her i 1936, ville vi ikke sagt: «Vi kan ikke stoppe krigen, våre krefter er for svake.» Tvert om burde vi utvikla en anti-fascistisk front. Sjøl om Hitler var sterk, tror jeg det fantes muligheter for å utsette krigen helt opp til krigsutbruddet.

I dag tror jeg det er mulig å utvikle en brei front mot Sovjet-ledernes krigsforberedelser.

VIRKELIGHETEN FORANDRER SEG STADIG

RØDE FANE: Det synet du har på utviklinga av styrkeforholdet mellom de to supermakten har fått deg til å se på NATO-pakta med andre øyne. Du sier at det var riktig å gå inn for at NATO skulle oppløses på 50-tallet. På 60-tallet var det riktig å arbeide for at både NATO- og Warszawapakta skulle bli oppløst. I dag mener du at det er riktig å beskytte og styrke NATO. Det er mange

anti-imperialister og fredsvener i Norge som har vansker med å forstå dette standpunktet. Kan du presisere nærmere hva du mener?

JAN MYRDAL: Utgangspunktet er at virkeligheten stadig forandrer seg. De svarene vi forsøker å gi er gyldige ut fra en gitt historisk situasjon. Vi må revurdere standpunktene våre når situasjonen forandrer seg.

DET FRANSKE EKSEMPLET

Det eksemplet jeg bruker for å belyse dette, er synet på den franske militarismen. Alle progressive på 20–30-tallet mente at

«Det spørs om USA i det hele tatt er i stand til å stå imot Sovjet.» «Det positive NATO kan bety, må analyseres.»

den franske militarismen utgjorde hovedfaren i Europa.

Da Hitler kom til makta og den tyske fascismen vokste fram, blei bildet forandret. På bakgrunn av dette sa Stalin at han hadde full forståelse for den franske opprustninga. Dette vakte stor bestyrtelse fordi det var stikk i strid med det alle franske radikalere mente. Men Stalin hadde rett. Det var riktig med fransk opprustning fra det øyeblikket Hitler utgjorde hovedfaren. Dette ser vi klart nå etterpå.

Det som var faren på denne tida, var at det franske militærapparatet var desorganisert og forræderisk. Jeg veit at dette var en vanskelig sak. De franske kommunistene klarte ikke å omstille seg til den nye situasjonen. Dette kan vi bl.a. se ved å vurdere de ulike slagorda de brukte utover 30-tallet. De klarte av og til å stille riktige paroler, men langt fra fullt og helt.

De klarte ikke å nærme seg de patriotiske kreftene som faktisk fantes – og som seinere under krigen viste seg å eksis-

tere. De franske kommunistene så de forræderiske gruppene i den franske arméen. De fantes jo. Men til og med blant de ytterste høyrekreftene var det patrioter. Dette forstod de ikke. Jeg mener at det var svært alvorlig at de franske kommunistene ikke klarte å analysere dette riktig utover 30-tallet.

VI MÅ HA ET STANDPUNKT TIL NATO

Så har vi situasjonen i dag. Jeg har i alle år kjempa mot NATO og alle symbolene på militarisme. NATO har for mange vært sjølve symbolet på militarismen, men det er ikke så enkelt nå.

Når mange i dag skal tegne en karikatur av en kapitalist, bruker de fremdeles en flosshatt som symbol, trass i at den ikke er brukt på to generasjoner. Militarismen blir karikert med støvler som de militære ikke bruker på annet enn visse høytidsdager. Folk binder seg til visse formler som er vanskelig å slippe. Mange kan være enige i at den sovjetiske militarismen er hovedfienden i dag. Likevel vil de ikke forstå at om krigen kommer, så er det en krig hvor NATO faktisk finnes.

De progressive gruppene må da ha et standpunkt til NATO. Vi i Sverige må ha et standpunkt til NATO. Vi må ha et standpunkt til vårt nasjonale forsvar og til de ulike militære linjene som faktisk eksisterer.

HVA ER ROLLA TIL USA I EUROPA?

RØDE FANE: Når vi leser det du skriver, får vi inntrykk av at du mener at USA ikke lenger har noen sterk innflytelse over NATO. Du sier at det er riktig å styrke NATO i Europa. Men er ikke USA fortsatt en makt som er langt sterkere både militært og økonomisk enn England, Tyskland og Frankrike? Vil ikke et styrka NATO i Europa også styrke innflytelsen til USA i denne verdensdelen?

JAN MYRDAL: Dette er faktisk flere spørsmål. Vi må gjøre nøye undersøkelser og ikke trekke konklusjoner på sviktende grunnlag. Det typiske tilfellet på sånt er de Gaulle. Jeg veit hvordan progressive automatisk feilbedømte ham. Jeg gjorde det sjøl. Jeg så ham komme ridende til makta på en hvit hest for å bli

MYRDAL OM NATO OG KRIG

Slik demonstrerte NATO-motstandere i Arendal mot en NATO-øvelse i fjor, og slik har paroler mot NATO blitt båret fram i årevis.

Nederst fra NATOs ministerrådsmøte i Oslo 1976, der bl.a. Kissinger deltok.

en ny Boulanger. Det var helt feil. Dette var ikke hans historiske rolle. Han var ikke revolusjonær, men likevel heller ikke den jeg trodde han var.

Også når det gjelder NATO må vi være veldig forsiktige. Vi må undersøke nøyaktig hvordan de ulike strømningene går. Det er inntrykket mitt at land som Vest-Tyskland i dag er mye sterkere sammenlikna med USA enn det var på 50-tallet. USA er fortsatt sterkest. USA har fortsatt virkelige interesser i Europa. Kanskje vil USA ta hansken opp og slåss om Europa? Men det er ikke helt sikkert. De kan

også føre en klar München-politikk når det gjelder Europa. Dette er noe vi ikke kan vite nå. Det er klart at et bevisst og sterkt Europa vil påvirke politikken til USA.

Samtidig må vi holde for øye det som skjer i verdensmålestokk. Det er et spørsmål om USA i det hele tatt er i stand til å stå mot Sovjet. Vi er litt i den samme situasjonen som på 30-tallet, uten at situasjonen er identisk. Ting kan ikke overføres automatisk. Likevel er det interessant å se parallellene. Den britiske imperialismen hadde ringa inn store deler av ver-

den. Den holdt millioner undertrykt. På tross av dette var det viktig å få de britiske politikerne til å ta stilling mot Hitler-Tysklands krigstrusel.

Dersom vi ser på USA igjen, er det sånn at alle revolusjonære slagord fra en periode slår over i sin motsetning i neste periode. Her er også Frankrike under forrige krig et godt eksempel. For å støtte Hitler-Tyskland tok de ekstreme nazi-gruppene over alle progressive slagord mot USA og Storbritannia og deres imperialisme.

VI MÅ DISKUTERE KONKRET HVORDAN LANDET KAN FORSVARES

RØDE FANE: For Norge bygger strategien til NATO på overbevisninga om at Sovjet angriper i Nord-Norge. Norske styrker er stasjonert i Troms. De skal ifølge teorien holde de sovjetiske troppene tilbake i 24 timer sånn at det kan bli sendt forsterkninger fra USA eller andre NATO-land. Vi mener at denne strategien er ubrukkelig. Sovjet vil sikkert forsøke å ta hele landet i en jafs. De vil sikkert sikre seg Oslo og de tettbygde strøka i Norge med en gang for å forhindre forsterkninger utfra.

JAN MYRDAL: Dette viser at vi må diskutere tingene konkret. Hvilke krigsmuligheter finnes og hvordan er militærstrategien til NATO i forhold til dette?

Jeg kan ta et eksempel fra Sverige. Her dreier militærdiskusjonen seg stort sett om en kamp mellom de som vil ha mer militærutstyr og de som vil avruste. De progressive kreftene har latt pasifistene og forsvarsnihilistene få fullstendig fritt spillerom. Dette har skjedd fordi de aldri har villet diskutere tingene konkret. Hva slags forsvar som skal til for å stanse forskjellige typer fiendeangrep, har nesten aldri blitt drøfta. Dersom en hadde sagt at dette var et materielt spørsmål som angikk det svenske folket, hadde vi kommet mye lengre med disse viktige diskusjonene i dag. Men jeg tror at dette kommer til å bli retta opp framover.

Jeg kjenner mye dårligere til Norge. Men dersom det du sier er riktig, så må det finnes mange offiserer og også NATO-militære som ser dette og som er

MYRDAL OM NATO OG KRIG

innstilt på å forsvare landet mot Sovjet. En kan gå inn i diskusjon med dem og kanskje vinne allierte dersom en ikke tar som utgangspunkt at det er NATO som er hovedfienden.

RØDE FANE: Du legger stor vekt på dette at progressive i dag må gå inn i en konkret diskusjon om hvordan en best skal forsvare landet mot Sovjet.

OGSÅ DELER AV BORGERSKAPET VIL FORSVARE NASJONEN

JAN MYRDAL: Dersom vi virkelig mener at Sovjet utgjør en stor fare, mener jeg det er feil i utgangspunktet å tro at det bare er arbeiderklassen som vil forsvare nasjonen. Vi må finne allierte. Det er mulig å diskutere alternative strategier.

Jeg vil igjen trekke en historisk parallell. Hitler brøyt i sin tid alle avtaler og marsjerte inn i Rhinland. Dersom de franske generalene med støtte fra Sovjet hadde gått til motangrep, kunne dette kanskje ha stoppet krigen. I denne situasjonen skulle de franske kommunistene oppfordra til dette. Det makta de ikke å gjøre bl.a. fordi de var så sterkt påvirket av pasifismen. Thorez og de andre lederne i Frankrikes kommunistiske parti krevde til og med etter at Hitler hadde kommet til makta at Elsass og Lothringen skulle gis til Tyskland. Når det gjelder NATO, mener jeg at NATOs handlinger kommer til å ha en betydning i kommende krig. Det positive som NATO kan bety, må analyseres, det samme med det negative. Dette er ikke en likegyldig sak som vi bare kan skyve til siden. NATO eksisterer. Pakta finnes. Det eksisterer også ulike ideer og strømninger innfor NATO.

RØDE FANE: Du har nevnt at du tror at det også finnes grupper innafor borgerskapet som vil forsvare nasjonen. Kan du forklare dette nøyere?

JAN MYRDAL: Vi kan ta utgangspunkt i den talen som Stalin holdt på SUKPs kongress i 1952. Den kom til å bety mye. I denne talen sier han at det er de kommunistiske partiene som nå må løfte fana til nasjonen, fordi borgerskapet vil forråde den. Stemmer det med virkeligheten at borgerskapet vil forråde nasjonen og at det har solgt seg for dollar?

Det er klart at de klassemessige forhold

da forandrer seg gjennom tida. Men kan vi si at hele borgerskapet har svikta nasjonen fra 1952 til nå?

Jeg tror at dette er feil fordi det bl.a. ikke forklarer de Gaulle. Det blei ikke hans rolle i Frankrike å selge nasjonen for dollar. Det er tåpelig å si at dette blei den rollen han spilte. Det er likeså tåpelig å si at han arbeida for arbeiderklassens interes-

ser. Han arbeida etter en borgerlig linje. Det finnes uten tvil store grupper i borgerskapet som vil forråde nasjonen, dersom det byr seg en mulighet til det. Men det finnes også dem som ikke vil det. Når situasjonen er sånn, må vi tenke og handle i samsvar med dette. Dersom vi ikke gjør det, vil vi bli isolert.

Sovjetiske jagerfly og piloter under øvelse. Myrdal mener at det er viktig å prøve og mobilisere størst mulig del av borgerskapet til motstand mot en sovjetisk okkupasjon.

MYRDAL OM NATO OG KRIG

RØDE FANE: Dersom vi ser på Norge, er det vel riktig å si at Stalins ord gjaldt for Norge i 1940. Hovedparten av det norske borgerskapet svikta. Det er klart at en først i en kommende krig vil se hvor store deler av borgerskapet og det borgerlige militærapparatet som vil slåss. Du mener altså at det er viktig alt i dag å arbeide for at så store deler av borgerskapet som mulig forsvarer nasjonen?

JAN MYRDAL: Vi må se på den virkelige situasjonen og forsøke å påvirke den. I Sverige finnes det planer som går ut på at Sverige skal tilpasse seg en okkupert og omtrent som Danmark under forrige krig. Det finnes folk som planlegger at alt skal være som vanlig i samarbeid med okkupantene. Men det finnes også grupper med andre planer og meninger. Det må være en viktig målsetting for oss å styrke disse *andre* gruppene.

Når det gjelder folkehær, så har vi ingen folkehær. Vi har derimot en stor del av folket under våpen organisert i heimevernet. Visse såkalte venstre-grupper vil avskaffe alt dette og heller ha en stående elitehær. De står for det samme som ytterste høyre.

Jeg mener at det må være rett å utvide verneplikts-hæren og heimevernet. Det er viktig å væpne folket og vinne så mange som mulig for tanken om å forsvare landet.

RØDE FANE: Du sier at Sverige ikke har en folkehær. Det er sjølsagt riktig. Men jeg oppfatter spørsmålet om å skape en folkehær som en politisk linje å arbeide etter. En må arbeide for å skape folkehæren slik at den vokser ut av kampen.

JAN MYRDAL: Vi får begynne med å kreve at borgerskapet ikke skal svike nasjonen. Dette er det første skrittet. Det er mange folk som er enige i dette og som vil slutte opp om dette kravet. I Sverige har vi en del folk som er forræderiske. De vil føre den samme politikken som den danske regjeringa førte i 1940. Men det er også noen som ikke mener dette. Det er viktig å dra de forræderiske fram i lyset for å avsløre dem. Samtidig er det viktig å støtte de andre.

KAN VOLDSAPPARATET BRUKES MOT FOLKET?

RØDE FANE: Det er et stort dilemma for mange i Norge at borgerskapets voldsapparat også har blitt brukt og vil og kan brukes til å undertrykke det arbeidende folket. Dette er

«Det må være rett å utvide verneplikts-hæren og heimevernet. Det er viktig å væpne folket og vinne så mange som mulig for tanken om å forsvare landet.»

marxistisk barnelærdom. Hva har du å si til dette?

JAN MYRDAL: Det er et dilemma, ikke minst når vi ser på den forrige krigen. Nå har våre land forskjellige tradisjoner, så alt kan ikke sammenliknes fullt og helt. Jeg mener at det ikke er sånn at vi har arbeiderklassen på den ene sida og borgerskapets voldsapparat på den andre sida i alle situasjoner.

Det er betydelig mer diffust. Jeg mener at vi må se mer nyansert på f.eks. det svenske politiet. Kultursidene i de store avisene som Dagens Nyheter og Aftenbladet framstiller alltid politikontablene som den store hovedfienden her i landet. I Folket i Bild kom det inn store sjøer med tegninger av batongpolitiet ei tid. Til slutt sa vi stopp og slutta å ta dem inn. Vi må skille ut det viktigste. Politikontablene er jo ikke den viktigste fienden. Det er motsetninger innafor politiet. I Sverige har nå justisombudsmannen grepet inn mot en fylkespolitijef som har konsentrert seg mye om å oppklare økonomiske forbrytelser. Justisombudsmannen sier han har forsømt «vanlige» forbrytelser. Sånne motsetninger *innafor* politiet er viktige.

Da politiforeninga «Kameratene» blei stifta i Stockholm etter krigen, gikk medlemmene opp til det kommunistiske partikontoret for å få ledelse og hjelp til å organisere seg.

HVA MED EN NORDISK FORSVARSALLIANSE?

RØDE FANE: Norge er med i NATO og det er mange progressive som har kjempa mot NATO i mange år. Kampen mot NATO blir av mange sett på som uproblematisk. De mener den må være riktig og radikal. Et av argumentene som går igjen, er at Norge vil bli trukket med i en atomkrig dersom vi er medlem av NATO. Det er også bl.a. i Klassekampen avslørt at NATO planlegger å bruke atomvåpen på norsk område i tilfelle krig.

JAN MYRDAL: Dette er en sak som må diskuteres meget alvorlig. Men finnes det virkelig muligheter for en krig «uten oss». Vil den store krigen gå utenom Norge, dersom Norge ikke var med i NATO?

Når det gjelder Sverige, er det ulike ideer om hva som kan komme til å skje. Vil krigen gå forbi oss som forrige gang eller ikke? Spørsmålet om atomkrig er en del av diskusjonen om hvordan et land best kan forsvare seg. Her hører også spørsmålet om allianser hjemme. Vil en allianse med NATO bidra til å holde Sovjet tilbake? Det må diskuteres.

Når vi ser på det etterpå, synes jeg det er ulykkelig at det ikke blei danna en nordisk forsvarsallianse etter 2. verdenskrig. Det tror jeg hadde vært en riktig og progressiv linje å arbeide for. Det kunne ha blitt en virkelig sterk forsvarspolitisk enhet. I dag er det neppe lenger noen mulighet for en sånn allianse.

RØDE FANE: Er det ønskelig at Sverige går inn i NATO?

JAN MYRDAL: Det er riktig å diskutere spørsmålet om allianser med andre land, særlig med de nordiske. Men jeg tror ikke det svenske folket er beredt til å godta et NATO-medlemskap.

RØDE FANE: Dersom det blir blåst liv i en kampanje mot NATO i Norge i dag, mener du det ville være riktig å gå imot en sånn kampanje?

MYRDAL OM NATO OG KRIG

JAN MYRDAL: Jeg tror det ville være riktig å gå imot i alle fall om man ikke kunne stille opp et realistisk alternativ, f.eks. et sterkt nordisk forsvarssamarbeid som også måtte omfatte industrielt samarbeid. Som sagt mener jeg ikke at dette er realistisk, men det kunne vært et rimelig alternativ.

OM TYSKLAND-SPØRSMÅLET

RØDE FANE: Du har skrevet mye om Tyskland-spørsmålet. I Tyskland er den ene halvdel av landet okkupert av Sovjet. Den andre delen er med i NATO. Hva kan dette ha å si for utviklinga i Europa?

JAN MYRDAL: Det var Stalin som først stilte parola om et forent og nøytralt Tyskland. Etter krigen var dette et krav som fikk stor oppslutning blant progressive. Nå er DDR innlemma i Øst-blokka.

Jeg har advart mot at Kreml skal «spille ut det tyske kortet», at Kreml knytter intim kontakt med de vesttyske monopolene som er de sterkeste i Europa. Her vil jeg skyte inn at Vest-Tyskland ikke er noen supermakt. Albanerne tar feil når de ikke forstår at Japan og Tyskland tapte kampen om en førsterangsstilling i verden under den andre verdenskrigen.

La oss tenke oss en svingning i politikken til de vesttyske monopolene i retning Kreml, en slags Bismarck-rokade. Dersom det skjer, tviler jeg ikke på at Kreml vil ofre den totale dominansen over DDR. Dersom de i stedet kunne få et samlet «uavhengig» Tyskland. Det er i det hele tatt mange muligheter for et aktivt sovjetisk diplomati i Europa.

Vi kan tenke oss et sånt utspill hvor de sier at DDR kan gå ut av Warszawa-pakta mot at hele Tyskland blir en «nøytral fredssone i Europa». Dette vil kunne være første skrittet på veien mot en enda sterkere sovjetisk dominans i Europa. Dette er en gammel ide som har eksistert i de mest ekstremt reaksjonære kretser innafor det tyske borgerskapet. Jeg sier ikke at det er sannsynlig, men vi kan heller ikke se helt bort fra denne muligheten.

Det som kjennetegner store deler av det som kaller seg venstre-grupper i Tyskland, er at de ikke våger å snakke om fedrelandet. Vi kan synges folkesanger uten å kjenne oss borgerlige. I Tyskland våger de ikke det engang. De er redde for

å bli oppfatta som reaksjonære. De er redd for at folk skal tro at de sympatiserer med Hitler. Så vidt jeg kan bedømme, det er mulig jeg tar feil, er kravet om et forent Tyskland, et fjernt krav for det tyske venstre, sjøl om det ikke er et fjernt krav for den tyske arbeiderklassen.

HVA MED AMERIKANSK OPPRUSTNING?

RØDE FANE: Du ønsker et sterkt NATO. Du advarer mot det du kaller München-politikk. Dersom USA går bort fra München-politikken og forserer opprustninga si, vil dette styrke USA som ei supermakt og som undertrykker. Er ikke dette også et dilemma?

«I dag hadde det vært ønskelig med mindre amerikansk ettergivenhet.»

JAN MYRDAL: Jo, det er et dilemma. Vi kan komme i nye vanskelige situasjoner i framtida. Vi kan bare gå 12–14 år tilbake og se på de diskusjonene vi den gangen førte om Indo-Kina. Det er klart at det solidaritetsarbeidet vi dreiv for folket i Indo-Kina, også kom til å styrke den sovjetiske imperialismen. Det hindrer ikke at denne kampen var riktig. Dette er vanskelige spørsmål. Vi må innse at det igjen vil kunne snu seg.

Både USA og Sovjet er supermakter på jakt etter verdensherredømme. Likevel hersker det ikke tvil om at det er Sovjet som er på offensiven. På samme måten kunne folk i Frankrike under den andre verdenskrigen si at en allianse mellom Frankrike og USA vil føre til det nazistene sier: «Dollarimperialismen vil herske over verden».

Det finnes ikke noe svar på problemer som kan dekke alle muligheter for framtida. Vi må ta utgangspunkt i situasjonen i dag.

RØDE FANE: Du mener altså at det er ønskelig at USA styrker seg og ruster opp?

JAN MYRDAL: Det hadde vært ønskelig

med mindre amerikansk ettergivenhet. USA er sjølsagt ikke slått helt tilbake. Likevel ser vi mye av det samme mønsteret som fantes i vestmaktenes politikk overfor Tyskland foran den andre verdenskrigen.

USA er fortsatt økonomisk sterkeste. Det samme var vestmaktene den gangen. Det er vanskelig å si hvordan en ny krig vil starte, men Sovjet oppfører seg ofte som om USA allerede er slått.

Hitler var heller ikke helt klar over akkurat hva han slapp løs, men hele oppførselen til Frankrike og England innbilte ham at de allerede var knekt.

Nedskytinga av den amerikanske ambassadøren i Afghanistan og storminga av ambassaden til USA i Teheran, er virkelig å dra ned buksa på USA framfor hele verden. Sovjet kan få følelsen av at de kan gjøre alt. Vi veit ikke hva neste skritt vil bli. De kan få det for seg at de skal opprette en base i Sør-Amerika ved å «befri» Chile med kubanske leietropper landsatt med støtte fra Sovjets enorme flåte — eller noe liknende.

Situasjonen i verden er komplisert og det kan være vanskelig å ta stilling til enkeltstående hendelser. Vi må se på hvilke grupper som deltar.

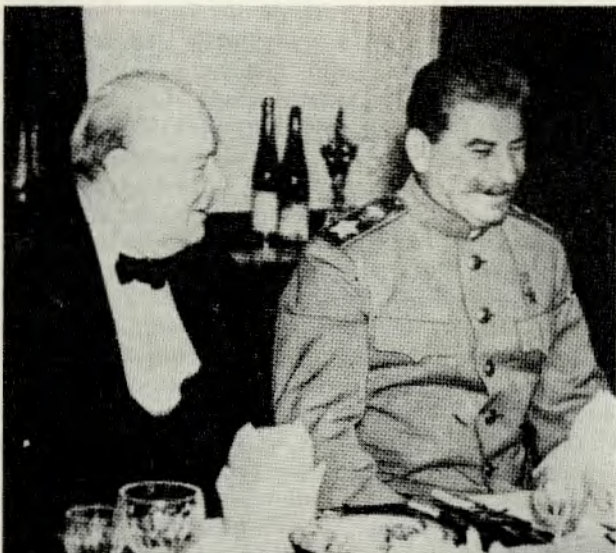
RØDE FANE: Deng Xiaoping sa da han var i USA at han kunne tenke seg et nærmere samarbeid mellom Kina, Japan, USA og Vest-Europa mot den sosialimperialistiske aggresjonen. Har et sånt samarbeid noe for seg?

JAN MYRDAL: Jeg synes det høres rimelig ut. Sovjet er mye sterkere enn det er vanlig å snakke om. Vi må holde fast ved at Sovjet er ei supermakt i rask framgang. Noen varig allianse tror jeg ikke det kan bli snakk om, men det kan jo ingen allianse være.

RØDE FANE: Kina har nettopp gått over grensa til Vietnam, det pågår nå en hard krig i grenseområdet. Noen sier at Kina har blitt aggressivt. Andre mener at de kinesiske lederne har handla overilt. Hvordan vurderer du denne krigen?

JAN MYRDAL: Når dette blir trykt, er det sannsynlig at de kinesiske troppene har forlatt Vietnams område. Det er også sannsynlig at kampene i Kampuchea stadig fortsetter og at de vietnamesiske

MYRDAL OM NATO OG KRIG

Churchill og Stalin ved den britiske lederens 69-årsdag — sammen knuste de den tyske militærmak- ta ...

Vil en allianse mellom Carter i USA og Deng Xiaoping kunne spille en tilsvarende rolle og stagge den sovjetiske aggresjonen?

troppene ennå ikke har blitt drevet ut av Kampuchea.

Kinas militære aksjon mot Vietnam var — under forutsetning av at de vietnamesiske grensekrenkningene har vært av det slaget som blei rapportert — en aksjon innen FNs vedtekter artikkel 51. Vietnams politikk mot de to hundre tusen personer av kinesisk herkomst, som allerede har blitt drevet ut av den nordlige delen av Vietnam og over til Kina, og den stadig mer opptrappa vietnamesiske forfølgelsen mot den kinesiske minoriteten, kan sammenliknes med den antisemittiske

politikken mot Østjødene.

I begge tilfeller dreier det seg om folk som blir beskyldt for å være pengeutlånere og kremmere, men som for det meste i virkeligheten er fattige arbeidende mennesker. Vennene til Vietnam i Norge og Sverige opptre i spørsmålet om forfølgelsen mot disse utenlandskineserne, nøyaktig på samme måten som akademiske tyskvänner og antisemitter oppførte seg mot flyktende jøder i 1938. Denne forfølgelsen og det at Vietnam nekter å forhandle, forverrer situasjonen ytterligere.

Vietnams invasjon i Kampuchea var derimot ikke — samme hvordan vi ser det — noen grensekrig eller et motangrep som dekkes av FNs vedtekter artikkel 51. Om ikke før, så innebærer Vietnams angrep over Mekong, at de vietnamesiske lederne begikk et klart brudd på folkeretten. De begikk krigsforbrytelser ifølge Nürnbergkonvensjonen. Kinas uttalelser om å «straffe» Vietnam blir derfor forståelige. For Kampuchea innebærer Kinas angrep over grensa og Kinas oppgjør med Vietnams hær, naturligvis en stor hjelp. Det har forkorta den tida som de vietnamesiske okkupantene kan holde seg i Kampuchea.

Men bak Vietnam står Sovjet. Vietnams invasjon i Kampuchea og okkupasjonen i dag av store deler av Kampuchea, har skjedd i samråd med Sovjet. Den har skjedd med støtte av Sovjet og — dersom opplysningene er korrekte — med støtte av kubanske leiesoldater på spesialoppdrag.

Angrepet til Kina har klart og tydelig vist at det er mulig å si nei til Sovjets forsøk på å føre krig ved stedfortredere. I en periode da USAs politikk har blitt kriminelt ettergivende og svak, har Kinas harde kontring av ekspansjonen til Vietnam/Sovjet i Sørøst-Asia, vist at det er mulig å sette hardt mot hardt. Det bør gi de ettergivende statsmennene i USA et eksempel og på den måten bidra til å sikre verdensfreden.

Kinas aksjon har også vist Sovjets kort og vist at Sovjet bløffer. Den oppskrytne pakten som Vietnam slutta med Sovjet, var ingen stålpakt. Sovjet verken kunne eller våget å gripe inn.

For å oppsummere vil jeg si at Kinas angrep over grensa dessverre blei nødvendig på grunn av den vietnamesiske politikken. Gjennom å vise at Sovjet kan drives tilbake av den som våger å forsvare seg, har Kina gjort det mulig å forhindre Sovjets frammarsj og gjort det mulig å utsette krigen.

KOMINTERN OG KAMPEN MOT HITLER-TYSKLAND

RØDE FANE: Vi kunne tenke oss på slutten å ta opp noen historiske spørsmål som er nær beslekta med de spørsmåla vi allerede har vært inne på. Du skriver at de kommunistene som klarte å utrette noe i

MYRDAL OM NATO OG KRIG

motstandskampen mot tyskerne i den første perioden av krigen, var de som klarte å gjøre seg uavhengige av Komintern.

JAN MYRDAL: Når det gjelder kineserne, veit vi at dette er riktig. Otto Braun var Kominterns militære rådgiver for Kinas Kommunistiske Parti i 1932–39. Han har gitt ut memoarene sine i Øst-Berlin. Han var ansvarlig for mange feilaktige råd. Derfor tok Mao Zedong og Zhou Enlai fra ham mulighetene til å gripe inn. Når vi leser memoarene, går det fram at han fortsatt – trass i historia – anser at han hadde rett og at seieren til Mao Zedong var en feil.

Peter Parfenovich Vladimirov var representanten til Komintern i Yenan fra 1942 til oppløsninga av Komintern i 1943. Deretter var han representant for SUKP(b). Nedtekingene hans har blitt utgitt, redigert, i Moskva etter hans død. Trass i redigeringa går det klart fram at Mao nekta å følge den ordren som kom fra Moskva gang på gang – at Den åttende rutearméen skulle gå til frontalangrep mot de japanske hovedstyrkene for å lette trykket mot grensa til Sovjet. Mao Zedong mente – og det tror jeg er helt riktig – at et sånt angrep ville vært militær galskap og bare ført til at styrkene til det kinesiske folket hadde blitt knust. Han arbeida i stedet ut en egen strategi for Kina. Kineserne var ikke fiendtlig innstilt til Komintern, men de fulgte ikke dårlige og meningsløse råd. De gjorde heller ikke noen hemmelighet av dette. Mao Zedong fortalte til Edgar Snow alt i 1936 at de kinesiske kommunistene bare fulgte Komintern når Komintern kom med riktige råd.

I Frankrike fulgte de Komintern og de gjorde feil. I Jugoslavia gikk de sine egne veier, som i Kina. Albanerne fikk mye hjelp av Komintern til å organisere partiet og motstandskampen, men de gikk også sine egne veier. Linja deres med å skyte på engelskmennene i slutten av krigen, ville f.eks. aldri blitt godkjent av Komintern. Men albanerne klarte å befri seg.

Vi skal likevel ikke skyldte for mye på Komintern. Til sjuende og sist avgjør det franske folket sin egen skjebne. De franske kommunistene er en del av det franske folket.

Jeg har studert den franske historia i disse åra litt. Det er ikke til å komme fra at det skjedde mange merkelige og ytterst

skadelige ting. Bl.a. er det helt klart at de franske kommunistene forhandla med okkupantene sommeren 1940.

De franske kommunistene forhandla med tyskerne sjøl etter at Paris og størstedelen av Frankrike var okkupert, det hersker det ingen tvil om. Det finnes også andre bevis på dette. Det er helt klart dokumentert at det fantes forhandlinger mellom de tyske okkupasjonsmyndighetene og franske kommunister om å få gi ut avisa L'Humanite.

Franske kommunister var ettersøkt av de franske myndighetene. Da de kom ut etter å ha forhandla med tyskerne, blei de anholdt og forhørt av fransk politi. Det er fra disse forhørsprotokollene at forhand-

«Kineserne var ikke fiendtlig innstilt til Komintern, men de fulgte ikke dårlige og meningsløse råd.»

lingene med tyskerne kan dokumenteres. Seinere ga den tyske kommandanten ordre om at de franske kommunistenes forhandlere skulle slippes. Dette veit vi. Men det er ikke entydig bevist at det blei sendt telegrammer med eksakte direktiver i denne saka fra ledelsen i Komintern. De som kunne gi opplysninger om dette er for en stor del døde.

VAR DEN ANDRE VERDENSKRIG FRA STARTEN EN RETTFERDIG KRIG MOT FASCISMEN?

RØDE FANE: Dette er også i høy grad en diskusjon om karakteren av den andre verdenskrigen. Mao har sagt at den andre verdenskrigen starta som en urettferdig omfordelingskrig mellom de imperialistiske stormaktene. Etter hans oppfatning var dette hovedsida ved krigen helt fram til angrepet på Sovjet høsten 1941.

Først da blei krigen i hovedsak en rettferdig frigjøringskrig mot fascistene. Etter krigen mente Stalin noe annet enn dette. I en tale i 1946 sier han at krigen i all hovedsak var en rettferdig anti-fascistisk frigjøringskrig helt fra første stund.

JAN MYRDAL: Dette er i virkeligheten et av de store og viktige spørsmåla. Etter min mening var det som skjedde rundt Frankrikes sammenbrudd sommeren 1940 omtrent det samme som skjedde under den tysk-franske krigen i forrige århundre. Marx og Engels bedømte den tysk-franske krigen som en rettferdig krig fra tyskernes side fra begynnelsen av. Etter at tyskerne blei brukt mot Pariskommunen var det ikke sånn lenger. Det betyr sjølsagt ikke at jeg mener at den andre verdenskrigen starta som en rettferdig krig fra Hitlers side.

Krigen endra forsåvidt karakter i 1941, men som jeg ser det nå, endra krigen for alvor karakter våren og sommeren 1940 med angrepet på Danmark og Norge.

For nordmennene var krigen sjølsagt alt fra 9. april 1940 en rettferdig krig. Tyskerne sto jo i landet. Andre viktige hendinger rett etter invasjonene i Norge og Danmark, var invasjonene i Holland og Belgia og innmarsjen i Frankrike. Disse begivenhetene forandra etter min mening karakteren av verdenskrigen.

Her må jeg nevne at det også var mange kommunister som sloss mot tyskerne fra første stund i alle disse landa.

Dersom vi ser tilbake, mener jeg at den andre verdenskrigen starta med den japanske innmarsjen i Mandsjuria og det italienske overfallet på Etiopia. Den begynte ikke som en blitzkrig i Europa. I starten var det mye spill fra de forskjellige partene. Vi hadde den spanske borgerkrigen som forspill. Men som sagt, fra og med våren 1940 var hovedsida ved verdenskrigen en rettferdig og nødvendig forsvarskrig mot den tyske, italienske og japanske aggresjonen.

Komintern bedømte det ikke på denne måten. Det er helt opplagt.

Partiet i Jugoslavia rekna den tyske imperialismen som hovedfaren på samme tidspunkt som Komintern og andre partier rekna den britiske imperialismen som hovedfaren.

MYRDAL OM NATO OG KRIG

STALINS HEGEMONISME

RØDE FANE: Det har også vært en del diskusjon om den hemmelige tilleggsprotokollen til ikke-angrepspakta mellom Tyskland og Sovjet. Den streka opp og definerte interesseområdene til disse to landa. Noen kommentar til dette?

JAN MYRDAL: La meg først si at sjølve ikke-angrepsavtalen mellom Sovjet og Tyskland er lett å forklare. Den var svært naturlig sett fra Sovjets synspunkt. Slik som Frankrike og England førte sitt diplomatiske spill, fantes det ingen andre muligheter.

Så er det tilleggsprotokollen. Det er klart at det ikke er feilaktig å drive diplo-

mati i seg sjøl, heller ikke hemmelig diplomati. Det er nødvendig og ikke snuskete.

Innmarsjen i Øst-Polen som Sovjet gjorde, kan forklares på den måten at det hindra nazistene i å komme videre. Det er greit. Men det som etter min mening strider mot alle prinsipper, var at dette landområdet blei innlemma i Sovjetunionen. Det minste vi måtte kunne forlange, var at folka der etter krigen skulle få avgjøre det sjøl.

Dette dreier seg om overgrep på det viktige prinsippet at hver nasjon skal ha retten til sjøl å bestemme om den vil opprette en egen stat eller ikke. Det skal også være opp til nasjonen sjøl å velge om den vil slutte seg til den ene eller andre eksisterende staten. Folka her fikk aldri muligheter til dette. Dette dreier seg om hegemonistiske feil i utenrikspolitikken til Stalin. I boka mi «Sidenvägen» kommer jeg noe inn på dette. Det vil føre for langt å ta opp dette store området her, sjøl om det er viktig og interessant nok.

VI FØRER:

— Jan Myrdal:
**Sidenvägen,
Kinabok med
Gun Kessle,
kr. 110,-**

— Jan Myrdal:
Kampuchea og kriget,
Skriftställning 11, kr. 39,-
— Jan Myrdal:
Kampuchea invaderat,
(hefte) kr. 8,-
+ En mengde andre bøker av
Jan Myrdal.

Ja, jeg bestiller det jeg har
krysset av:

Navn

Adresse

TRONSMO
Bøker Plater Plakater
Kr Augusts gt 19 Tlf 20 25 09

Jan Myrdal mener at Kinas motangrep mot Vietnam var folkerettslig korrekt og et forbilde for andre land på hvordan aggresjon fra sosialimperialismen bør møtes. Øverst: Kinesiske tanks rykker fram mot byen Lang Son. Nederst: Femte tankskompani mottar hedersbevis etter et vellykka slag.

Sosialistisk Venstreparti har holdt sitt 3. landsmøte. Dette er de viktigste resultatene av møtet:

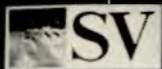
- SV makta ikke å slå fast noen analyse av årsakene til den økonomiske krisa i Norge.
- Landsmøtet vedtok et kriseprogram som mindretallet og ungdomsorganisasjonen på forhånd kalte en «nasjonalsjåvinistisk klassesamarbeidspolitik».
- Landsmøtet opprettholdt støtten til den rasistiske innvandringsstoppen.
- SV demper kritikken mot DNA/LO-ledelsen og ser det som ei hovedoppgave å redde «arbeiderstyret» mot truselen fra Høyre.
- SV legger seg på en langt mer Sovjet-vennlig kurs i utenrikspolitikken, gjennom å avvise en klar fordømmelse av Sovjets og Cubas krig mot Eritrea og gjennom oppslutning om Vietnams okkupasjon av Kampuchea.
- SV har stilt seg på en erklært anti-Kina plattform.
- Den sosialdemokratiske og pro-sovjetiske politikken har blitt styrka gjennom valgene til hovedstyret.
- SV har for annet landsmøte på rad endra forsvarspolitikken uten å ha løst de skarpe uenighetene i partiet.

PÅL STEIGAN

Nærme splitta

Foran årets SV-landsmøte har det pågått en skarp debatt i SVs interne blader, i Ny Tid og i Sosialistisk Ungdom. Debatten har utkrystallisert flere klare fløyer, og sjøl om debattantene har prøvd å dempe språkbruken sin i forhold til tidligere, har det ikke latt seg skjule at det dreide seg om uforenlige politiske linjer. I en kommentar til krisedebatten i SV skreiv Klassekampen i fjor høst at de to linjene i SV var «som ild og vann». Dette var in-

**SOSIALISTISK VENSTREPARTI
ORDINÆRE LANDSMØTE
ØNSBERG 1-4 MARS 1979**

OM SV'S LANDSMØTE:

**...e Moskva — mer
...n noensinne!**

gen overdrivelse, men en nøktern analyse av tilstandene i SV.

For å ta krisedebatten som utgangspunkt: Flertallet i det gamle hovedstyret pluss SVs faglige utvalg gikk inn for en reformprega krisepolitikk så tett opp til DNA som mulig. Praktisk talt hele Sosialistisk Ungdom, store deler av Oslo SV og andre mente at flertallets linje var ei «nasjonalsjåvinistisk klassesamarbeidslinje». Etter sitt eget syn gikk disse kreftene

sjøl inn for ei «revolusjonær sosialistisk» linje. En behøver ikke være spesielt ondssinna for å slå fast at dette var helt ufor- enlige linjer. Hvis flertallet seira på landsmøtet måtte mindretallet enten ta avstand fra partiets linje eller kaste seg ut i en valgkamp for å skaffe flest mulig stemmer til ei «nasjonalsjåvinistisk klassesamarbeidslinje».

Liknende motsetninger fantes i de andre hovedspørsmåla som skulle opp på

landsmøtet: forholdet til Sovjet og militærpolitikken.

I SV fantes det før landsmøtet både krefter som støtta Vietnams okkupasjon av Kampuchea og krefter som tok klart avstand fra den. I militærdebatten fantes det tre fløyer: Ei fløy var leda av Steinar Stjernø. Den gikk mot alle bevilgninger til det borgerlige militærapparatet utfra argumentet om at det ikke eksisterer noen krigsfare, og dessuten er militærapparatet retta mot arbeiderklassen. Ei annen fløy samla seg rundt Arent Henriksen. Den gikk inn for reduserte bevilgninger til militærapparatet og «geriljaforsvar». Den tredje fløya gikk inn for total nedrustning på pasifistisk grunnlag. En av talsmennene for denne fløya var Per Eg-gum Mausest.

Det var med andre ord kamp om nær sagt alle prinsipielle hovedspørsmål og landsmøtet var avgjørende for hva slags politisk plattform SV skulle stå på. Som det heter i fraksjonsavisa «Ulvetidende» som blei solgt på landsmøtet: «Skal SV ende som et mini-DNA?» SV-landsmøtet svarte et rungende JA på dette spørsmå- let.

**KRISEPROGRAMMET:
«Klassestandpunkt og
kamplinja er blitt borte»**

Dette sitatet stammer fra innledninga til Adolf Larsen på SV-landsmøtet. Han representerte mindretallet og kritiserte flertallets forslag på denne måten.

Helt fra sommeren 1978 har det gått en debatt om årsakene til den økonomiske krisa i Ny Tid. Debatten har også dreid seg om hva slags politikk SV skal følge under krisa. Før den debatten kom i gang gikk Furre ut med en «analyse» som gikk ut på at den vesteuropeiske valutaslangen var hovedårsaken til problemene i norsk økonomi. Han mente at regjeringa kunne løse krisa med en klokere finans- og hand- elspolitikk og gikk aktivt inn for deval- uering som et virkemiddel for å hjelpe den norske eksportindustrien. Furre gjorde altså ingen forsøk på å heve seg over en vanlig sosialdemokratisk reformpoli- tikk. Etter Fures modell skulle det være mulig å avskaffe krisene under kapitalis- men ved å følge en klokere regjeringspoli- tikk. Dette blei for drøyt for Fures parti- feller. Skulle SV ha noe som helst skinn av å være et «marxistisk» parti, kunne de

SVs LANDSMØTE

ikke la noe sånt bli stående. Særlig blei Furre kritisert fra Sosialistisk Ungdom. I SU hevda de ganske riktig at krisa er et lovmessig resultat av motsigelsene i kapitalismen. Først når kapitalismen avskaffes kan krisa avskaffes, slo de fast. Men i motsetning til AKP(m-l), mener ikke de at krisa er ei overproduksjonskrisa. De mener at det er ei profittkrisa. Dette spørsmålet skal vi ikke drøfte her. Vi bare slår fast hva en del av mindretallet mener.

En del debattanter i SV har også vært inne på at krisa er ei overproduksjonskrisa, sjøl om dette standpunktet ikke er blitt konsekvent forsvart.

Det har altså vært en debatt om krisa i over et halvt år, blant annet for å komme fram til en analyse av årsakene til krisa. Noen debattanter har i det minste forsøkt å bruke marxistiske begreper i debatten, sjøl om innholdet ofte har vært så som så. Hva har så resultatet av denne debatten blitt? Hva mener SV om årsakene til krisa? Hvis vi skal dømme etter landsmøtevedtaket må vi svare: *praktisk talt ingenting*. SV har ingen analyse av årsaken til krisa! I virkeligheten betyr det at flertallet på SV-landsmøtet står tilbake på det planet der Berge Furre sto i fjor vår: Årsaken til krisa er en uklok politikk. SVs oppgave er å foreslå en bedre politikk for den kapitalistiske staten, slik at den kan unngå krisa i framtida. Krise-

politikken blir en politikk for stortingskorridorane og regjeringskontorene. SV blir en vennlig pådriver for DNA som skal passe på at DNA fører en «arbeidervennlig» politikk. Det var derfor ingen dårlig karakteristikk han valgte, Adolf Larsen, da han sa at SVs kriseprogram var «uten klassestandpunkt» og at «kamplinja er blitt borte». Om det har vært noen kamplinje noen gang er den i hvert fall kjemisk utrenskt fra SVs kriseprogram.

Flere lokallag i SV var inne på at det programmet som SV nå har vedtatt ikke er noe kampprogram, men et program for å administrere kapitalismen på Stortinget.

Sør-Varanger SV mente at flertallsforslaget bare dreide seg om å finne «problemløsninger innenfor kapitalismen». Laget mente også at SV ikke har noe svar på hvorfor sosialismen vil hindre økonomiske kriser.

Tromsø SV sa at den måten flertallsforslaget forklarte årsakene til krisa på «gir det inntrykk at den økonomiske krisa har sin årsak i handelspolitiske forhold, og at den derfor kan løses på Stortinget.»

Bjølson/Sagene SV kritiserte flertallsforslaget for ikke å inneholde noen marxistisk analyse av krisa og at forslaget på dette punktet var «overflatisk og floskelaktig.»

Dette er bare noen av de kritiske kommentarene som kom til kriseprogrammet. I tillegg har Hedmark SV stått i skarp opposisjon til programmet, sammen med deler av Oslo SV og Sosialistisk Ungdom. Flertallet på landsmøtet ga praktisk talt ingen innrømmelser til denne opposisjonen. Opposisjonen er derfor kommet i et alvorlig dilemma. Om den står ved sin egen kritikk av det som nå er SVs offisielle politikk, må det eneste logiske bli å stille parolen: «Kamp mot SVs klassesamarbeidspolitikken». Dersom den ikke våger å gjøre dette, må den bygge i seg sine egne ord fra noen uker og måneder tilbake og arbeide for å sanke flest mulig stemmer til en «nasjonalsjåvinistisk klassesamarbeidspolitikken» ved valget til høsten.

Hva er det så som er feil ved SVs nye kriseprogram? Isolert sett inneholder det mange paroler som også kan støttes av revolusjonære. Krav om 7 timers arbeidsdag og frie, forbundsvisse oppgjør er riktige og viktige krav. Det er ikke i hovedsak i de enkelte parolene vi finner den alvorligste feilen ved programmet. Hovedfeilen ligger i den totale perspektivløsheten. Målet er blitt å lage en mindre ubehagelig kapitalisme. Når programmet ikke avdekker årsakene til den kapitalistiske krisa, gjør det ingenting for å fremme forståelsen av at kapitalismen må styrtes og erstattes med sosialisme. Når de grunnleggende motsigelsene i kapitalis-

Fra SV's vedtatte program

Den kapitalistiske verdensøkonomien er kommet inn i ei krise. For arbeidsfolk betyr dette større usikkerhet for arbeid og levekår. — I Norge har oljeinntektene gitt en kortvarig utsettelse på denne utviklingen. Men vi merker nå den samme krisa som resten av den kapitalistiske verden.

Krisa gir seg utslag i overproduksjon, overkapasitet og økende arbeidsløshet. I Vest-Europa, USA og Japan er det i dag ca. 20 mill. arbeidsløse. Samtidig er det skrikende materielle behov som ikke blir tilfredsstillt. Krisa viser dermed klart ufornuften i det kapitalistiske systemet. For bedriftseierne er formålet med produksjonen ikke først og fremst å tilfredsstille menneskenes behov, men å skape profitt. Derfor blir det mer «lønnsomt» for bedriftseierne å la maskiner og arbeidskraft stå unyttet enn å utnytte den produksjonskapasiteten som fins.

Arbeidskjøperne prøver nå å «løse» krisa ved å øke lønnsomheten (profitten) igjen. Dette skjer ved å presse reallønna nedover, ved å øke rovdrifta på mennesker og natur og ved store omstillinger i industrien som fører til arbeidsløshet. Men arbeidsløshet er samtidig et virkemiddel til å holde lønningene nede og holde arbeidstempoet oppe. — De politiske myndigheter skjærer ned de offentlige utgifter

sialvesenet, kollektivtransporten, boligbyggingen, daghjem osv., mens støtten til bedriftseierne er enorm.

I en krisetid er det mindre rom for sosiale reformer og lønnsøkninger. Regjeringen og flertallet i Stortinget har vedtatt kraftige innstramminger som ensidig rammer arbeidsfolk. En borgerlig regjering ville prøvd å gjøre det samme som Arbeiderpartiet har gjort til nå:

- heving av rentene og dermed økte boligutgifter.
- innskjerping av kredittmulighetene for vanlige folk,
- tvungen lønnsnemnd våren 1978,
- lønnsstopp høsten 1978, som i virkeligheten betyr lønnsnedslag, samtidig som det stadig gjøres unntak for prisstoppen.

Regjeringens politikk bygger på en passiv tilslutning fra fagbevegelsen. Høyre og de andre borgerlige partiene roser LO for at den godtar lønnsstoppen. LO-ledelsen og AP forsøker å dirigere fagbevegelsen ovenfra. Fagbevegelsen skal svinebindes. Toppen er foreløpig nådd gjennom lønnsnemnd og lønnsstopp.

SV har gått mot dette fordi det betyr reallønnsnedgang mens prisene likevel fortsetter å stige og eierinntektene går fri. Lønnsstopp-

SVs LANDSMØTE

men, særlig motsigelsen mellom samfunnsmessig produksjon og privat tilegnelse, ikke avdekkes, men tilsløres, gis det heller ikke noe argument for sosialismen. Snakket om sosialismen blir laust og uforpliktende tåkeprat. I en slik sammenheng gir alle de konkrete reformforslagene et inntrykk av at krisa kan løses ved å rette på de verste skeivhetene i kapitalismen. Landsmøtet avviste også et forslag om at SV skulle erklære seg som et «revolusjonært sosialistisk parti». Det var konsekvent nok, for kriseprogrammet har ingenting med revolusjonær sosialisme å gjøre.

En annen viktig feil med programmet er at det er et program som i all hovedsak er retta til regjeringa. Det sier lite om hva arbeiderklassen skal gjøre for å bekjempe regjeringas krisepolitikk. Det er på ingen måte noe kampprogram, men først og fremst et program for stortingsgruppa.

SVs kriseprogram går på gummisåler overfor DNA. Kritikken er mildt irettesettende. DNA-regjeringas rolle som borgerskapets regjering mot arbeiderklassen

avsløres ikke. Hensikten er opplagt å innvende seg som en «ansvarlig samarbeidspartner» overfor regjeringa. Furrees voldssomme ordgyteri mot Høyre i sin landsmøtetale var også en del av det samme spillet. Budskapet som skal nå fram til DNA-ledelsen er tydeligvis: «Se så glad vi er i 'arbeider'-styret, er dere fornøyd med oss nå?» Men lojalitetserklæringa til regjeringa kan slå tilbake på SV. DNA vil meget lett kunne bruke Furrees egne argumenter til å si: «Som Furre sier må vi trygge arbeiderstyret mot Høyres angrep, men nettopp derfor må vi ikke splitte stemmene på to partier, men samle dem hos oss.»

Noe annet hadde det vært om Furre hadde gjort en virkelig analyse og kritikk av Høyres politikk. Men da måtte han også vist til det nære samarbeidet mellom DNA og Høyre og vist at de to partiene tjente de grunnleggende samme klasseinteressene. Noe sånt måtte for all del unngås. Derfor lå kritikken av Høyre også på et svært lavt nivå med utfall om «Janusansikt» og «fariseere». Det er helt uten-

kelig at en arbeider som i sinne over DNAs arbeiderfiendtlige politikk har latt seg lokke til å stemme Høyre, ville latt seg overtale til å gå til venstre utfra Furrees «argumenter». I sin patetiske ubehjelpelighet, som blei kompensert med store ord, er det vel heller trulig at Furre ga nok et poeng til Høyres propaganda.

SJÅVINISME

En av grunnene til at Sosialistisk Ungdom har kalt SV-programmet «nasjonal-sjåvinistisk» er at det setter norske og utenlandske arbeidere opp mot hverandre. I SVs krisעהfte blei det til og med snakka om at «vi» (Norge) må «slåss beinhardt for å skaffe oppdrag» på verdensmarkedet. Dette blei ganske riktig karakterisert som en politikk for å redde norsk kapitalisme på bekostning av utenlandsk kapitalisme og å sette solidariteten med norske kapitalister istedenfor solidaritet med arbeidere i alle land.

Ett utslag av denne sjåvinistiske politikken var at SV-tillitsmenn som Gunnar Nilsen, Nyland, har støtta parolen om 75 % norske arbeidere i Nordsjøen. På landsmøtet blei slike grove utvekster luka bort. Men landsmøteflertallet viste tydelig at de ikke hadde tatt noe oppgjør med sjåvinismen ved ved å stemme ned et forslag om å gå mot innvandringsstoppen. SV har stemt for innvandringsstoppen i

Utkast til nytt kriseprogram fra Adolf Larsen som SV-ledelsen «glemte» å sende ut sammen med landsmøtepapirene.

pen betyr at forhandlingsretten settes ut av kraft. Dette svekker de fagorganisertes stilling og er en innsnevring av demokratiet.

SVs alternativ er å mobilisere arbeidsfolk til organisering, skoleing og kamp for egne interesser. Kampen for arbeid og forsvar for reallønnene kan bare lykkes med større aktivitet på grunnplanet og med større sjølstendighet for fagbevegelsen.

SV vil kjempa for en alminnelig venstreutvikling i fagbevegelsen og arbeiderklassen. Det er viktig at SV-medlemmer i fagbevegelsen stiller seg til disposisjon som tillitsvalgte, og er lojale mot de som har valgt dem i tråd med SVs krav om en partipolitisk uavhengig og sjølstendig fagbevegelse. Den konkrete situasjon, det politiske nivå og det praktiske skjønn på den enkelte arbeidsplass eller forening må avgjøre hvilke krav som kan mobilisere og drive venstreutviklinga fram.

I kommunestyre, fylkesting og Storting vil SV gå inn for en krisepolitikk der offentlige midler, tiltak og lover blir brukt til å holde oppe utsatte arbeidsplasser og skape nye og dermed dempe virkningene av krisa for folk flest så langt det er mulig i et kapitalistisk samfunn. I en slik krisepolitikk inngår sysselsetningsplaner, tiltak for å støtte norske arbeidsplasser som er truet av internasjonal stor-kapital, omlegging av produksjon til mer sjølberging, styring av utenrikshandel, støtte til utsatte bedrifter og tiltak som kan skape nye arbeidsplasser.

Arbeidermakt mot kapitalmakt!

UTKAST TIL REVIDERING AV DET EKISTERENDE KRISPROGRAMMET.

DETTE UTKASTET BYGGER I HOVEDSAK PÅ DET EKISTERENDE KRISPROGRAMMET "ARBEIDERMAKT MOT KAPITALMAKT". DET ER RESULTATET AV ET ARBEID MED Å SAMORDNE OG KOORDINERE DE UTKAST TIL NYTT KRISPROGRAM SOM ER FREMMET AV FØLGENDE:

- FAGLIG FYLKESKONFERANSE I OSLO SV
- SØNDRE SV I BERGEN
- SAMT VEDTAK OM KRISEPOLITIKKEN PÅ FAGLIG FYLKESKONFERANSE I HEDMARK SV.

DET FØRSTE OG SISTE ER AV EN ELLER ANEN ÅRSÅK IKKE SENDT UT I SAKSPAPIRENE TIL LANDSMØTET, FORSLAGET FRA SØNDRE SV, BERGEN ER SENDT UT I DET RØDE SAKSPAPIRET.

INNHOLD:

KRISPROGRAMMET INNEHOLDER FIRE DELER:

- 1) "NY KRISE I KAPITALISMEN"
- 2) "KAMP MOT ARBEIDSLØSHET ER KAMP MOT KAPITALEN"
- 3) "KLASSEKAMP OG INTERNASJONAL SOLIDARITET"
- 4) "FRÅ KAPITALISME TIL SOSIALISME"

SVs LANDSMØTE

Stortinget to ganger. Men framtrede SVere har forsøkt å framstille dette som et standpunkt SV var i ferd med å forlate. Vedtaket på landsmøtet betyr at SV nå har slått fast at partiet definitivt støtter den rasistiske innvandringsstoppen. Det er noe av en skjebnens ironi for SV at dette vedtaket kom omtrent samtidig med en vitenskapelig rapport som slo fast med klare tall at innvandringsstoppen *har* fungert rasistisk.

(Laget av Bente Puntervold Bøe)

Riktignok inneholder SVs kriseprogram en parole om at «norske og utenlandske arbeidere må stå sammen i kampen for arbeid». Men dette blir bare store ord og fett flekk når SV ikke er villig til å bekjempe undertrykkinga av fremmedarbeiderne i praksis, men tvert om slår ring om denne undertrykkinga.

Den innvandringsstoppen som SV-landsmøtet stadfesta sin støtte til, er i praksis retta mot arbeidere fra den tredje verden. Det er en innvandringsstopp som ikke i noen særlig grad rammer hvite innvandrere fra Europa og Nord-Amerika, men som slår til med full tyngde mot fargede arbeidere fra Asia, Afrika og Latin-Amerika. Innvandringsstoppen gir gode muligheter for korttidskontrakter og illegale arbeidsforhold som lar fremmedarbeiderne stå fullstendig uten sosiale goder eller rettslig vern. Et argument for innvandringsstoppen da den blei innført var

at den bare skulle gjelde midlertidig til myndighetene hadde lagt blant annet boligforholda til rette for innvandrerne. Det viser seg nå at dette i praksis var en bløff. Boligforholda er heller blitt verre enn bedre.

Innvandringsstoppen tok sjølsagt ikke sikte på å bedre forholda for innvandrerne. Den er en del av LO-ledelsens innvandringspolitikk. LO-ledelsen har ei rekke ganger gått inn for å utnytte fremmedarbeiderne ved å pålegge dem tariffavgift uten at de oppnår medlemsrettigheter. LO-ledelsen har også foreslått at «importen av arbeidskraft» blir organisert i form av avtaler på statsplanet, f.eks. mellom Norge og Pakistan. Denne typen «slavehandel» forutsetter jo at det først er innført innvandringsstopp. Dermed ser vi at SV i denne saka som så mange andre spiller «ball-i-hatt» med DNA/LO-ledelsen. Denne saka er grov, og det dreier seg ikke om noe lite spørsmål. Det er et stort prinsippsspørsmål der SV stiller seg på norske kapitalisters side mot arbeiderne fra den tredje verden. Det lar seg heller ikke påstå at SV har tatt standpunkt i vanvare, fordi SV-landsmøtet hadde mulighet til å ta et riktig standpunkt, men avviste det. For folk som mener noe med internasjonal arbeidssolidaritet burde dette være grunn god nok til å vende ryggen til partiet SV.

OVER TIL SOVJET

SV har forsøkt å balansere mellom Kina og Sovjet. SV-programmet utpeker f.eks. USA til hovedfienden og snakker om at splittelsen mellom Sovjet og Kina har «begrenset mulighetene for en samlet innsats i kampen mot imperialismen». Under press fra den revolusjonære og anti-imperialistiske bevegelsen og spesielt under press fra AKP(m-l) har SV vært nødt til å ta taktisk avstand fra Sovjet. I 1978 var SV nødt til å kjøre fram paroler til støtte for den eritreiske frigjøringskampen rett før 1. mai for å gardere seg mot et politisk skred over til Faglig 1. maifront. SV tok også initiativ til å organisere en egen demonstrasjon 21. august mot Sovjets okkupasjon av Tsjekkoslovakia. Denne utviklinga betydde en gledelig svekkelse av de pro-sovjetiske kreftene i SV. Men fra Vietnams invasjon i Kampuchea har dette snudd. Partiavisa Ny Tid støtta okkupasjonen entusiastisk og ga også helhjerta støtte til det pro-vietnamesiske quislingstyret. Mange SV-ere reagerte på denne åpne støtten til Sovjets imperialisme, men dersom de håpet på at landsmøtet kunne rette på inntrykket, må det ha blitt en alvorlig kalddusj for dem.

Landsmøtet betydde at SV forlater sin sentristiske posisjon og går over til en nesten fullstendig pro-sovjetisk politikk.

SV kan ikke gå inn for betingelsesløs støtte til bedrifter for å opprettholde truede arbeidsplasser. Vi godtar ikke at bedriftseierne kan bruke disse midlene uten kontroll fra arbeiderne. SV vil støtte alle krav om utvidet forhandlingsrett for fagforeninger og klubber i alle spørsmål som angår arbeidsplassenes framtid (se pkt. 13—19). Vi vil støtte at arbeiderne overtar kontrollen med bedriftenes produksjon og omsetning der hvor dette er den siste utveg for å redde arbeidsplassene.

SV mener at sysselsettinga kan opprettholdes ved at staten overtar mange arbeidsplasser og at det opprettes nye i statlig regi. Men statsovertaking er ikke det samme som sosialisme. Statsgaranterte arbeidsplasser er heller ikke alltid trygge. Statsovertaking/garantier må ikke bli noen sovepute for de ansatte.

1. 7-timers arbeidsdag med full kompensasjon i lønn og antall stillinger innen 1982. 6-timers dag på lengre sikt. Lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer.
2. Fram for alternativ, samfunnsnyttig produksjon og ombygging av produksjonen til mer sjølbergning. Økt takt i boligbygging og byfornyelse. Kamp for å styre teknologi og datateknikk. Nei til investeringer som avskaffer levedyktige arbeidsplasser.
3. Kamp mot arbeidsløshet blant ungdom. Bedriftene pålegges å ta inn et fast antall lærlinger i forhold til antall fagarbeidere.

Lærlinger av begge kjønn må sikres like muligheter til lærlingeplass.

4. Nei til arbeidsløshet blant kvinner. Ved offentlig støtte til nyetableringer og utvidelser må det kunne kreves at minst 40 prosent av arbeidsplassene sikres kvinner. Avslør den skjulte arbeidsløsheten — krev lønnet arbeid. Alle arbeidssøkende må registreres som arbeidsløse.
5. Norske og utenlandske arbeidere må stå sammen i kampen for arbeid og like rettigheter. De har samme interesser: Full støtte til utenlandske arbeideres kamp for arbeidsplassene sine. Avvis kvotefordelinga (75 prosent nordmenn) i Nordsjøen.
6. a) Staten må revidere forholdet til internasjonale frihandelsavtaler, regulere vareimporten og treffe andre nødvendige tiltak til beskyttelse av norske arbeidsplasser mot utenlandsk storkapital. Statlig regulering av nykontraheringer av skip. Utvidet handel med u-land og ikke-kapitalistiske land.
b) Arbeidsgiveravgiften omlegges, slik at arbeidskraftkrevende industri får avgiftslette.
7. Full nasjonalisering av bank-, kreditt- og forsikringsvesenet. Statsovertaking av treforedlingsindustrien, av verftsindustrien og arbeidsplasser som blir kontrollert av internasjonal storkapital. Politisk styring med oppdragene til verftsindustrien. Ingen videre utbygging av kraftkrevende industri.

SVs LANDSMØTE

Deler av opposisjonen har samla seg om å lage en ny avis som ble spreidd på landsmøtet. Kreftene bak «Ullvetidende» led et klart nedslag.

Dette kom klart fram gjennom behandlinga av Sovjets og Cubas rolle i Afrika. I beretninga fra hovedstyret sto følgende formulering:

«Cuba spela ei avgjerande rolle for å stanse det sør-afrikanske åtaket på Angola, og hindra dermed at den angolanske revolusjonen vart knust. Denne aksjonen hadde SVs fulle støtte. Cubas støtte har vore og er ein viktig faktor til støtte for progressive rørslar og nasjonar mot USAs imperialisme. Men SV har kritisert både Sovjets og Cubas støtte til Etiopias krig mot revolusjonen i Eritrea, SV har gjeve sin støtte til ELF og EPLFs sjølvstendekamp. Etiopias krig i Eritrea trugar med både å driva styret i Etiopia lenger til høgre, og dra imperialist-interesser inn i Eritrea. Regimet i Etiopia avskaffa føydalstyret og har gjennomført reformar i jordbruket. Men det er uklårt i

8. Arbeidsplassene i jordbruket og fisket må holdes oppe ved å øke inntektene på de små bruk og sikre kystfiske med ressursvennlig redskap. Utjevning av inntektene mellom store og små bruk.
9. De offentlige midlene til å støtte utsatte arbeidsplasser og skape nye må i større grad overføres til fylket og kommunen, slik at lokalsamfunnet får større makt over næringslivet.
10. Ingen innskrenking på helse- og sosialsektoren. Nei til nedkjæringer på de kommunale og fylkeskommunale budsjettene. Arbeidsløshetsstrygda må være uten tidsbegrensning og ikke lavere enn 90 prosent av gjennomsnittslønnen i industrien.
11. Fjern kravene om tidligere inntekt og frivillighet til å flytte for å ta annet arbeid som betingelser for arbeidsløshetsstrygd.
12. Helautomatisk indeksregulering av lønna med svingetall på 2 poeng.
13. Skjerpert priskontroll, offentliggjør alle unntak fra pristoppen
14. Forbud mot aksjeutbytte!
15. Rentetak på kr. 30 000.- Drastisk senking av bokostnadene!
16. Økt skattelegging av de høyeste inntektene. Utjamning gjennom skattepolitikken!
17. Skjerpert kamp mot alle former for skatteunndragelse. Offentlig regnskapskontroll må utbygges.
18. Frie, forbundsvis oppgjør!

19. Godta ingen tvangsløyer mot fagbevegelsen, nei til kombioppgjør, tvungen voldgift og lønnsstopp.
20. Utvidet lokal streike- og avtalerett.
21. Nei til arbeidsrett og politi mot aksjonerende arbeidere. Kamp mot legalisering av streikebryteri.
22. Full åpenhet på den enkelte bedrift om regnskap, ordrebøker, planer osv. Ingen taushetsplikt! Rett for de ansatte til å bruke egen eksperthjelp i alle saker som angår regnskap og arbeidsmiljø.
23. Forhandlingsplikt for bedrifter og vetorett for de ansatte i alle saker som angår oppsigelser, permitteringer, nedleggelse, kapitaltapping, investeringer, nye styringssystemer og arbeidsmiljø.
24. Nei til yrkesforbud og politiske oppsigelser. Nei til ugrasluking i fagbevegelsen.
25. For en partipolitisk uavhengig fagbevegelse — gjenreis fagbevegelsens kampkraft.

Vi har her trykket deler av innledninga til forslag til SV's kriseprogram slik det kom fram i landsmøtepapirene og hele punktprogrammet slik det stod referert i Ny Tid nr. 10/79. (red. ann.)

SVs LANDSMØTE

kva mon revolusjonen vert ført vidare eller om dei større bøndene og småborgarskapet har tilrana seg leiinga.»

Cuba roses opp i skyene, og den lille kritikken som kommer fram har i virkeligheten ingen verdi. I fjor sommer boikotta SU festivalen på Cuba utfra Cubas rolle i krigen mot Eritrea. Beretninga er i virkeligheten et alvorlig spark mot standpunktet til SU. Sovjets aggresjon i Afrika finnes ikke i SV-beretningas verdensbilde og fascistjuntaen i Etiopia fører kanskje revolusjonen vidare.

Dette blei for drøy kost for mange delegater. F.eks. reiste en representant fra Sør-Trøndelag kritikk mot denne formuleringa. Det samme gjorde andre delegater. Men til liten nytte. Det som er blitt oppfatta som en økende forståelse for Sovjets aggresjons-politikk i SV, blei ettertrykkelig stoppa. Det eneste som blei endra var karakteristikken av regimet i Etiopia.

I samband med behandlinga av Indo-Kina markerte SV også sin klare Sovjetprofil. Ved å invitere Vietnams ambassadør som æresgjest til landsmøtet gjorde SV det klart at partiet støtter Vietnams okkupasjon av Kampuchea og innsettinga av et pro-sovjetisk quislingstyre i Phnom Penh. Opposisjonen mot denne «okkupasjons sosialismen» fikk ingen sjanse til å hevde seg.

Det blei reist et forslag som fordømte Kina og støtta Vietnam. Dette skulle tydeligvis ikke diskuteres, men blei klubba gjennom før delegatene fikk summa seg. Bare ei handfull delegater rakk å markere seg mot uttalelsen. Men det betyr ikke at avstemninga gir et riktig bilde av delegatenes meninger. Det er klart at det var et flertall for den nye pro-sovjetiske politikken. Men mindretallet var større enn avstemninga ga inntrykk av.

Mens det store flertallet av befolkninga i Norge har fordømt Vietnams okkupasjon av Kampuchea, mens et stort antall fagforeninger har gjort det samme, gjør SV seg til et støtteparti for Sovjet. Dette er sjølsagt beklagelig. Det ville vært å foretrekke at SV hadde slutta seg til den økende fordømmelsen av den sovjetiske sosialimperialismen. Men SV har sjøl valgt å gjøre seg til et talerør for den mest aggressive imperialismen i vår tid. Dette bør alle medlemmer og sympatisører av SV som tar avstand fra Sovjets politikk

merke seg. Det er ingen grunn til å tru at de vil ha noen mulighet til å gjøre seg gjeldende i SV.

ANTI-KINA

Like klart som landsmøtet førte SV inn på en prosovjetisk kurs, gjorde det SV til et erklært anti-Kina-parti. Til nå har det vært plass for folk som støtter Kina innfor SV. Nå er det ikke det lenger, dersom landsmøtet skal tas på alvor. Landsmøteflertallet var like rabiat i sin anti-Kina-politikk som en lederkommentar i det sovjetiske partiorganet Pravda. Mens Sovjet delvis på egen hand og delvis gjennom stråmenn som Cuba og Vietnam okkuperer stater og gjennomfører statskupp slik USA hadde for vane i 50- og 60-åra, retter SV-landsmøtet sitt hovedskjuts mot det landet som framfor noen andre prøver å demme opp for Sovjets aggresjon, nemlig Kina. Mens Sovjet er blitt en enda mer alvorlig trusel mot verdensfreden enn Hitler-Tyskland var det i trettiåra, ser SV det som sin oppgave å kjempe mot et av de få sosialistiske landa i verden. Dette er et ekstremt og anti-sosialistisk standpunkt. Det kommer til å føre til umulige arbeidsforhold for folk i SV som støtter eller sympatiserer med Kina. En sak er at mange SVere og SV-sympatisører er skeptiske til en del av Kinas politikk. Men det er noe ganske annet enn det som nå er blitt SVs offisielle politikk, for den er erklært anti-Kina. Et umiddelbart resultat av denne nye politikken er forslaget fra Oslo SV foran 1. mai om å rette hovedangrepet i den internasjonale politikken mot USA og KINA!

FORSVARSPOLITIKKEN: VERKEN FUGL ELLER FISK

På det forrige landsmøtet greide Steinar Stjernø-fraksjonen å kuppe gjennom et vedtak om at SV ikke vil bevilge noen penger til det borgerlige militærapparatet. Stjernø og SU-formannen Solheim har begrunna dette standpunktet i et nummer av Kontrast i fjor. Røde Fane har også offentliggjort polemikken mellom Stjernø og SVs mann i forsvarskommisjonen, Arent Henriksen. Stjernø begrunner sitt standpunkt med at det 1) ikke finnes noen krigsfare og at 2) militærapparatet er retta mot arbeiderklassen. Det er særlig punkt 1) som har vært

viktig for denne fløya, for som Erik Solheim skreiv i Kontrast: «Hvis en godta at Sovjet er en stor trusel, kan ikke noe annet alternativ gi den samme sikkerheten som NATO.» (Kontrast nr. 1, 78 s. 26)

Mot dette sto Henriksen/Furre som ønska at SV skulle gå inn for et «alternativt forsvar» med laveré bevilgninger, «gerilja-forsvar» osv.

Blant de gamle pasifistene i SV fra 60-åra har det vært stor misnøye med at debatten har gått mellom disse to standpunktene, fordi de ønsker et prinsipielt standpunkt for avrustning.

Deres argumentasjon skiller seg altså ganske skarpt fra Stjernø/Solheims «sosialistiske anti-militarisme», fordi den tar avstand fra enhver bruk av vold. Det ville vært umulig for Stjernø + Solheim fordi de ønsket å gi inntrykk av å stå på et revolusjonært standpunkt. En «revolusjonær» plattform som tar avstand fra all bruk av vold, ville unektelig vært et ganske pussig dyr. Men i den praktiske stemmegivinga kunne disse to fløyene finne hverandre.

På landsmøtet mente Solheim at forslaget om et «alternativt forsvar» var å godta borgerskapets militærpolitikk et stykke på vei. Andre delegater mente at Henriksens forslag om å gå inn for et «nasjonalt forsvar» i Norge, var det samme som å gi en indirekte innrømmelse til AKP(m-l)s analyse av den sovjetiske truselen.

Til slutt vedtok landsmøtet med 117 mot 96 stemmer å gå inn for Henriksens forslag. Dette stiller SV i en merkelig situasjon.

SV har nå innrømt at det trengs et forsvar i Norge, sjøl under kapitalismen, samtidig som de ikke har sagt noe om hvilken fiende et sånt forsvar skal rette seg mot. Skal det rette seg mot Sovjet? I så fall er det pussig at SV går inn for at et «alternativt forsvar» skal være minst mulig. Skal det rette seg mot USA? I så fall må vi spørre: a) frykter SV en amerikansk invasjon i Norge i dag, og b) mener SV at deres «alternative forsvar» vil være i stand til å stå imot et sånt angrep? Siden SVs «forsvarsalternativ» ikke er egna til å stå imot noen av supermaktene, hvem er det retta mot da? Sverige?

Stjernø/Solheim-fløya kommer også i en merkelig situasjon. De har påvist at det borgerlige militærapparatet er retta

SVs LANDSMØTE

til et imperialistisk militærappa

HOVEDSTYRE · ARBEID · SOSIAL

Fraksjonskampene raser i SV som aldri før. Også lederspørsmålet er omstridt. Krefter på landsmøtet ville ha Reidar T. Larsen til ny formann, sjøl om forslaget ikke ble lansert åpent.

mot arbeiderklassen. Dette har sjølsagt ikke noe med forsvarsbudsjettets størrelse å gjøre, men er avhengig av hvilken klasse som har makta. Derfor er det pussig at SV nå går inn for et «alternativt militærapparat» som ikke egner seg til å slåss mot en sovjetisk okkupasjon, men som er mer enn stort nok til å slå ned streiker, demonstrasjoner og arbeideropprør.

De prinsipielle pasifistene fikk heller ikke gjennom sine standpunkter. Det forslaget som ble vedtatt er derfor verken fugl eller fisk, verken hummer eller kanari. Det bygger ikke på noe prinsipp eller noen analyse, men er den gjennomførte prinsipløshet. Vi spår at SVs problemer med militærpolitikken ikke er løst sjøl om nok et landsmøte har snudd opp-ned på SVs militærprogram.

FRAKSJONSKAMP

Som tidligere SV-landsmøter var også

dette sterkt prega av fraksjonskamp og korridorpolitikk. Det blei ikke kamp om formannvalget. Men det kommer ikke av at det er enighet om Furre's politikk. En fraksjon rundt den tidligere «NKP»-formannen Reidar Larsen jobber for å få han som formann. Men den fant det ikke taktisk lurt å ta en kamp med Furre nå. Det eneste framstøtet de gjorde var et forsøk på å få inn Larsen-mannen Rune Fredh som fast medlem av hovedstyret. Det mislyktes.

Den sosialdemokratiske fraksjonen i partiet styrka seg. Folk som Furre og Froyn fikk det mandatet de trengte til ei stadig større tilnærming til DNA. Et skriv fra faglige tillitsmenn i SV krevde utrenskninger av «akademikerne» i hovedstyret, dvs. opposisjonen. Asbjørn Wahl fra mindretallet sa som et svar på dette at dersom dette skjedde måtte mindretallet «ta konsekvensen» av det. Frykten for åpen splittelse er tydeligvis grun-

nen til at flertallet lot opposisjonen får lov til å få sin fremste talsmann, Adolf Larsen fra Hedmark, inn i hovedstyret.

Men flertallet har ikke slutta fred med opposisjonen av den grunn. Reidar Larsen sa at det var umulig å samarbeide med mindretallet. Det samme sa Rune Fredh. Den mest uforsonlige delen av flertallet ønsket å sette opposisjonen fullstendig ut av hovedstyret. Dette kom fram ved at hele 56 delegater stemte mot Adolf Larsen enda lederne for flertallet var innstilt på å slippe han inn i hovedstyret.

I Sosialistisk Ungdom har det lenge vært misnøye med SV-ledelsens politikk. Formannen i SU har kritisert Berge Furre for å ville kneble opposisjonen. For SU må landsmøtet være en stor skuffelse. Praktisk talt ingen av SUs merkesaker i kampen mot SV-ledelsen vant fram. I stedet blei det knesatt en politikk som flertallet av SU med rette vil oppfatte som høyreorientert. En god del av rekrutteringa til SV har gått gjennom SU, og ikke så reint få av disse folka er blitt rekruttert på illusjonen om at SV er et «revolusjonært sosialistisk parti». En delegat på landsmøtet ville at landsmøtet nettopp skulle stadfeste at SV er revolusjonært. Landsmøtet svarte med å stemme forslaget kontant ned. Venstreopposisjonen i SV har sannelig ikke mye å henge på juletreet etter SV-landsmøtet.

Under SV-landsmøtet blei det sendt ut meldinger til pressa der det het at SV har 10 000 medlemmer. Internt under beretningsdebatten blei det derimot sagt at SV har ca. 8000 medlemmer. Det offisielle tallet var altså en bevisst løgn for å bløffe opinionen. Alt taler for at det interne tallet også er altfor oppskrudd. Budsjetter over SVs kontingentinnang peker mer i retning av at SV regner med noe i overkant av 5000 betalende medlemmer. I Ny Tids beretning heter det at avisa har 11 700 abonnenter. Det er ikke mye for ei ukeavis til et parti som ved siste valg hadde 100 000 stemmer.

Spørsmålet er nå: Vil SV-landsmøtet føre til ytterligere avskalling? Mulighetene er absolutt til stede. Det er ikke et mye fristende alternativ SV-ledelsen har å by fram verken i årets valg eller i andre sammenhenger.

Denne artikkelen tar et tilbakeblikk på SV-ledelsens krumspring i forbindelse med Vietnams okkupasjon av Kampuchea. Den viser til motstanden i partiet mot invasjonen som kom til uttrykk ved protester fra lokallag og leserbrev i Ny Tid. Det dokumenteres hvordan «argumentene» som forskjellige SV-ledere bruker for å forsvare aggresjonen ikke bare er innbyrdes motstridende, men at de også slår beina under det SV tidligere har sagt om Kampuchea og Indo-Kina. De har brakt til torgs en argumentasjon som kan skape en farlig presedens for framtidige aggresjonshandlinger fra sosialimperialismen.

Vietnam og SV's

Når jeg i denne artikkelen skal gå gjennom SVs holdning til invasjonen i Kampuchea vil jeg konsentrere meg om parti-ledelsens standpunkter, slik disse har kommet til uttrykk i Ny Tid og i erklæringer fra ledende talsmenn for partiet.

Ny Tids dekning av Vietnams invasjon vil for all framtid utgjøre et svart kapittel i SVs partihistorie.

Smilende kampucheanske jenter slik de ble fotografert av en amerikansk delegasjon i fjor høst. For å rettferdiggjøre Vietnams invasjon, har Ny Tid mant fram et skrekkebilde av Pol Pot-regimet som er fullt på høyde med imperialismens propaganda. (Call-foto)

s hegemonisme prinsippløshet

Men det er opplagt at det ikke står noe enhetlig parti bak SV-ledelsens pro-imperialisme. Bærum SV har gått mot invasjonen, det samme har SV på Norges Landbrukshøyskole gjort. Det kan godt være fattet flere vedtak i samme retning, for leserbrevreaksjonen i Ny Tid i ukene etter at SV hadde gjort sitt syn kjent, var ganske entydig: Den krevde at partiledelsen omgjorde sitt syn og krevde tilbaketrekking av de vietnamesiske troppe-
ne. Lederen i Sosialistisk Ungdom (SU),

Erik Solheim, blei også i februar pressa til å støtte dette kravet.

NOEN ORD OM KILDEBRUKEN

For å forsvare sin støtte til invasjonen, skyter SV-ledelsen seg gang på gang innunder mangel på konkret kunnskap og informasjon. I en stor artikkel i Ny Tid 2/79, med gledesoverskriften «Opprøret felte Pol Pot» sier Steinar Hansson om

den såkalte «frigjøringsfronten»: «Fronten er støttet av Vietnam, og det er sannsynlig at regulære, vietnamesiske hæravdelinger har vært en viktig kraft i selve angrepet på hovedstaden. Men man skal være klar over at kildene til meldingen om Vietnams deltakelse er begrenset til Pol Pot og det samme vestlige Asia-byrået som i årevis rapporterte om den «nord-vietnamesiske invasjonen» i Sør-Vietnam».

Det ville vært mer i samsvar med sannheten å si at de eneste som benekter at det fant sted en regulær vietnamesisk invasjon, er vietnameserne sjøl. Et bredt utvalg av vestlige journalister, deriblant norske, som oppholdt seg i Indo-Kina under invasjonen, er enige om dette. Pro-vietnamesiske nyhetsfolk i NRK og andre norske aviser sier det samme. Den danske avisa «Information», som støtta invasjonen og som Ny Tid har brukt som sitt sannhetsvitne, slår også fast at det var en invasjon. Tilbake står det vietnamesiske nyhetsbyrået og snakker om opprør. Tilbake står ledelsen i Hanoi, som viktige deler av SV og SU har uttrykt sin misnøye med, og karakterisert som «byråkratisk». Likevel, SV valgte å stole på Hanoi-byråkratiet, mot all annen tilgjengelig informasjon. I beste fall er dette uredelig journalistisk, men det er vel kanskje riktigere å karakterisere det som en bevisst fortegnings av virkeligheten.

Men akkurat dette har SV måttet bite i seg. De kunne ikke over tid late som om det ikke sto vietnamesiske soldater i Kampuchea, sjøl om de fortsetter å prate om «vietnamesisk-støttede opprørsstyrker». Og erkjennelsen av at det faktisk har vært en vietnamesisk invasjon er ikke nok til å endre standpunktet deres: De fastholder Vietnams rett til å underlegge seg Kampuchea.

Hvordan forsvarer de dette? Såvidt jeg har greid å lese meg fram til, med følgende hovedargumenter:

— Pol Pot var en grusom tyrann, Kampuchea under hans ledelse et terroregime uten sidestykke.

SV OG VIETNAM

— Det som skjedde var et folkeopprør, vi må vente og se om det blir bedre for det kampucheanske folket, eller om det utvikler seg til en okkupasjon.(!)

— Vietnam førte en heroisk frigjøringskamp mot USA-imperialismen, landet er herja og har store økonomiske problemer. Vietnam har tatt imot store flyktningestrømmer fra Kampuchea, dette har forverret situasjonen. Kina kuttet ut den økonomiske hjelpa til Vietnam, så de ble tvunget til å søke sovjetisk støtte. Dette forklarer Vietnams handlemåte.

— Kampuchea har provosert fram krigen gjennom stadige grensekrenkelser mot Vietnam. Det er Kampuchea som er den aggressive part. Vietnam har handla i sjøforsvar.

SYNET PÅ POL POT IKKE AVGJØRENDE

SV har konsentrert mesteparten av oppmerksomheten rundt sin egen ytterst tilsomme fortolkning av hvordan det kampucheanske folket hadde det under Pol Pot. Men dette er ikke det avgjørende spørsmålet. For hvem er det som i dag *fordømmer* Vietnams invasjon? Er det bare folk som tidligere støtta Pol Pot? Langt ifra. Aksjonen for et Fritt Kampodsja, som sto bak den berykta «Kampodsja-høringen» i Oslo i fjor vår, har fordømt invasjonen. Aftenposten og Dagbladet — som begge drev intens kampanje mot Kampuchea de første tre årene etter frigjøringa, har tatt hovedpoenget og fordømt invasjonen. Carter-administrasjonen i USA, som var en av de mest aktive kreftene i hets-kampanjen mot Kampuchea i 1975—78, har fordømt invasjonen. Slik kunne vi fortsette å regne opp, men dette får holde for å understreke poenget — at synet på Pol Pots regjering og samfunnsforholda i Kampuchea etter frigjøringa fra USA *ikke* er avgjørende for hvordan en stiller seg til Vietnams overfall.

Men for SV er dette blitt det avgjørende.

Jeg vil seinere komme inn på hva slags perspektiver dette åpner for, men først skal jeg prøve å vise hvordan SVs tilsynelatende omsorg for det kampuchanske folkets velferd bare er en syltynn ferniss over deres støtte til sosialimperialisme og aggresjon.

NÅR OPPDAGA SV POL POTS «REDELSGJERNINGER»?

I 1977/78 gikk det en debatt i SV om synet på forholda i Kampuchea. Etter den internasjonale Kampodsja-høringa i Oslo hadde daværende Ny Tid-journalist, Egil Ulateig, en nøktern og hederlig dekning av dette arrangementet, i en større artikkel i Ny Tids 1. mai nummer i 1978.

I Ny Tid nr. 20/78 svarer Kjetil Paulsen på dette, han reiser en rekke spørsmålsteget ved den samfunnsmessige organiseringa i Kampuchea. Her slår han i flere retninger, han sier bl.a. at «Møt-høringen (arr. av Vennskapssambandet Norge-Kampuchea i tilknytning til det andre arrangementet — red. anm.) har sikkert rett i at både tidligere kolonimakter og CIA finansierer internasjonale løgn-kampanjer mot Røde Khmerstyret.» Samtidig kommer Paulsen med kritikk av forholdene i Kampuchea, for det han kaller «brutal disiplinutøvelse», og sier at «Det er da også for godt til å være sant at ikke de ytterliggående radikale strukturendringene i det kampucheanske samfunnet ikke skulle medføre disiplinproblemer.» Paulsens konklusjon er: «Med dette håper jeg debatten om Kampuchea og andre u-land som har brutt med imperialismen (min uth.) kan bli tatt opp i sin fulle bredde.»

I mai 1978 var Kampuchea et «u-land som hadde brutt med imperialismen», og som Kjetil Paulsen stilte seg kritisk til. I mai 1978 hevdet Kjetil Paulsen at CIA finansierte internasjonale løgnkampanjer mot Kampuchea, men han så ikke bort fra at en del av opplysningene om landet og styresettet stemte.

Jeg er uenig med Kjetil Paulsen i vurderinga hans fra i fjor, men det er ikke det sentrale. Viktigere er det at den samme Kjetil Paulsen på møte i Det Norske Studentersamfund i februar 1979, da han på SVs vegne innledet på et møte om Vietnam og Kampuchea, leverte et angrep som langt overgår høydepunktene i den langvarige hetskampanjen mot Pol Pot-regimet. *Da* var det ikke lenger snakk om «et u-land som hadde brutt med imperialismen», men om en sammenkokt syntese av det verste i «den CIA-finansierte, internasjonale løgnkampanjen», ispedd en del av Kjetil Paulsens egne forsøk på analyse. Det er en så enorm

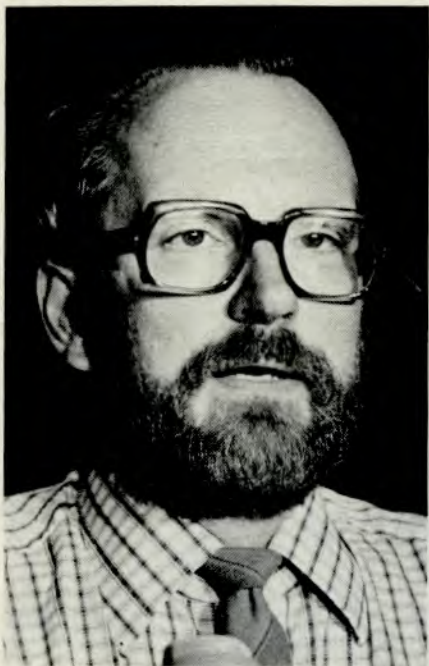
avstand mellom Paulsens kritiske, men noenlunde balanserte innlegg i Ny Tid i mai 1978 og hans halsløse angrep på Pol Pot-regjeringa 8 måneder seinere at vi må spørre: Hva har skjedd i mellomtida? Har Paulsen fått så mye og så overbevisende dokumentasjon om Kampuchea at han har blitt tvunget til å revidere synet sitt så grunnleggende? Jeg har fulgt godt med i Kampuchea-debatten også i løpet av denne perioden, men *den* rettferdiggjør ikke en så drastisk utvikling av standpunktet. Det har imidlertid skjedd en annen, viktig forandring i Indo-Kina: 25. desember gikk Vietnam til storstilt invasjon i Kampuchea. Det er *denne* hendinga som har fått hr. Paulsen og andre ledende SV-talsmenn til å gå ut med en massiv, udokumentert fordømmelse av Pol Pot. Det er for å rettferdiggjøre aggresjon at SV i dag kjører enkelte av de mest fantastiske påstandene om Pol Pots redselsstyrer helt ut i det latterlige.

Universitetet SV innsir faktisk dette, når de innledningsvis i en løpeseddel som kommenterer invasjonen sier: «USV finner en grunn til sjølkritikk: At vi ikke tidligere i langt større grad har gjort vårt for å vise Pol Pot regimets sanne og avskyelige ansikt».

Jaha, ja. Og hva er så bakgrunnen for denne «sjølkritikken»? Er det sann omtanke for Kampuchea's bondemasser, eller omtanke for SVs galupptall? Hadde USV håpet på at partiet deres ville stått litt mindre isolert i Kampuchea-spørsmålet dersom de tidligere hadde propagandert litt sterkere for hvor grusom Pol Pot var? Dere har utvilsomt grunn til å øve sjølkritikk, kjære kamerater «anti-imperialister» og «sosialister»: Hadde dere sett litt klarere, burde dere ha krevd vietnamesisk invasjon for 3 år siden!

Dette er et viktig punkt. For det sier noe om hva vi kan vente oss i framtida, dersom SV fortsetter langs den veien de har valgt i dette spørsmålet: Hva vil SVs linje være når sosialimperialismen neste gang rykker fram posisjonene sine, og tramper ned den nasjonale sjølråderetten til et folk? Vil de da ta samme standpunkt, og rettferdiggjøre invasjonen ved å henvise til de indre forholda i landet? Historia om SVs forsvar for den vietnamesiske invasjonen er et brudd med partiets skrevne prinsippprogram. *Der* slås det fast som et prinsipp at ethvert folk har

SV OG VIETNAM

«Opprøret felte Pol Pot» slo Steinar Hansson triumferende fast i Ny Tid nr. 2/79. Vi forundrer oss ikke over at han ble belønna med redaktørstillingen på siste landsmøtet, men uetterretteligheten i framstillinga av Vietnams invasjon er nå klart for all verden. Fra stadig flere kilder blir det dokumentert at de vietnamesiske styrkene kun holder de viktigste byene og hovedveiene. Landsbygda kontrollerer regjeringsstyrkene. Det var aldri noe «opprør».

Erik Solheim representerer den delen av SV som har krevd at Vietnam skal trekke seg ut. Dette er samtidig en innrømmelse av at «opprørs-teorien» til Ny Tid-propagandistene ikke holder vann. Sjø i egne rekker er ikke Pravda-propagandaen gangbar mynt.

Berge Furre og resten av SV-ledelsen møtte stor motstand fra lokalorganisasjoner og lesebrev i Ny Tid med sin åpenhjertige støtte til okkupasjonen av Kampuchea. Hverken forsøket på å male et uskyldsblikt bilde av Vietnam-lederne, gjentagelse av gamle CIA-løgner eller økte sammenligninger med den spanske borgerkrigen hjelper. De er isolerte i den norske opinionen.

rett til å forsvare sin nasjonale sjølråderett. «Den proletariske internasjonalismen krever respekt for hvert enkelt folks nasjonale sjølråderett og dets rett til å velge egen utviklingsvei. Den må fordømme og bekjempe enhver krenkelse av folkenes sjølråderett.» (SVs prinspprogram) Men prinsipper må finne seg i å gå fløyten når det er Sovjet eller deres satelitter som marsjerer.

NÅR OPPRØR BLIR TIL OKKUPASJON — OG OMVENDT

«Vi vil fylgja utviklinga nøye. Avgjerdande for vårt syn vil måtta bli korleis framtida blir for Kampuchea — om opprøret fører til betre og friare kår for folket i eit sjølvstendig Kampuchea, eller om opprøret utviklar seg til ein okkupasjon over tid. Om det styret som no har kome til makta i Phnom Penh skal ha vår støtte, må det ha folket i Kampuchea bak seg.» (Berge Furre, leder i SV, Ny Tid 4/79)

«Vi ser med glade øyne på at det barbariske Pol Pot-regimet blir styrtet. KNUFNS har uten tvil vært avhengig av Vietnams hjelp. Det er ingen grunn til å lage noe glansbilde av Vietnams engasjement. Det som imidlertid er det avgjørende er hvilken politikk KNUFNS kommer til å føre og hvilken opplutning de kommer til å få.» (Løpeseddel fra Universitetet SV, feb. 1979).

Alle som fulgte med i pressdekninga etter at Phnom Penh ble okkupert, vil huske Ny Tids gledesoverskrift: «Opprøret felte Pol Pot». Stikk i strid med all fornuft hevda SV at det var et ekte folkeopprør «med vietnamesisk støtte» som hadde inntatt Phnom Penh. Både Klassekampen og andre aviser har vist hvor vanvittig denne påstanden er. Men ærlig talt, SV-ledelsen er ikke så dumme at de virkelig *trur* det var den såkalte «frigjøringsfronten» (KNUFNS) som sto bak erobringa av Phnom Penh. De veit at ingen ekte frigjøringsfront i løpet av 3—4 uker etter at den ble danna kan stille på beina en uhyre velutstyrt og gjennomtrengt hær, med hypermoderne tanks og MIG-21 fly. Derfor har de innrømmet at «opprøret» hadde «vietnamesisk støtte», men dette får dem *ikke* til å endre sitt standpunkt — støtte til invasjonen. Universitetet SV oppsummerer dette sånn: «Men det er all

SV OG VIETNAM

grunn til å stille spørsmålsteget ved *måten* KNUFNS har kommet til makten på. At bevegelsen er militært og aktivt støttet av Vietnam, og at man må snakke om en vietnamesisk *invasjon* (min uth.) koordinert med et indre kampucheansk opprør av ukjent omfang er hevet over tvil. At denne invasjonen er et brudd på borgerlig folkerettslige prinsipp er også klart. (Vi skal her se bort fra de gjentagne kampucheanske provokasjonene ved den vietnamesiske grensen.) En invasjon for å støtte et opprør mot et reaksjonært regime kan imidlertid ikke *prinsipielt* avvises av marxister. Det avgjørende er det politiske grunnlaget for opprøret og invasjonen, og om invasjonen har støtte i det landet som blir invadert.» («Underveis», nr. 1/79) Dette er klare ord for penga. Forsvaret av den nasjonale sjølråderetten er ikke lenger noe *prinsipp*, slik SVs parti-program hevder, det avgjørende er om invasjonen har støtte i befolkninga eller ikke. Om et regime innsatt ved fremmed invasjon skal støttes, eller fordømmes som et quislingstyre er ikke noe prinsipp, det avgjørende er den *politikken* dette regimet vil føre. Dessuten er det hele til sjuende og sist et tidsspørsmål, sier SV-ledelsen. La oss spørre dem: Hvor lang tid trenger dere for å avgjøre om det er opprør, hvor lenge må de vietnamesiske invasjonsstyrkene stå i Kampuchea før dere kan vedta at «opprøret har blitt en invasjon»? En måned? I såfall er dere for seint ute allerede. Dessuten: Hvordan kan SV vurdere om «opprørerne» virkelig *har* folkets støtte — så lenge de sitter på den vietnamesiske militærmakta? Om SV virkelig *mener* at KNUFNS' folkelige støtte er det avgjørende burde de vært de første til å kreve fullstendig vietnamesisk tilbaketrekning. Bare *da* er det mulig med en objektiv og nøktern vurdering av Heng Samrin-regimets virkelige støtte i Kampuchea. Men se det vil ikke SV og Ny Tid være med på. Og da blir deres angivelige omsorg for Kampuchear folk særs lite troverdig, for å si det mildt. Da blir de stående igjen ganske avkledd, og deres støtte til quislingene blir ganske åpenbar.

«TVANGSEKTESKAP» SOM PÅSKUDD?

AKP(m-l) og «Klassekampen» har flere ganger karakterisert det nye regimet i

Regjeringsoldater bak luftvernskyts. Det meste av Pol Pots styrker er intakte og for hver dag som går med nye militære framganger, blir SV og vietnamesernes propaganda kledd fullstendig naken.

Phnom Penh som quislinger. Det samme gjorde «Dagbladet» i en ytterst skarp lederartikkel. Hvorfor? Ganske enkelt fordi «opprørsfronten» kom til makta *ute-lukkende* som en følge av fremmedinvasjon. SV innrømmer at KNUFNS kom til makta ved Vietnams «hjelp», men som vi har sett tviholder de på at frontens politikk og program er det avgjørende. Vi kjenner dette programmet bare gjennom vietnamesiske kilder. Vi veit ingenting om hvordan det har blitt spredd i Kampuchea. Men SV veit at det er et bra program, og har særlig hengt seg opp i et punkt: «Avskaffelse av tvangsekteskap og gjennomføring av fritt valg av ekte-make.» Jan Otto Johansen har kalt dette en tvangstanke hos SV. For hvor og når har SV dokumentert at det var tvangsekteskap i Kampuchea under Pol Pot? Ingen steder. Sjøl ikke den voldsomme hetskampanjen som raste mot det frigjorte Kampuchea nevnte *dette*. Og det er da merkelig, ikke sant? Det *eneste* beviset

SV har for at det faktisk fantes tvangsekteskap under Pol Pot er quislingenes eget program.

Vi — og SV er tilsynelatende enige om at Heng Samrin er avhengig av Vietnam for sin fortsatte eksistens som «regjering» i Phnom Penh. En liten historie underbygger dette ytterligere: Da FN skulle behandle Vietnams invasjon i januar, mottok Sikkerhetsrådet et telegram som angivelig kom fra de nye makthaverne i Kampuchea, og som krevde diplomatisk anerkjennelse. Men — og det var et stort men ved dette telegrammet: All telegram- og telefonforbindelse mellom Phnom Penh og utenverdenen var *brutt* på det daværende tidspunkt. Telex-koden på telegrammet var slett ikke den som skulle brukes i slike tilfelle. Og skritt for skritt ble bløffen avslørt: Telegrammet var produsert i FN-bygningen, på skrivemaskinen til den vietnamesiske FN-delegasjonen!

Så uavhengig er altså Heng Samrings

SV OG VIETNAM

frigjøringsfront: De mottar ikke bare direktiver fra Hanoi, en underordna, vietnamesisk utenriksdelegasjon i New York kan fritt utgi seg for å være «regjering i Phnom Penh»!

HAR SMÅ LAND RETT TIL INVASJON?

«Vi kan også være med på å vise at vi har rene hender. Vi hyller ikke invasjonene. Vi har alltid fordømt så vel Guatemala 1954 og Ungarn 1956, som Santo Domingo 1965 og Tsjekkoslovakia 1968. Vi finner det som skjer i Indokina i dag uhyre tragisk. Uhyre tragisk at et kommunistisk Vietnam har krysset grenser. Men skal vi fordømme Vietnam som om det var en stormakt som legger under seg et lite uskyldig land — en parallell til Sovjet og Tsjekkoslovakia eller USA og Guatemala?» (leder i Ny Tid 17/1 -79) Nok en nyskapning i imperialismens tjeneste. Et lañds *størrelse* bestemmer om dets aggresjon skal fordømmes eller ikke. Et annet, og farligere argument som SV-ledelsen har brukt flittig, er Vietnams heroiske fortid i kampen mot USA-imperialismen:

«Vi har stått solidarisk med Vietnam i

kampen mot USA-imperialismen. Vi hører president Carter fordømme Vietnam — og vi kjenner at ordelaga til Kennedy, Johnson og Nixon, og vi hører AKP applaudera og nyta det nye selskap. Vi bryt ikkje gamalt venskap på signal frå ein stormaktshovudstad. Vi vil ikkje delta i fordømminga av Vietnam, men diskutera hendingane med våre vietnamesiske venner.» (Berge Furre, Ny Tid nr. 4/79)

«Men sist vietnamesiske soldater gikk mot Phnom Penh, så var både Grønning og jeg entusiastiske tilhengere. Den gangen gjaldt det å styrte Lon Nol. Denne gangen gjelder det Pol Pot.» (Stein Ørnhoi, stortingsrepr. for SV, Ny Tid 4/79)

Sitatene ovenfor er valgt med omhu. De er valgt ut fordi det er ansvarlige talsmenn for SV som har kommet med dem, og fordi de slett ikke er det verste SV har brakt til torgs for å bruke Vietnams historie som forsvar for invasjonen. Både i skrift og tale har SV langt mer skamløst brukt denne historia for å forsvare aggresjonen. Først en faktisk korrigerings: Når Ørnhoi hevder at vietnamesiske soldater marsjerte mot Phnom Penh for å styrte Lon Nol, er dette *løgn*. FNL hadde baser

i Kampuchea før Vietnam ble frigjort, men dette var for å ha støttepunkt for frigjøringskampen i Vietnam. Frigjøringa av Kampuchea var helt og fullt det kampucheanse folkets egen sak — helt uten hjelp fra fremmede soldater.

For det andre: Vietnam har en stor plass i anti-imperialisters hjerte verden over. Krigen i Vietnam forma en hel generasjon, lærte oss å hate imperialismen, lærte oss at et lite land kan slå ei supermakt. Nettopp derfor er Hanoi-regimets forræderi dobbelt usselt. De sviker ikke bare sitt eget heltemodige folk, de sviker verdensopinionen, de sviker millioner av mennesker som i årevis jobba hardt for solidaritet med kampen deres. Når SV i dag bruker dette som argument for å rettferdiggjøre Vietnams aggresjon, er de med på dette sviket. Det kampucheanse folkets kamp for sin frigjøring er kanskje mindre kjent, men ikke mindre heroisk. Kampuchea ble utsatt for en enda mer omfattende teppebombing enn Vietnam, tapet av menneskeliv var ikke mindre, ødeleggelsene og ofrene minst like store. Men hvor er nå SVs beundring for *denne* kampen?

SV NÆRMER SEG SANNHETEN!

«Kina braut etter kvart det økonomiske sambandet med Vietnam og skapte store problem for deler av industrien som trong råstoff og reservedelar fra Kina. Til slutt braut Kina jernbanetransporten frå Europa til Vietnam gjennom Kina. USA har for lengst brote fredsavtala som påla USA å delta i attreisingsarbeidet i Vietnam. Dette er bakgrunnen for Vietnams nære økonomiske samarbeid med Sovjet. Etter tretti års nesten samanhengande krig med imperialistiske stormakter, med eit land i ruinar, med rismarker forgifta av kjemikalier og øydelagt av flaum, med økonomisk blokade og militært press frå Kina — kom altså konflikten med Kampuchea.

Verker det på denne bakgrunnen rimeleg å sjå Vietnam som uprovosert aggressor mot eit granneland og jamføra støtten til opprøret med f.eks. Sovjets innmarsj i Tsjekkoslovakia? Det ligg nærare å sjå støtten til opprøret som eit forsøk på å koma ut av ein umogeleg og uholdbar situasjon som Kampuchea hadde skapt og som Vietnam ikkje såg annan utveg av.»

Kystforsvarsstillinger. Ny Tid klarte aldri å forklare oss hvordan en to måneder gammel «frigjøringsfront» hadde klart å utstyre seg med marinebåter, fly og avanserte panservåpen av sovjetisk fabrikkat.

SV OG VIETNAM

(Berge Furre, Ny Tid nr. 4/79, min uth.)

Les dette sitatet en gang til, med mistankens skjerp blikk. Ser vi bort fra påstandene om at Kampuchea er den aggressive part (noe jeg kommer tilbake til), nærmer nemlig Furre seg sannheten her: Han tar utgangspunkt i Vietnams desperate økonomiske situasjon, og sier at «støtten til opprøret» (les: Invasjonen) var «eit forsøk på å koma ut av ein umogleg og uholdbar situasjon som Kampuchea hadde skapt og som Vietnam ikkje såg annan utveg av.»

Vietnams økonomiske situasjon er helt desperat. Nesten fire år etter frigjøringa er landet langt fra sjølberga med ris, det er regelrett *sult* i store deler av landet. Skyldes dette at Kina — etter gjentatte vietnamesiske grenseprovokasjoner — ble tvunget til å kutte ut den omfattende økonomiske støtten de hadde gitt Vietnam? Nei, det skyldes de vietnamesiske lederne *linje* i gjenoppbyggingsarbeidet. Vietnam er i dag et gjennommilitarisert samfunn, med tvungen verneplikt for alle menn mellom 16 og 45 år. Dette koster penger, svært mye penger. Samtidig sulter folk i Vietnam — flyktninger fra Vietnam til Kampuchea har fortalt at risrasjonen var ½ kg ris pr. 10. innbygger.

Kampuchea er fra naturens side et utrolig rikt land. Innen ett år fra frigjøringa var landet sjølforsynt med ris. Før invasjonen eksporterte landet ris. Ved forrige invasjon, i årsskiftet 1977/78 — sendte Vietnam lastebiler og gravemaskiner for å rane ris og frakte det tilbake til Vietnam. I dag plyndrer de alle matlagere de kommer over.

Berge Furre har rett i at Vietnam er i en desperat situasjon. Denne situasjonen er sjølforskyldt. Kampuchea er ikke årsak til den. Den gjør at landet må skaffe seg «lebensraum». I det stille har Hanoi-juntaen allerede underlagt seg Laos. Det var ikke nok. I sitt utrettelige jag på regionalt hegemoni i Sørøst-Asia rykka 150 000 vietnamesiske soldater inn i Kampuchea.

HVEM ER AGGRESSIV?

Motsetningene mellom Vietnam og Kampuchea er svært gamle. Dels er de skapt av den franske kolonialismen, dels har de sin bakgrunn i en gammel vietnamesisk drøm om å skape en «Indokina-føderasjon» med seg sjøl som den leden-

de makta.

SV benekter i dag at Vietnam har eller har hatt sånne planer. Men bordet fanger, SV. I 1975, rett etter frigjøringa av Vietnam, skreiv dere *sjøl* at «Selv om det vil ta tid før det blir en gjenforening av Nord- og Sør-Vietnam, er det utvilsomt at Nord-Vietnam vil spille en avgjørende rolle i hele Indokina. Et framtidsperspektiv kan være en føderasjon av hele det gamle Indokina, hvor Nord-Vietnam vil spille en ledende rolle.» (Leder i Orientering 6. mai 1975) Foreløpig, før folkekrigen i Kampuchea på nytt har frigjort landet, kan vi slå fast at SV har vært sannspådde.

Plassen tillater ikke noen grundig tilbakevisning av påstandene om at Kampuchea er den aggressive, jeg vil derfor konsentrere meg om enkelte hovedpoeng:

For 2—300 år siden var Kampuchea en indokinesisk stormakt. Rundt 1750 raste stor erobringkriger i området, og Vietnams herskere lyktes i å erobre Kampuchea Krom (da den sørligste delen av Kampuchea, tilsvarer i dag Vietnams sørligste tredjedel, inkludert hovedstaden Ho Chi Minh-byen). Under Frankrikes koloniherrredømme fortsatte annekteringa, i 1929 ble provinsen Dac Lac annektert, ti år senere overførte den franske guvernøren Brevie med et pennestøk øya Phu Quoc til Vietnam.

Ennå i dag lever 4 millioner khmerer som en hardt undertrykt minoritet i Vietnam.

Gjør så Kampuchea krav på disse gamle kampucheanse områdene? Nei, det eneste den lovlige regjeringa i landet har krevd er at de nåværende grensene blir respektert. Men Vietnams aggresjon fortsatte, også under Vietnams kamp mot USA-imperialismen. Den kampucheanse frigjøringsfronten FUNK og prins Sihanouk ga vietnameserne tillatelse til å opprette baser i frigjorte områder i Kampuchea, fordi FNL ikke hadde tilstrekkelige baser i Sør-Vietnam. Avtalen var at basene skulle oppløses og Vietnam trekke seg tilbake straks frigjøringa var gjennomført. Men dette nektet vietnameserne. I Kratie-, Mondulkiri- og Ratanakiri-provinsene måtte de vietnamesiske soldatene kastes ut med våpenmakt etter frigjøringa av begge land.

I juni 1975 forsøkte Vietnam å besette den kampucheanse øya Koh Wah, men mislyktes.

Da tok regjeringa i Kampuchea initiativ til forhandlinger, det samme gjorde de i 1976, da en vietnamesisk delegasjon ble invitert til Phnom Penh for å diskutere en fredelig løsning på grensetvistene mellom de to landa. Kampuchea's forhandlingsvilje strakk seg langt: Den 18. juni 1977 stilte Pol Pots regjering et forslag om bl.a. å unngå væpna konflikter langs grensa på land og på havet, ikke å utføre infiltrasjonsvirksomhet, aggresjoner, maskingeværskyting, overflygninger osv., ikke å plassere tropper nærmere enn en halv til en km. fra grensa osv. Vietnams svar var opptrapping av krigshandlingene. Fra september 1977 til 6. januar 1978 raste en ikke-erklært krig på Kampuchea's jord. Denne dagen lyktes det den kampucheanse hæren å drive ut inntrengerne. Den 7. april 1978 unnsa Vietnam seg formelt planene om en indokinesisk føderasjon, og snakket om forhandlinger. I den mellomliggende perioden hadde de gjentatte ganger krenka Kampuchea's territorium, og selvsamme dag som Vietnams regjering framsatte forslaget om forhandlinger, angrep vietnamesiske divisjoner flere provinser i Kampuchea. Se *det* var Hanoi's forhandlingsvilje, høyt oppskrytt og besunget i Ny Tid.

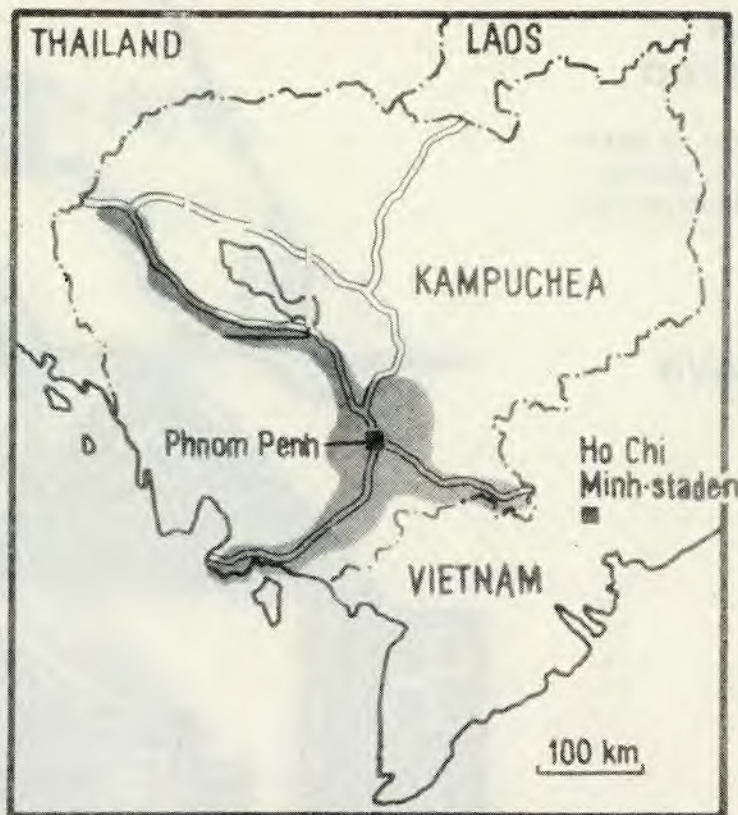
Vietnam har spilt på et bredt register for å sikre sin dominans over Kampuchea. Ifølge kampucheanse regjeringsstyrker gjennomførte de fem kuppforsøk i perioden september 1975 til september 1977. Ved hjelp av de samme personene som i dag regjerer på Hanoi's nåde i Phnom Penh forsøkte de på statskupp i april/mai ifjor.

Men mindre invasionsstyrker, grenseprovokasjoner og kuppforsøk nytta lite. Derfor måtte Vietnam i desember i fjor gå til virkelig massiv invasjon.

Hvordan forsøker SV å bevise at det er Kampuchea som er den aggressive parten? Ikke i det hele tatt, såvidt jeg kan se. Påstandene deres om at det er Vietnam som har vist forhandlingsvilje faller på sin egen urimelighet. Og nøkternt vurdert er og blir det urimelig at det lille Kampuchea, med en stående hær på rundt regna 10 prosent av den vietnamesiske krigsmaskinen skulle overfalle nabolandet.

I mangel av argumenter tyr SV derfor til simpel demagogi. I en petit i Ny Tid 4/79 siterer partiets fremste «ekspert» på Indokina fra et intervju med Pål Steigan i Klassekampen: «De nasjonale motsetnin-

SV OG VIETNAM

Quislingstyrkene til Heng Samrin kontrollerer bare hovedveien og de største byene, merka med skraverter felter på kartet. Dette er bl.a. blitt bekrefta av en fransk journalist, Denis Reichle, som nylig har gått 200 km til fots inne i Kampuchea (Kart: Gnistan)

gene mellom Vietnam og Kampuchea har vart svært lenge. Det som i dag er Ho Chi Minh-byen var en gang en del av Khmerriket. I dag peker Kampuchea på dette faktum. Vietnam sier dette betyr at Kampuchea er aggressiv.» Og se der stopper Steinar Hansson. Neste setning i intervjuet passer ham nemlig ikke, for der sier Pål Steigan: «Kampuchea ber ikke om annet enn å beholde de 180 000 kvkm de har i dag, og retten til å forsvare seg mot utenlandske inntrengere.» (Klassekampen 14/79). Jeg sa dette var simpel demagogi. Jeg kunne like gjerne ha kalt det sitatfusk.

TILBAKE TIL PRINSIPPENE

«Ingen er prinsipiell motstander av enhver invasjon når det kommer til stykke. Motstandere av den tyske invasjonen i 1940 var de fleste. Like sikkert er det at

de fleste aksepterte den russiske invasjonen i Nord-Norge i 1944/45. Noen invasjoner fører med seg okkupasjonsstyrker. Andre har befrielsesstyrker i sine rekker. Til sjuende og sist står en ting tilbake: Vi må aldri akseptere innmarsj av fremmede styrker i strid med den uttrykte folkeviljen.» (Stein Ørnhøi, Ny Tid 4/79).

«Ikke-intervensjon og nasjonal sjølråderett er generelt korrekte prinsipper, men ved mange eksempler i nyere historie har de bidratt til forlengelsen av undertrykkelse og urett. Det var f.eks. «ikke-intervensjonspolitikken» som gjorde at Franco vant den spanske borgerkrigen og holdt landet under fascismens åk i 40 år.» (redaksjonelt svar på leserbrev i Ny Tid 6/79) Stein Ørnhøi sammenlikner Nazi-Tysklands overfall på Norge den 9. april 1940 med den Røde Armes frigjøring av Nord-Norge i 1944/45. Dette er uhyrlig. Da Hitler okkuperte Norge, og erstatta den lovlige regjeringa med Quislings administrasjon, fulgte fem års

terrorstyre for landet vårt. Det raste en verdenskrig, Sovjet ble angrepet et drøyt år seinere, og i åra som fulgte dannet det seg to fronter: En imperialistisk, fascistisk akse bestående av Tyskland, Italia og Japan, mot en allianse av vestlige imperialistmakter, folka i de landene som var okkupert av aksemaktene og det dengang sosialistiske Sovjetunionen. Det var i Sovjet de første, avgjørende tapene for Tyskland kom. Det var Sovjet som under hele krigen bar de tyngste byrdene og ytte de største ofrene mot nazismen. I tråd med dette, i samarbeid med norske motstandsstyrker befridde den sovjetiske hæren Nord-Norge allerede før Tysklands kapitulasjon. Ikke for å støtte et «indre opprør», ikke for å velte en vanlig norsk regjering, men som et resultat av den felles kampen mot den felles fienden: Hitler-Tyskland. Etter Tysklands verdensomspennende nederlag trakk de sovjetiske styrkene seg tilbake.

Sammenlikninga med den spanske borgerkrigen er like hårreisende. *Hva* brakte Franco til makta? Fascistiske spanske generaler, marokkanske og italienske *invasjonsstyrker*, tyske Junkersfly som bomba ubønnhørlig. Hva innebar vestmaktene «ikke-intervensjon»? I prinsippet nøyaktig det samme som SVs egen linje i forhold til Vietnams invasjon i Kampuchea. *Støtte* til fremmed invasjon for å styrte et lovlig, progressiv regjering.

Det er fristende å ironisere over at et parti som kan prestere sånne fantastiske forfalskninger av moderne historie faktisk har en fullt utlært *historiker* som sin leder. Men en behøver såvisst ikke å ha noen embetseksamen fra Historisk-Filosofisk Fakultet for å ta avstand fra og fordømme disse uttalelsene. En trenger bare å ha ett minimum av gangsyn, et minimum av sans for hva som er rettferdig og hva som er urettferdig. Ikke ett av SVs argumenter for å støtte den vietnamsiske invasjonen i Vietnam holder for en kritisk gjennomgang. Om de griper til historieforfalskning eller sitatfusk, til løgnpropaganda om forholdet mellom de to statene eller primitiv hets mot Kina blir de stående tilbake like avkledd som den keiseren i H. C. Andersens berømte eventyr. Og det blir stadig flere som kan spille rollen til den vesle ungen i dette eventyret og rope: «Men han har jo ingen bukser på!»

Tuva Gry Øyan

DIKT AV JOANES NIELSEN OMSETT AV TOR OBRESTAD

Joanes Nielsen er ein ung arbeidar og fiskar frå Torshavn på Færøyane. Han er aktivist i kulturarbeidet på Færøyane. Han debuterte i fjor med ei diktsamling.

LAURDAGSMORGON I HAVN

Havna lever stilt i morgonen
som ei gammal kone i inneskor.
Under den blide morgonsola
heng mette måkar
ligg turre hagar
som tørste småbarn.
Vindpust blir heitt inn i sommaren
or åpne vindu strøymer kaffiangar
og gjennom byen
fer ein glad hund.

Med nøkkelen vriden om
ligg to og uner.
Ømt held han om brystet
som den kalde handa
held kring tekoppen.
Då glir varleg
ein smil frå hennar augo.

I ei kjellarbu
leikar born.
Pappa som sjauar på brygga
sit i undertrøya og røyker svart.
Mamma drog til byen
for laurdagsmorgon i Havn er så god.

Ned gjennom Havnadal
kjem rekande eit el.
Han der på taket
dreg seg harm inn
med malarkost og spann
frå den våte gjesten.

Inn gjennom åpne døra
kjem vi til møte.
På dagsorden står det: Ein mann oppsagt.
Nå fyk gneistane frå bøddeløksa.
Skiportsverftet jaktar på kommunistar.
Med protestar og med spelstykke
skal vi vise folkets eigne krefter.

Då møtet var ferdig
vart eg glad,
for mellom Eystnes og Stongina
stod regnbogen skrevande.

(6.6.78 spela vi spelstykket
«Skiportsverftet» i Torshavn)

LØPESETLEN

På hellene ligg løpesetlen
mellom boltar og tenger
merkte av oljete fingrar
alltid til hende
som ei kokebok på kjøkkenet

Med greie tal og ord
står arbeidarane sine vilkår å lesa
Han er eit rop
ein kvervelvind
ein knyttneve inn i det færøyske
klassesamfunnet

Bak kvart ord og kvart tal
hører du bankande hjarter
hjarter av krut og blomster
hører du kvinner og menn
dei urikkande slutningane
stridssongen
Og har alle i den fremste rekkja
knytt neven
blir den rukkete panna glattare
kveikjest eld i dei trøyte augo

Løpesetlen er byrjinga
ord i den veldige songen
steg etter arbeidarane når den stride dagen
er slutt

Og fleire skulle skrivast
fleire steg skulle lyde i gatene
steg mot frelse og semje

I dag på Færøyane
hører ein klassekampen buldre
som steinbor i betong
På torget
ved middagsborda
under husovnene
vert det tenkt og tala
ja, før mannfolka somnar i køyene
har undertrykkinga vorte diskutert
I butikkane
ombord på fiskeskøytene
i kontora
alle stader
reiser kreftene seg
friske
som stakkar med salta fisk
som dungar med nytetekne eple

Med løpesetlar og talar
med demonstrasjonar og songar
skal vi bygge eit parti!

Hallo, kamerat
brett opp skjorteermene
striden har byrja for lenge sidan

TORSHAVN-78

NKP, KOMINTERN OG 19

Nokre tankar i tilknytning til debatten i Røde Fane av Knut

1. NKP april 1940 — brot med Kominterns linjer?

I Røde Fane 2/78 skriv Terje Valen: «Nei, Kominterns og Sovjetunionens politikk var aktiv motstand mot all nasjonal undertrykking og NKP må sjøl ta ansvaret for sin feige legalitet og sviket mot nasjonens interesser, kort sagt for den borgerlige politikken sentralkomiteen fulgte i 1940.»

Eg er samd med Valen i at NKP må ta ansvaret for sin eigen politikk i 1940. Men Valen omgår problemstillinga til Halfdan Karlsen i same nummer av Røde Fane. Karlsen hevdar at NKP var på line med Kominterns syn på situasjonen på dette tidspunktet. Valen omgår alle kjelder som talar for det synspunktet.

Her er den første reaksjonen frå Komintern etter det tyske åtaket på Noreg og Danmark i april 1940 (eg siterer her og elles frå Degras: Selected Documents

from C. I., viss ikkje anna vert sagt):

«Som svar på England og Frankrikes grove krenking av nøytraliteten til dei skandinaviske landa, har Tyskland leidd troppane sine inn i Danmark og okkupert strategiske stillingar i Noreg. England og Frankrike har i sin tur landsett troppar. Noregs territorium er blitt eit krigsteater.» (1. mai-manifest frå Eksekutivkomiteen i Komintern, april 1940.)

Generallina til Komintern på dette tidspunktet var formulert i ein artikkel av Dimitrov frå november 1939. Her er eit nøkkelavsnitt i artikkelen:

«Ein kan skilja ut to steg i utviklinga av den andre imperialistiske krigen.

På det første steget sto Italia, Tyskland og Japan fram direkte som aggressorstatar. Dei tok offensiven, medan dei andre kapitalistiske statane — England, Frankrike og USA — trekte seg attende, med det målet å unngå ein avgjerande samanstøyt med rivalane sine og for å ven-

da ekspansjonen deira i ein annan retning mot sosialismens land.

No har på den andre sida imperialistane i England og Frankrike gått over til offensiven, har kasta folka sine ut i krig mot Tyskland, og har som mål på alle vis å vinna mange andre statar over på si side.»

Han skriv at før var det skilnad på dei europeiske imperialiststatane. Dei delte seg i aggressive og ikkje-aggressive statar, dei som ville stifte krig og dei som ikkje ville. «No svarar ikkje denne delinga til den verkelege stoda. Skilnaden har blitt borte. Ja, det er dei britiske og franske imperialistane som no står fram som dei mest fanatiske tilhengjarane av at krigen held fram og blussar opp endå meir.»

Om haldninga til proletariatet andsynes krigen skriv han: «... proletariatet, det arbeidande folket, har ingenting å forsvara i denne krigen. Det er ikkje deira krig, men krigen til utbytтарane deira.»

Komintern hindra militant motstand mot tyske okkupasjoner!

Dette fekk negative konsekvensar for mange kommunistpartier, sjølv om det var taktisk begrunna.

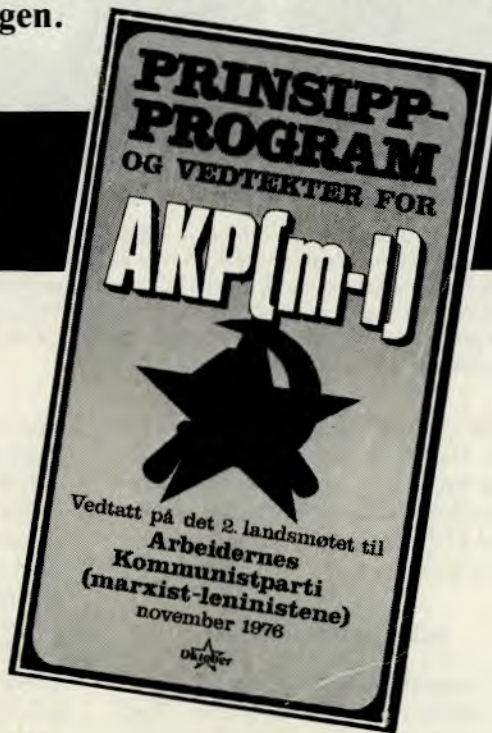
Ledelsen i Komintern skapte eit ensidig bilde av krigens startfase som ein urettferdig omfordelingskrig.

Krigens anti-fascistiske karakter og vurderinga av hvilke statar som var aggressive og hvilke som var for status quo, høyrer med til ein slik vurdering.

Dette er blant dei sakene som Knut Johansen tek opp i dette debattinnlegget som følgjar opp diskusjonen som Anders Ekeland starta i forrige nummer. Han hevdar også at prinsipp-programmet til AKP(m-l) har feilaktige analyser av 2. verdenskrigen.

40

Johansen

Prinsipp-programmet til AKP(m-l) — analysa av den andre verdenskrigen er ikkje rett, hevdar artikkelforfattaren i dette innlegget.

Forrige side: Sovjets leiar Josef Stalin og Kominterns leiar før den 2. verdenskrigen, Georgi Dimitrov.

Han oppmodar kommunistane til å kjempa mot den falske «fedrelandskrigen», og til å kjempa for at krigen får ein rask ende.

I eit 1. mai-manifest frå Komintern i 1940 heiter det såleis, i samsvar med dette: «Mødrer, koner og søstrar! Krev så alle høyrer det, før det er for seint, at sønene, mennene og brøne dykkar får venda attende!» 1. mai-manifestet er ein sterk

appell om å kjempa mot dei tiltaka imperialismaktene tek i kvart land for å bli i stand til å føra krig. Manifestet stør dei franske kommunistane, som var blitt arrestert og internert av den franske regjeringa fordi dei kjempa mot krigen. Manifestet går hardt ut mot sosialdemokratane i dei krigførande statane fordi dei går inn for krigen og spreier den oppfatninga at krigen er ein antifascistisk, demokra-

tisk krig frå England og Frankrikes si side.

Dette er etter det tyske åtaket på Danmark og Noreg.

Både Dimitrovs artikkel frå november 1939 og 1. mai-manifestet frå 1940 har det sams at det finst fint lite kritikk av den tyske imperialismen. Kritikken rettar seg mot «imperialistane» generelt, og når nokre statar vert skilde ut for skarpere kritikk, er det først og fremst England, Frankrike, USA.

Komintern-direktiv om lineskifte

Var formuleringane og innrettinga i denne propagandaen frå Komintern taktisk begrunna? Var grunnen at Tyskland ikkje skulle få noko høve til å seia at Sovjet braut vilkåra i Venskaps- og grensepakten mellom Stalin og Hitler frå august 1939?

Ja, det er truleg. Men eg kan ikkje sjå at taktikken berre besto i ord. Eg meiner det går fram av mange ting at taktikken gjekk ut på verkeleg å få kommunistpartia i Europa til å dempa kampen mot den tyske imperialismen. Her er nokre realitetar som det er heilt sikkert at dei norske kommunistane kjende til.

Då pakten mellom Hitler og Stalin vart kjend, reagerte kommunistpartia i Europa slik med det same:

Det franske kommunistpartiet kalte pakten ein siger for Sovjets fredspolitikk og såg på pakten som ei vedkjenning av Hitlers veikskap. Marcel Cachin frå leiinga i det franske partiet skreiv brev til sosialdemokraten Blum og sa: Om Hitler går til åtak på Frankrike, vil han ha heile det franske folket mot seg, med kommunistane i første rekke. Cachin støtta samstundes dei tiltaka den franske regjeringa tok for å forsvara dei franske grensene.

Det britiske kommunistpartiet reagerte på same måten. Britiske kommunistar sa at pakten «gjorde situasjonen mykje lettare ... for England og Frankrike. Det frigjer styrkane deira og gjer det dermed lettare for dei å stå imot aggressorane i Europa. Redaktøren for partiets hovudorgan skreiv at om krigen bryt ut, «må det britiske folket kjempa for å tryggja eit overveldande nederlag for fascismen».

Begge desse partia skifta line i september 1939, etter at England og Frankrike

KOMINTERN-DEBATT

hadde kunngjort krig mot Tyskland. Dei franske kommunistane gjorde sjølvkritikk for at dei hadde støtta krigsløyvingane i parlamentet, dei deserterte frå fronten ved den tyske grensa, dei sette i gang ein propagandakamp mot dei kreftene i den franske regjeringa som gjekk inn for krig mot Tyskland.

Dei engelske kommunistane gjorde sjølvkritikk for at dei hadde vore så blinda av hat mot fascismen at dei ikkje hadde greidd å forstå innhaldet i krigspolitikken til den britiske regjeringa. Dei la seg òg på ei «kamp for freden»-line, og sto på den til sommaren 1941.

Dei tyske kommunistane vende seg òg mot den engelsk-franske krigskunngjeringa etterkvart. Argument som vart brukte var at England og Frankrike ville hindra den tyske arbeidarklassen frå å fella Hitler sjølv, og at England ville gjera Tyskland til eit lydrike for seg ... (Kjelde: Degras, s. 439—443, som refererer reaksjonane på pakten i medlemspartia.)

Det kan godtgjerast at desse lineskifta kom etter at partileiingane hadde konferert med folk i Komintern-sentralen.

Det er mange spørsmål her som treng vidare diskusjon. Eg skal ta opp nokre trådar seinare. Men eg meiner i alle fall at ting som dette skulle vera godt nok grunnlag for å hevde at NKP, som eit lite parti i eit lite imperialistisk land, hadde grunn til å oppfatta det som om Komintern hadde skifta line. *Tyskland* var ikkje lenger hovudfienden. Det var no England og Frankrike som sto for krig, krigstrugs-målet kom frå dei. Tyskland var heller interessert i fred. Tiltaka frå tysk side etter august 1939 var av *defensiv* karakter, mottiltak mot krigsfremjande utspel frå engelsk-fransk side.

Det kom ingen retningslinjer frå Komintern i samband med 9. april som kunne oppfatast som støtte til aktiv krigs-innsats frå dei norske kommunistane si side mot Tyskland. Dei allmenne retningslinjene som kom var slik at dei måtte oppfatast som oppmodingar om å venda kampen *mot* krigen, mot dei engelske og franske imperialistane og mot dei *sosialdemokratane* i Noreg som tok side for England og Frankrike mot Tyskland. Det finst indisium på at NKP-leiinga hadde kontakt med Komintern etter det tyske åtaket. Ekeland nemner slike indisium, Halfdan Karlsen òg. Eg har fått det stadfesta frå andre hald. Det er ikkje råd å få

Ribbentrop, Stalin og Molotov i Moskva i 1939, ved underteikninga av Venskaps- og grensepakten mellom Sovjet og Tyskland.

— Komintern sin taktikk gjekk ut på å få kommunistpartia i Europa til å dempa kampen mot den tyske imperialismen, så Hitler ikkje skulle få noko høve til å seie at Sovjet braut vilkåra i pakten, meiner artikkelforfattaren.

tak på kva som vart drøfta under desse møta. Men *dersom* Kominterns representantar hadde hatt kritikk å koma med av NKP i denne situasjonen, hadde dei hatt sjanse til det. Det er ingenting som tyder på at slik kritikk kom. Tvert imot.

Valen og HG forenklar

Min konklusjon så langt er følgjande: HG i Røde Fane 5/77 og Valen i Røde Fane 2/78 forenklar kritikken av NKP. Eg er samd med bae to i at NKP ikkje løyste oppgåvene sine rett då Tyskland gjekk til overfall på Noreg. Eg er usamd med dei i at NKP ber ansvaret for dette åleine. NKP hadde grunn til å tru at dei handla i samsvar med den gjeldande lina til Komintern. Skulle dei handla annleis, ville dei måtta gjort det i forvisning om at dei handla i strid med den mest naturlege tolkinga av direktiva frå Komintern.

På den andre sida er det heilt klart for

Hitler tar imot von Ribbentrop etter tingingane i Moskva om Venskaps- og grensepakten mellom dei to landa.

meg at handlemåten til dei norske kommunistane sto i strid med dei prinsippa som følgjer av det marxist-leninistiske synet på det nasjonale spørsmålet og rettvis og urettvis krig. Desse prinsippa var så langt frå ukjende for dei norske kommunistane på dette tidspunktet. «Beslutninger på Den kommunistiske internasjonales 7. verdenskongress» var ganske sikkert å finna i bokhyllene til dei fleste av dei, utgitt som hefte frå Internasjonalt Arbeiderforlag i 1935. Heftet inneheldt m.a. den resolusjonen som vart vedteken etter foredraget til kamerat Ercoli (Togliatti) «Om Den kommunistiske internasjonales oppgaver i forbindelse med imperialistenes forberedelse av en ny verdenskrig, 20. august 1935.» Der heiter det ein stad:

«Kamp for den nasjonale frigjørelse og understøttelse av de nasjonale frihetskrieger. Hvis en eller annen svak stat utsettes for overfall fra en eller flere store imperi-

KOMINTERN-DEBATT

alistiske makter som ønsker å undertrykke dens uavhengighet og nasjonale enhet eller gjennomføre dens oppdeling, som det har funnet sted i historien, f.eks. med opdelingen av Polen, så kan den krig som det nasjonale borgerskap i et slikt tilfelle fører for å slå tilbake dette overfall, anta karakteren av en frihetskrig som arbeiderklassen og kommunistene i dette land ikke kan undlate å gripe inn i. Kommunistenes oppgave i et slikt land består i samtidig som de fører en uforsonlig kamp for å sikre arbeidernes, de arbeidende bønder og de nasjonale minoriteters økonomiske og politiske posisjoner, å stille sig i de første rekker av forkjemperne for den nasjonale uavhengighet og føre frihetskriegen helt ut og ikke tillate «sitt» borgerskap å gå på akkord med de angripende land på bekostning av sitt eget lands interesser.»

Men faktum er at Komintern gjennom Dimitrovs artikkel frå november 1939 hadde gitt beskjed om at den politiske linna frå 7. kongressen *ikkje lenger var gyldig*. Det er difor ikkje overraskande at leiinga i det norske kommunistpartiet ikkje greip til dette heftet og tillempa den politikken som vart tilrådd der i den situasjonen som fanst i april 1940.

Det kan diskuteras om Komintern hadde ei line som *aktivt gjekk mot* at NKP skulle gå i brodden for krigen mot det tyske overfallet, eller om det heller var slik at Komintern ikkje hadde noka line å by på for den situasjonen som oppsto i Noreg i april 1940.

Det *kan henda* at NKP ikkje ville fått på kjeften frå Komintern om dei hadde gått inn for krig mot Tyskland i Noreg. Men det kan også henda at dei ville fått på kjeften. Opplysningane Halfdan Karl-

sen har om Stalins og Kominterns haldning til motstandskampen i Jugoslavia tyder på at leiinga i Sovjet var nøye med å vurdere tidspunktet og stoda internasjonalt for dei stødde væpna kamp mot tysk aggresjon på denne tida. Dei ga støtte til den jugoslaviske motstanden våren 1941 fordi dei såg at det berre var eit tidsspørsmål før Tyskland kom til å gå på Sovjet. Derimot vona dei at det enno skulle vera ei tid til åtaket mot Sovjet kom i april 1940. Eg trur det er rett at dei ikkje var så positivt innstilte til kommunistar som ville slåst mot Tyskland på dét tidspunktet. Dette var i så fall ein feil, meiner ikkje HG og Valen også det?

2. Karakteren av den 2. verdenskrigen

«2. verdenskrig urettferdig fra starten», skriv HG i ein mellomtittel i artikkelen «Folkekrig mot supermaktsinvasjon. Lær av NKPs feil i 1940» (Røde Fane 2/77). Han utdjuar dette slik:

«Den 2. verdenskrigen var fra starten en urettferdig imperialistisk krig. Når de britisk-franske imperialistene snakka om at de gikk i krig for å redde Polens uavhengighet, så var det bare et påskudd for å kjempe med de tyske imperialistene om hvem som skulle utbytte flest. Når de tyske imperialistene sa at de skulle frigjøre verden fra den britiske imperialismens åk, var dette bare et skalkeskjul for at de ville erstatte det britiske åket med sitt eget åk. Men der hvor folkene reiste seg til motstand mot okkupasjon fra den ene eller den andre blokka, var dette en rettferdig kamp.» Han syner vidare til Mao Zedongs analyse i ein artikkel frå 28. september 1939, «Sovjetunionen og hele menneskeheten har samme interesser», til støtte for synet sitt.

Dette er det same synet som er formulert i AKP(m-l)s prinsippprogram frå 2. landsmøtet. Der heiter det på s. 39–40: «Den andre verdenskrigen starta som ein ny imperialistisk omfordelingskrig mellom dei imperialistiske stormaktene. Med åtaket på det sosialistiske Sovjet og utviklinga av frigjeringskrigar mot Tyskland, Japan og Italia i mange land, skifta krigen karakter til å bli ein verdsomfemnande krig for å slå den tyske, italienske og japanske fascismen.»

Kva konsekvensar må vi trekkja når

KOMINTERN-DEBATT

det gjeld haldninga til ulike kommunistparti frå 1939 til 1941, om vi held oss strengt til denne analysen?

Eg kan ikkje sjå anna enn at vi må stø Komintern når dei tok tiltak for å korrigera kommunistpartia i England og Frankrike då dei to statane kunngjorde krig mot Tyskland i september 1939. Vi må fordøma dei franske kommunistane som støtta krigsløyvingane i parlamentet. Vi må fordøma den engelske kommunistleiareren Pollitt som skreiv ein brosjyre med tittelen «Korleis kan krigen vinnast». Vi må stø dei franske kommunistane når dei snudde 180° og deserterte frå fronten. Vi må stø dei engelske kommunistane når dei byrja å agitera mot Churchill, også etter at Tyskland hadde retta direkte åtak på England. Vi må stø dei franske kommunistane — når dei skreiv at dei «som hadde skuva Frankrike ut i krig» skulle stillast for retten av «ei folkeleg demokratisk regjering» som landssvikarar, og fordømte Charles de Gaulle som ville føra krigen vidare som agent for britisk imperialisme...

Ja, kan vi det? Kan vi stø dei franske kommunistane når dei ikkje ville ta del i krigen *mot det tyske overfallet på Frankrike* frå mai 1940 til kapitulasjonen i juni same år? Eg rettar spørsmåla til HG og Terje Valen, som står svært fast på denne analysen i artiklane sine i Røde Fane.

Skilja mellom aggressive statar og statar som vil status quo

På den 7. kongressen til Komintern vart det lagt vekt på å skilja mellom imperialistiske statar som sto for aggresjon — og statar som sto for status quo. Denne analysen sto forholdsvis fast rett etter München i 1938.

Eg syner til EKKI-manifestet ved årsdagen for den russiske revolusjonen, november 1938. (Degras, s. 427 ff.) Der heiter det m.a.: «Den andre imperialistiske krigen, ein røvarkrig for nyoppdeling av verda, har i røynda alt byrja.» Altså: Krigen er i sin karakter ein imperialistisk røvarkrig. På den andre sida: «Det er berre ein veg å tryggja freden på, nemleg vegen med viljefast kamp mot den fascistiske aggressoren. — Den som ikkje kjempar for fred, kan ikkje hindra krigen.» «Vilkåret for sigerrik kamp for å styrkja fredssaka er å byta ut regjeringar som står for nasjonalt svik og skam i dei landa

som er truga av fascistiske åtak utanfrå, med regjeringar som er reide til å slå attende fascistiske aggressorar. ... Med hjelp av slike regjeringar, som er reide til å bruka væpna makt for å forsvara fridomen og sjølvstendet for folka sine, vil det bli råd å få ein fast folkeleg front til å veksa fram, som vil tvinga dei fascistiske aggressorane til å respektera grensene og halda freden.»

Situasjonen på hausten 1939 var svært innfløkt. Så langt eg har fått oversikt, ser eg gode grunnar for at Stalin gjekk inn for og med på venskaps- og grensepakten med Hitler. Eg har òg merka meg at England og Frankrike lot vera å føra verkeleg krig mot Tyskland frå september 1939 til våren 1940, endå dei hadde kunngjort krig. Eg ser òg at England og Frankrike manøvrerte som faen under Finlandskrigen. Målet deira då kan ha vore å få til

ein krig mot Sovjet, i alle fall ikkje å retta slaget mot Tyskland.

Englands politikk overfor Noreg kjenner eg òg. Det er heva over tvil at England hadde tenkt å koma Tyskland i forkjøpet når det galdt Noreg.

Med andre ord — det er lett å sjå den *imperialistiske* karakteren ved den krigen England og Frankrike hadde gitt seg ut på.

Likevel må ein hjelpa seg med meir enn berre denne karakteristikken for å få ein brukande analyse av situasjonen. Ein må ha med spørsmålet om aggressiv stat eller tilhengjar av status quo. Dette er borte i Dimitrovs artikkel frå november 1939, og i 1. mai-manifestet frå EKKI i april 1940!

Den britisk-franske krigskunngjeringa av september 1939 hadde den dårlege sida at ho sikta inn på å tryggja og befesta dei britisk-franske imperialistiske interessene

KOMINTERN-DEBATT

Kvinner og menn i styrkane til Tito trener under verdskrigen, då partisanane spela ei framifrå rolle i Jugoslavia. — Kominterns haldning til motstandskampen i Jugoslavia tyder på at leiinga i Sovjet var nøye med å vurdere tidspunktet og stoda internasjonalt før dei stødde væpna kamp mot tysk aggresjon, meiner artikkelforfattaren.

Klokka 11 den 3. september 1939 utløp Storbritannias ultimatum til Tyskland, medan trafikantar i London stogga framfor Big Ben der tårnetur syntede avgjerande klokkeslett. Klokka 5 erklærte Frankrike krig.

— Krigskunngjeringa hadde den dårlege sida at ho sikta inn på å tryggja dei britisk-franske imperialistiske interessene mot dei tyske imperialistiske interessene. Men like fullt er det råd å sjå positive sider ved kunnngjeringa, skriv artikkelforfattaren.

mot dei tyske imperialistiske interessene.

Men like fullt er det råd å sjå positive sider ved krigskunngjeringa. Komintern og Stalin hadde i lang tid oppmoda Storbritannia og Frankrike til å ta tiltak med militære konsekvensar mot det aggressive Tyskland. Før og etter München kritiserte Komintern og Stalin desse landa for å gje etter for Tyskland og berre la Hitler ta det han ville ha, utan mottiltak. Var ikkje den britisk-franske krigskunngjeringa i sin konsekvens eit tiltak i rett lei for å byrja å stå imot den tyske aggresjonen? Ja, spørsmålet er om ikkje tilmed dei britiske mottiltaka i Noreg i april 1940 hadde ein slik karakter (sjølv om dette berre var ei biside).

Lat oss no seia at slik situasjonen var i april, så var den anti-fascistiske karakteren av tiltaka frå Storbritannia og Frankrike stort sett underordna, den imperiali-

stiske røvar karakteren overordna.

Alt er ikkje sagt med det. Det trengst ei vurdering av Storbritannia/Frankrike opp mot Tyskland/Italia/Japan på dette tidspunktet. Etter det vi veit no, var den siste gruppa ein fårlegare røvarbande og så då.

Men når det tyske åtaket på Frankrike gjennom Belgia og Nederland kjem, i mai 1940, kva då? Noreg og Danmark var falne som nye offer for den tyske imperialismen. Tyskland hadde prova at dei sto for erobringsskrig i Europa. Dei britiske mænøvrane omkring Finland hadde spilt fallitt. Tyskland marsjerer gjennom to frie land og legg dei under seg, og går på Frankrike, og deretter England. No er det ganske klart at det er Tyskland og Italia som står for aggresjon. Den tyske frammarsjen mot vest er eit trugsmål mot friidomen og sjølvstendet til ein rad nasjo-

nar i Europa og andre verdsdelar. Signalet var kome frå Tysklands side om ein verdsomfemnande krig. Krig mot Tyskland og Italia slik han vart ført av den franske og britiske regjeringa på dette tidspunktet var til føremøn for folka i verda, etter mitt syn.

Dette var eitt år før det tyske åtaket på Sovjet. Eg meiner den anti-fascistiske karakteren av krigen var sterkt framme, ja, hovudsida alt på dette tidspunktet. Komintern og Stalin må ha meint at den imperialistiske røvar karakteren var hovudsida framles. HG og Valen meiner truleg det same, etter utsegnene deira i Røde Fane å døma. Det same følgjer av partiprogrammet til AKP(m-l), vil eg tru.

Stalin 1946: Ein anti-fascistisk krig

Som Ekeland syner i innlegget sitt i Røde Fane 1/79 finst det ein annan analyse av karakteren av den 2. verdskrigen, ein analyse Stalin la fram i ein tale til veljarane i ein valkrins i Moskva 9. februar 1946. Marxistiskt Forum 5/78 har prenta dei viktigaste avsnitta frå talen. Her er nokre hovudpunkt:

a) Den andre verdskrigen oppsto som eit resultat av lovbundne motseiingar i det imperialistiske verdssystemet. Stikkord: ujamn utvikling av dei imperialistiske landa, «den gruppa kapitalistiske land som meiner dei er mindre tilgodesette med råvarer og avsetningsmarknader, freistar vanlegvis å endra stoda med våpenmakt og nyoppdela 'innverknadssfærene' til føremøn for seg.» Dermed kløyving av den kapitalistiske verda i to fiendslege leirar og krig mellom dei.

b) Den andre verdskrigen var ingen kopi av den første, men tvertom vesentleg ulik av karakter. Tyskland, Japan, Italia førebudde krigen mot dei andre statane ved å skipa terrorregime i sine egne land, trampa på prinsippet om dei små landas suverenitet og frie utvikling, proklamera erobringa av andre land som sin politikk, og kunnngjera ope at dei kjempa for verdsherredøme og for å utbreia fascismen over heile verda. «På grunn av dette fikk den andre verdskrigen mot aksestatane (Tyskland, Japan, Italia) til skilnad frå den første verdskrigen, frå første stund karakteren av ein antifascistisk frigjeringskrig, som også hadde som mål å gjenoppretta dei demokratiske fridomane. Når Sovjetunionen gjekk inn i krigen

KOMINTERN-DEBATT

mot aksestatane kunne ikkje det anna enn styrkja — ja, det gjorde det òg — den andre verdskrigens antifascistiske karakter og frigjeringskarakter.»

På dette grunnlaget oppsto den antifascistiske koalisjonen mellom Sovjet, USA og Storbritannia og andre fridomselskande statar, seier Stalin.

Dette er ei korrigering av den analysen Komintern og SUKP(b) la til grunn for politikken sin frå september 1939 til sommaren 1941. Om ein legg Stalins analyse frå 1946 til grunn, får vi ei nokså ubroten line frå 1935—38 til 1945, med eit avvik til ei anna line kring krigsutbrotet.

Det kan vera grunn til å peika på at analysen frå 1946 er noko einsidig. Storbritannia, Frankrike og USA hadde imperialistiske siktemål med krigen. Dei skipa fascistiske diktatur i fleire land etter krigen for å sikra målsettingane sine — i Europa til dømes i Hellas. I 1946 var det heller ikkje klart at Storbritannia og Frankrike ville koma til å gje opp koloniveldet sitt, tvert om.

Men skal ein først laga ein analyse av karakteren av den 2. verdskrigen i dag, er dette eit minst like godt utgangspunkt som den analysen HG, Valen og prinsippprogrammet til AKP(m-l) tar til orde for. Teorien om at 2. verdskrigen starta som ein urettvis imperialistisk krig og først i juni 1941 blei rettvís og antifascistisk som heilskap, svarar til den analysen Komintern og kommunistpartia i Europa la til grunn for handlingane sine i 1939—40. Svært mange av desse handlingane er tvilsame, endå fleire er diskutabile.

Eg ser gode grunnar til å starta med ein analyse som er utvikla *etter* at røynslene med korleis krigen utvikla seg var hausta, framfor å tvihalda på ein analyse som vart laga *før* desse røynslene var hausta.

Kominterns analyse frå våren 1940 hjelpte ikkje dei norske kommunistane — tvert om (etter mitt syn).

Dei franske og britiske kommunistane kjempa mot krigen også då landa deira vart overfalne av Tyskland sommaren 1940. Om ein såg den krigen som utspelte seg i Europa frå norsk sysstad — ville det då vera tvil om at kampen dei britiske og engelske regjeringane førte mot Tyskland var til meir hjelp for folket i Noreg enn den kampen dei britiske og franske kommunistane førte mot regjeringane sine?

Frå sommaren og hausten 1940 og

framover i 1941 spreidde krigen mellom Storbritannia og Tyskland seg til Middelhavet, Afrika, Midt-Austen. Var den britiske innsatsen i denne krigen til føremøn eller til ulempe for Sovjet? I realiteten batt vel den britiske krigføringa store tyske styrkar på andre frontavsnitt, og det må ha vore til føremøn.

Den britiske krigen i Midt-Austen førte til resultat som opna forsyningsveggar til Sovjet gjennom Persia i 1941, når Sovjet først var kome i krig med Tyskland. Sovjet fekk vel då røynt at dette var til føremøn for dei, vil eg tru. Like fullt kan ingen vera i tvil om dei *imperialistiske* siktemåla med den britiske krigføringa utanfor Europa.

Men det vil ikkje seia at krigen Storbritannia førte, ikkje *også* hadde ein antifascistisk karakter.

Også *etter* juni 1941 hadde krigen begge desse karakterdraga frå Storbritannias, Frankrikes og USAs side. Men like fullt hevdar både HG og AKP(m-l)s par-

tiprogram at krigen var anti-fascistisk av karakter. Dobbeltbotnen er m.a.o. ikkje noko prinsipielt problem då, og burde ikkje vera det tidlegare heller.

3. Kritikk av Stalin og Komintern

Utgangspunktet for den debatten eg har kasta meg inn i med dette var HGs artikkel med undertittelen «Lær av NKPs feil» i Røde Fane 5/77. Eg tykkjer framleis det er ein god og lærerik artikkel. Men som det går fram av dette innlegget, meiner eg HG går for lett vint til verks når han kritiserer NKP og lar Komintern og Stalin gå fri. Eg meiner òg han gjer feil når han tar opp att Kominterns analyse av krigen i den første fasen, utan å vurdera han på nytt, og utan kritikk.

Analysen til Komintern har sin kjelde i leiinga i SUKP(b), dvs. Stalin står ansvarleg i siste instans. Vi kjenner situasjo-

«Til dei stålsatte borgere av Stalingrad, gáve frá kong George VI som eit teikn på det britiske folks hyllest» sto det skrive på det kjende Stalingrad-sverdet som Churchill overrekke i samband med Teheran-konferansen under krigen. Til høgre er Churchill, Stalin og Molotov samla ved overrekkinga, på biletet over har Stalin nett tatt mot sverdet. — Denne verdskrigen var frå første stund ein antifascistisk frigjeringskrig, og på det grunnlag oppsto koalisjonen Sovjet — USA — Storbritannia, seier Stalin.

— Ein slik analyse er noko einsidig, meiner artikkelforfattaren.

KOMINTERN-DEBATT

nen for Sovjet i april 1940. Dei hadde inngått ein venskaps- og grensepakt med Tyskland, for å utsetja det tyske åttaket på Sovjet så lang tid som råd var.

Dei nye analysene Komintern sende ut, og dei retningslinene som følgte, gav inntrykk av at heile verdssituasjonen, eller i alle fall situasjonen i Europa, var endra. Eg meiner at det som skjedde dei nærma- ste åra syner at situasjonen ikkje var endra i det vesentlege. Skiljet mellom imperialiststatane etter formelen «aggressive statar» — «tilhengjarar av status quo» spilte framleis ei avgjerande rolle, trass i det som var sagt frå Kominterns side. Det var det som dreiv utviklinga fram mot den stoda Sovjet og kommunistane over heile verda vedgjekk som eit faktum etter det tyske overfallet på Sovjet juni 1941.

Når dei norske kommunistane ikkje forsto at dei måtte gripa dagen og timen og ta det svære ansvaret for å bli førande i motstandskrigen, då hang det saman med ein *annan* analyse av denne utviklin-

ga, som ikkje berre dei sto for, nei, som dei stort sett berre var mottakarar for. Avsendar: Komintern og Stalin.

Utgangspunktet er pakt-politikken, venskaps- og grense-pakten mellom Sovjet og Tyskland. For meg ser det ut til at Stalin satsa svært mykje på dette kortet, også politikken til medlemspartia i Komintern. Dei fekk ikkje løyve til å gå med i krigen mot Hitler-Tyskland før Sovjet sjølv vart rive med. I staden måtte dei venda hovudslaget mot England/Frankrike.

HG kritiserer NKP for ikkje å vera i stand til å skilja mellom ein sosialistisk stats utanrikspolitikk og politikken til eit kommunistparti i eit okkupert kapitalistisk land (Røde Fane 5/77, s. 26). Grunnlaget for kritikken hans er ganske visst at Kinas Kommunistiske Parti under leiing av Mao Zedong greidde det på dette tidspunktet. Men eg vil kasta spørsmålet attende til HG, i denne forma: Greidde leiinga i SUKP(b) å skilja mellom ut-

anrikspolitikken til eit sosialistisk land, og politikken til kommunistiske parti i kapitalistiske (imperialistiske) land som var truga av, invaderte av, okkuperte av den tyske fascistmakta? Eg meiner fakta godtgjer at dei *ikkje* greidde det.

I den grad dette var tilfelle, ser eg det som utslag av sovjetisk hegemonisme. Eg har det synet at det også finst drag av sovjetisk hegemonisme i det som eigentleg, med rette, var sovjetisk utanrikspolitikk på denne tida (kontroll av andre parti på den måten det vart gjort her er ikkje nokon rettkommen del av eit sosialistisk lands utanrikspolitikk! Det er ein *ny* debatt, difor ingen eksempel i denne omgangen).

Det vil ikkje seia at eg stør synet Eke- land målber i Røde Fane 1/79, at Sovjets politikk under krigen var imperialistisk, politikken til eit imperialistisk land. Formålet med lineskiftet Sovjet fekk gjennom i Komintern var å forsvaras det sosialistiske Sovjet, også når midla braut med prinsipp i marxismen-leninismen det er naudsynt å halda i hevd. Somme taktiske retningslinjer og drag ved analysen frå hausten 1939 var truleg i samsvar med fakta og til gagn, sjølv om svært mykje var rangt.

Når ein ser på Sovjets politikk som heilskap i perioden frå 1935 til 1945, veg den delen av politikken som var i samsvar med marxismen-leninismen tyngre enn den som ikkje var det. Men det gjer ikkje behovet for kritisk analyse mindre viktig. Vi treng dei negative røynslene for å sleppa å gjera feila oppatt.

Knut Johansen

BØKER — TIDSSKRIFTER

General Hacketts verdenskrig — ønskedrøm om NATO-seier

Den engelske topp-generalen John Hackett har — sammen med andre toppmilitære — skrevet hva han kaller en «framtdsroman» om den tredje verdenskrigen. Forfatterne tilhører åpenbart kremen av engelsk militær-elite. Derfor skulle en regne med at det gikk an å lære noe av denne boka. Forfatterne må vi regne med er eksperter og fagfolk på den militærtekniske utviklinga, på taktiske og strategiske militærspørsmål, med stor kjennskap til NATOs planlegging og interne diskusjoner, og med en viss tilgang til de beste etterretningsrapporter om militærspørsmål i Warszawa-pakten og særskilt Sovjet.

Derfor burde denne boka være en ressurs når det gjelder studiet av den kommende krigen. Likevel er det mye som skurrer i boka, som virker usannsynlig, som nærmer seg ønsketenkning. Forfatterne er tydelig prega av den engelske imperialismens ekstremt reaksjonære ideologi, den blinde anti-kommunismen, den naive tro på at det «frie» vesten egentlig er fullstendig overlegen både den østlige «kommunismen» og folkeslagene i den tredje verden. Glimt av rasisme dukker opp, for den saks skyld eksemplifisert i vaskeseddelen som finner grunn til å nevne at hovedforfatteren er av «Norman-Irish stock».

HOVEDPUNKTENE I BOKA

La oss først ta hovedpunktene i boka — forløpet av «den tredje verdenskrigen».

Forfatterne lar verdenssituasjonen i 1984/85 framstå i mange hovedtrekk lik situasjonen i dag. De to blokkene Warszawa-pakten og NATO står mot hverandre. I begge har det vært tendenser til en viss oppløsning — politisk uro og nasjonale tendenser retta mot Sovjet i østblokk-landa, i vest revisjonister inn i regjeringene i Frankrike (en folkefront-regjering) og Italia.

Større endringer har skjedd i den tredje verden. I Øst-Asia har Kina og Japan oppretta en «velstandssfære» som også tiltrekker Vietnam. India er på vei mot oppløsning i forskjellige delstater. I Latin-Amerika har Jamaica blitt en ny «kommunist»-stat, faktisk mer tilknyttet Sovjet enn Cuba (som i boka forøvrig spiller den rollen de allerede har i dag). I Afrika er Zimbabwe og Namibia under svart styre. Det hvite Sør-Afrika består fortsatt, sjøl om området er innskrenka. Men samtidig er de hvite minoritetene tallmessig styrka med flyktninger fra Rhodesia og Sørvest-Afrika.

I Afrika er flere stater blitt sterkt Sovjet-influert, som Angola, Mosambik, Namibia, Nigeria o.a. Sovjet har greidd å opprette en rekke baser omkring på kontinentet.

I Midt-Østen har Egypt igjen svingt over til Sovjet, og

flere andre land som Irak og Libya har gått samme vei.

UNDERVURDERING AV TREDJE VERDEN

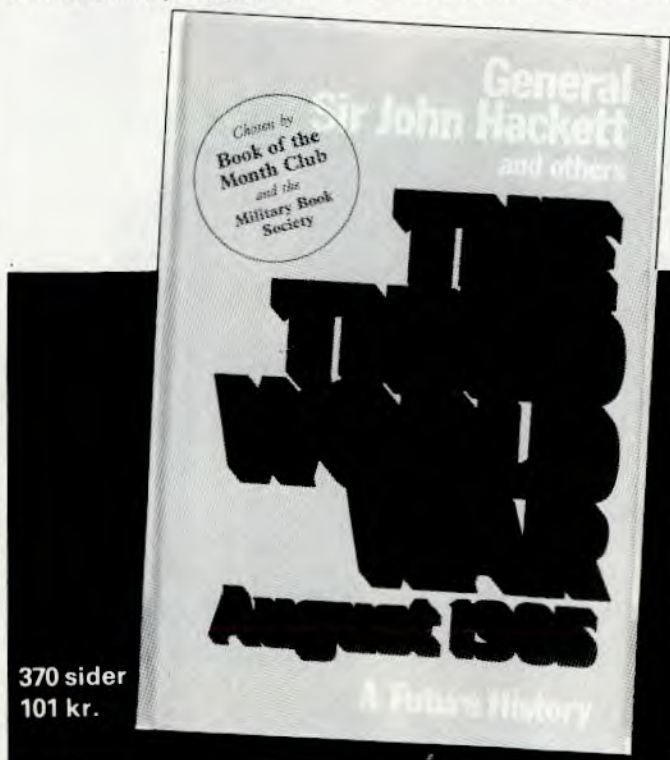
Det er lett å se at ei rekke antagelser fra forfatterne om enkelte lands plassering i bildet er svært usansynlig ut fra hva vi vet i dag. Vietnam som deltager i en fredelig allianse mellom Kina og Japan, Egypt som ny Sovjet-støttespiller, Iran fortsatt som USAs faste bastion — og flere eksempler kan nevnes — virker svært lite trolig. Men dette er ikke noe avgjørende argument. Forfatterne lar jo verdenssitu-

asjonen i store trekk være som den er i dag.

Men det som preger boka, er at den tredje verden ikke tildeles noen sjølstendig kraft, men opptrer bare som støttespillere til Sovjets eller den vestlige imperialismen. At den tredje verden kan bli en sterk og konsolidert kraft mot hegemonismen og supermakten — det ligger utafor forfatterens forestillingsverden.

FORSPILLET TIL KRIGEN

Forspillet til den tredje verdenskrigen lar forfatterne skje på en måte som neppe er helt

370 sider
101 kr.

BØKER – TIDSSKRIFTER

Sovjetisk panser og infanteri rykker fram under øvelse. Supermaktas krigsmaskin er skremmende — men ikke uovervinnelig, ifølge Hackett.

usannsynlig i prinsippet. Presidentvalget i USA (høsten 1984) gir Sovjet anledning til å forsøke å presse fram ei utvikling i deres fordel. Sine lakeistater i Afrika forbereder og starter et felttog mot det gjenstående hvite Sør-Afrika, utstyrt og leda av russere, kubanere og folk fra Jamaica. Egypt står bak (men Sovjet står bak Egypt igjen!) kupp i Saudi-Arabia og Irak og Kuwait, og en ny «Forent Arabiske Republikk» oppstår som truer Iran, olje-emiratene og vestens interesser i disse områdene.

De internasjonale krisene blir fulgt av toppmøter som ikke løser noen ting. Utover våren 1985 er situasjonen i Øst-Europa urolig. Sovjet har

behov for å markere at de ikke godtar nasjonale bestrebelse i disse landa.

Verdenssituasjonen er altså i det store og hele svært spent. Den blir skjerna av tegn til en stille mobilisering i Sovjet, og av at USA markerer seg tydelig i Midt-Østen på Irans side, og okkuperer en base i Sør-Afrika for å sikre kontrollen over rundinga rundt Kapp det gode Håp. (juli 1985).

Men den direkte utløsende faktoren blir situasjonen i Jugoslavia. Tito har vært død noen år, og det er mange splittelsestendenser i det flernasjonale landet. I de forskjellige delstatene er det vestligorienterte grupper og Sovjetorienterte. Overfor en skjerna

situasjon ber Sovjet-styrte grupper i Jugoslavia om «hjelp», og i slutten av juli intervensjoner Sovjet i Jugoslavia.

Overfor dette forholder ikke USA seg rolig, og landsetter en begrensa ekspedisjonsstyrke. I løpet av kort tid kommer den i direkte kamp med sovjetiske styrker, og en TV-reportasje fra kampene spres i øst og vest. Dette er dråpen som får begeret til å renne over.

KRIGEN STARTER

Sovjet erklærer at et «sosialistisk» land er blitt angrepet av NATO, at hele den «sosialistiske leiren» er trua, at det krigstruende og ekspansjons-

stiske NATO må kues. 4. august om morgenen går de sovjetiske og andre styrker fra Warszawa-paktlanda over grensene mot vest. Verdenskrigen er et faktum.

Forfatterne har grep om at krig er «fortsettelse av politikk med voldelige midler». Sovjet slipper ikke løs sine strategiske atomvåpen for å ødelegge blindt. De har et hovedmål — å vingeskjære NATO. Militært sett består det i å okkupere Vest-Tyskland fram til Rhinen, samt Nord-Tyskland og mesteparten av Holland, for å skaffe en viss kontroll over Nordsjøen. For å sikre flankene marsjerer de samtidig inn i Italia, og angriper Norge fra nord. Danmark blir også okkupert. Mens Sve-

BØKER — TIDSSKRIFTER

rige og Finland holdes nøytrale. Sovjet forsøker å holde Frankrike, som har hatt et ambivalent forhold til NATO, utafør krigen.

Angrepene skjer med uhyre sterke konsentrasjoner av bombing av militærstrategiske mål — med konvensjonelle sprengstoff og kjemiske angrep — men ikke atombomber. Store panserstyrker og motoriserte divisjoner gjør raske inntog i Tyskland. Og i denne situasjonen svarer heller ikke NATO med atombomber — når styrkene står så tett inntil hverandre vil atombomber ødelegge både fienden og egne styrker.

SOVJET MØTER MOTSTAND

Imidlertid går ikke angrepet helt etter Sovjet-ledernes planer. Italia tar de lett. Men i Norge greier norske styrker og NATO-tropper å hindre framrykking sør for Nordland — pga. bl.a. «this very rugged country». Tross styrken i angrepet og den tallmessige overlegenheten blir framrykkinga i Vest-Tyskland ikke så stor. I nord når de Rhinen, tar mesteparten av Holland, hele Nord-Tyskland og Danmark i løpet av noen få dager. Men i det sentrale Tyskland blir de stoppa, og når aldri fram til Rhinen. Frankrike går umiddelbart inn i krigen på NATOs side. Ettersom NATO stort sett greier å holde kontrollen over Nordsjøen og Atlanterhavet, greier USA å sende sterke forsterkninger til Europa. Og når de ankommer, omkring 15. august, vender krigslykken seg. NATO blir istand til å drive Sovjet tilbake. Den 20. august finnes ikke lenger aktive sovjetiske styrker i Vest-Tyskland. NATO er i villrede om de skal forfølge fienden inn i Øst-Tyskland, ev. inn i Sovjet.

Men dette spørsmålet blir gjort uaktuelt av reaksjonene i Sovjet på tapene på slagmarka. Et reint nederlag vil true fullstendig både Sovjets kontroll over Øst-Europa og russernes kontroll over andre nasjonaliteter i Sovjet. I desperasjon sender de en strategisk atombombe på Birmingham, for å true med fullstendig strategisk «utveksling» av atombomber og for å tvinge NATO inn i forhandlinger som kan bevare det sovjetiske overherredømmet i Øst-Europa. Birmingham raseres, bortimot halvparten av byens 2 mill. innbyggere blir drept eller alvorlig skadd. NATO svarer umiddelbart med en tilsvarende ødeleggelse av Minsk.

Men nå gjærer det i Øst-Europa, i alle land som ikke ønsker å ødelegges i samband med en slik krig. Likeså i repu-

blikkene i Sovjet sjøl. Landa i Øst-Europa proklamerer sine brudd med Sovjet, og republikker i Sovjet proklamerer sin uavhengighet av Moskva. Et attentat mot den russiske statsministeren og første-sekretæren av slike nasjonale krefter setter en endelig stopper for det russiske imperiet.

Slik er altså forfatterens bilde av den tredje verdenskrig, som starter den 4. august 1985 og er slutt den 21. august samme år. På drøye 14. dager er alt avgjort — et framskritt for menneskeheten som brukte 4 år på den 1. og 6 år på den 2. verdenskrigen ...

BRA BESKRIVELSE AV SLAG

Best er kanskje forfatterne i den konkrete beskrivelse av

slag, av betydninga av den våpentekniske utviklinga o.l. At krigen mer enn noen tidligere vil være pansret, bestå i fallskjermtroppangrep, at kjemiske våpen vil bli brukt osv., er sikkert riktig. En begrunnelse for det raske utfallet, er at forfatterne mener at det vil skje et enormt forbruk av våpen svært raskt. Det vil si at anti-tanksvåpen, styrte raketter med sprengladninger, siktesystemer osv. gjør at tanks, fly, pansrete personellvogner osv. ødelegges med stor frekvens. Dette gjør at krigen — i form av store slag direkte mellom Sovjet-hæren og NATO-hæren — ikke kan ta så lang tid som i tidligere kriger. Forfatterne bemerker også at det indre verdensrommet, der såpass mange viktige overvåkings- og kommunikasjons-satelitter befinner seg, vil være en krigssone.

SANNSYNLIG FORLØP?

Kan det lykkelige utfallet for den britiske noblesse være sannsynlig? Neppe. Forfatterne skriver rett ut at om et tilsvarende angrep fra Sovjet hadde kommet i slutten av 70-åra, ville de trolig ha nådd målet: en stabil okkupasjon av Vest-Tyskland, som ikke kunne bli drevet tilbake med konvensjonelle midler slik NATO har i dag. Følgelig ville taktiske atomvåpen, og deretter kanskje strategiske atombomber blitt satt inn fra NATOs side, med uoverskuelige konsekvenser.

Forfatterne lar alle NATO-landa ta rustningene mer alvorlig fra 1978—1985. USA gjeninnfører verneplikten bl.a., og i alle våpengrener skjer det ei stor opprustning og teknologisk utvikling i NATO-landa.

Dette lar forfatterne være det avgjørende for krigsutfal-

Atombomba tas i bruk i Hacketts versjon av den tredje verdenskrig.

BØKER – TIDSSKRIFTER

let. I tillegg spør de på med andre grunner – for sjøl et opprusta NATO mye sterkere enn i dag, vil på de aller fleste felter være numerisk underlegne Warszawa-pakten. Forfatterne lar den vestlige overlegenheten spesielt når det gjelder elektronikk, ha stor betydning, og ellers at vestmaktene har fordeler av sin høyere gjennomsnittlige økonomiske utvikling. Men forøvrig når det gjelder kvaliteten på tanks, fly osv., lar ikke forfatterne den være stort større i vest enn i øst. Likevel har vesten et teknologisk overtak.

De lar det også ha betydning at russerne er inntrengere, at NATO kjemper på kjent territorium, og at NATO – spesielt i Vest-Tyskland – har store reservestyrker som er lokalt stasjonert, men som kan spille en viktig rolle i å hemme invasionsstyrkene.

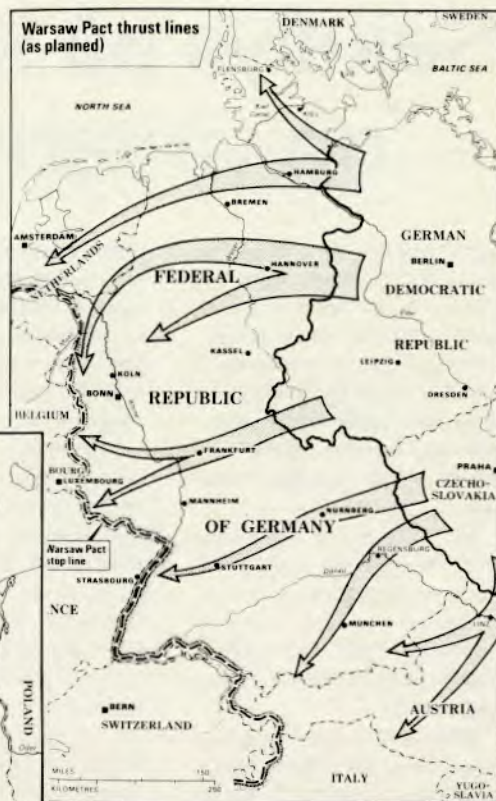
Forfatterne lar det også være avgjørende at NATO greier å holde herredømmet til sjøs, i Atlanteren og langt nord i Norskehavet. Men hvorfor ikke Sovjet i så fall satser på å okkupere hele Norge, i stedet for å nøye seg med en treg framrykking nedover det lange smale landet – det ville jo gitt bedre muligheter til å dominere Nordsjøen, til å ha flybaser som kan angripe amerikanske konvoier osv. – se det svarer ikke forfatterne på.

Alt i alt – boka er en visjon, en ønskedrøm, mer enn en sannsynlig utvikling av den tredje verdenskrigen. Forfatterne lar NATO vinne pga. av opprustning, og overlegenhet i teknikk, menneskemateriell og samfunnssystem. Men samtidig – og det er verdt å merke seg – sier forfatterne, at ut fra situasjonen i dag ville resultatet av et sovjetisk angrep verdt en okkupasjon av store deler av Vest-Europa.

JIE.

Slik bølger general Hacketts verdenskrig fram på kartet over det sentrale Europa. Til høyre ser vi hvordan Sovjets planlagte framrykking fortøner seg. For å vingeskjære NATO ønsker supermakta å besette størstedelen av Tyskland og deler av Holland. Samtidig går de inn i Norge i nord og Italia i sør for å sikre flankene.

I de første dagene rykker de raskt fram ...

... men angrepet går ikke helt etter Sovjet-ledernes planer. Italia tar de lett, men i Norge stanser norske styrker og NATO-styrkene angriper i Nordland, og i det sentrale Tyskland klarer de aldri å nå så langt som til Rhinen.

Når så USAs forsterkninger ankommer, vender krigslykken seg, og NATO driver Sovjet tilbake, ifølge Hackett.

— Boka er en visjon, en ønskedrøm mer enn en sannsynlig utvikling av den tredje verdenskrig, mener Røde Fanes anmelder.

BØKER — TIDSSKRIFTER

Søkelys på Kominterns linje — og vinterkrigen i Finland

Marxistisk Forum — teoretisk organ for Sveriges Kommunistiske Parti — bringer i nr. 5 og 6 for 1978 en rekke interessante og utfordrende artikler om Komintern og de nasjonale kommunistpartienes linjer i tida like før den andre verdenskrig, og i krigens første fase.

Nr. 6/78 er for det meste viet Vinterkrigen i Finland, mens nr. 5 diskuterer Kominterns linje i kampen mot krigen, hvor spørsmålet om Den andre verdenskrigs karakter står sentralt.

Både før og etter undertegninga av Stalin/Ribbentrop-avtalen sto Komintern på det standpunktet at verdenskrigen kom til å bli en imperialistisk omfordelingskrig. Ifølge Mao var dette hovedsida ved krigen helt fram til Hitlers angrep på Sovjet i 1941. Da forandret krigen karakter til en anti-fascistisk forsvarskrig.

Marxistisk Forum stiller en rekke spørsmålsteget ved denne analysen av verdenskrigen, fordi denne linja fikk katastrofale følger for kommunistenes kamp mot (eller snarere: *mangel* på kamp mot) de tyske okkupantene i tida før krigen blei en antifascistisk krig. MF mener også å ha Stalin med seg i en slik analyse. I en tale til velgerne i 1946 understrekte Stalin forskjellen mellom den første og den andre verdenskrigen ved å peke på at Den andre verdenskrigen var en antifascistisk frigjøringskrig helt fra starten av.

Det er her ikke tale om teo-

retisk/akademisk flisespiking uten praktiske konsekvenser. Snarere tvert imot, konsekvensene av de forskjellige standpunktene er enorme, noe eksemplet fra Frankrike viser best.

Før krigen mellom England/Frankrike og Tyskland var et faktum, uttalte en av det franske kommunistpartiets ledere følgende: «I den svåra timme tar det Kommunistiske Partiet klart och lojalt ställning. Det slår fast att om Hitler förklarar Frankrike krig, kommer han att som sin motståndare finna hela Frankrikes befolkning, med kommunisterna i det första ledet, eniga att försvara landets säkerhet.» Dette var etter pakten mellom Sovjet og Tyskland.

Etter at verdenskrigen var erklært, som et resultat av overfallet på Polen, fastholdt kommunistpartiet denne linja. Partiet var stolt over at 22 av deres parlamentsgruppe var mobilisert til krigen. Men i løpet av en måned etter krigsutbruddet begynte partiet å bli forsiktigere i sine uttalelser, og svingte over til det prinsipielle standpunktet at dette var en imperialistisk omfordelingskrig, hvor arbeiderklassen og folket ikke hadde noen interesse av å delta. Med denne begrunnelse deserterte Thorez, partiets leder, fra fronten, og dukket seinere opp i Moskva?

Hvorfor denne kuvendinga? Det er vanskelig å forstå handlingene til det franske kommunistpartiet uten å brin-

ge inn Komintern. Ifølge Marxistisk Forum var det Komintern som sto bak dette dramatiske linjeskiftet innen det franske partiet. På meg virker det også som om MF tar standpunkt mot Komintern, ikke fordi Komintern «blandet seg inn», men fordi de råd og direktiver som Komintern ga var feilaktige.

Men hvem har så rett, Marxistisk Forum eller Komintern? Som vi ser springer uenigheten ut av en forskjellig analyse av verdenskrigens karakter. Å delta i en imperialistisk omfordelingskrig er det samme som å delta i en urettferdig krig, og det bør ikke

kommunistene gjøre. Er det derimot en anti-fascistisk krig, så vil det være riktig for kommunistene å befinne seg i første rekke, både ved fronten og på det politiske plan. Det er en rettferdig krig.

Jeg vil ikke her ta standpunkt til motsigelsen, men bringe inn et nytt moment. Vi er stort sett enige om at det norske folkets forsvar mot det tyske angrepet 9. april var rettferdig, uansett om krigen var en imperialistisk omfordelingskrig eller en antifascistisk krig. Det som vanskeliggjør rettferdigheten av Frankrikes forsvarskrig er at landet var en av de maktene som hadde

BØKER – TIDSSKRIFTER

Fra Vinterkrigen i Finland som er et av de omdiskuterte spørsmålene som blir tatt opp i Marxistisk Forum.

mest å tape på en nyoppdeling av verden. Kan et slikt land som slåss for verdensherredømme føre en rettferdig krig? Dette spørsmålet er også aktuelt i dag. Kan USA-imperialismen føre en rettferdig krig mot den sovjetiske sosialimperialismen? Sjøl om krigen i startfasen vil ha en entydig karakter av omfordelingskrig, er det vanskelig – og direkte farlig – å svare et ubetinget nei på spørsmålet ovenfor. Også neste krig kan bli en anti-fascistisk krig.

I nr. 5/78 er det også et lengre intervju med en frittalende Nils Holmberg, om de samme spørsmålene. Her understreker han betydninga av at de enkelte kommunistpartiene til enhver tid foretar en *sjølstendig* analyse av verdenssituasjonen, og legger opp sin taktikk utfra det. En kan ta imot råd fra andre, men det er partiets eget ansvar å vurdere riktigheten av

de råd en måtte få.

Avslutningsvis kommer Holmberg inn på faren for en tredje verdenskrig. Her sier han følgende:

«Åven om vi inte kan fastställa absolut hur det kommer at bli, så mener jag att det fall att Sverige kommer att stå neutralt och inte angripas är tillräckligt trolig, för att vi ska göra klart vad det betyder för vårt ankommande.»

Dette trur jeg bygger mer på ønsketenkning enn på en vurdering av realitetene. Det er sjølsagt riktig at Sovjet kan kontrollere Sverige ved å okkupere Finland, Norge og Danmark. Men å legge hovedvekten på et slikt resonnement mener jeg er å forberede seg på den *andre* verdenskrigen.

I nr. 6/78 diskuteres Finlandskrigene. Her er det mye nyttig stoff både om forholdet mellom Finland og Sovjet og om videreføringen av

München-politikken til vestmaktene. Sjøl etter at krigen mellom England/Frankrike og Tyskland var erklært, fortsatte vestmaktene sine bestrebelser på å gjøre Sovjet til hovedfienden. Forfatterne kaller perioden fram til angrepet på Danmark og Norge for *Den komiske krigen*. Krigen var riktignok erklært, men de eneste soldatene som mistet livet var i trening og øvelser. Både den franske og engelske regjeringa brukte Vinterkrigen til å rette skytset mot Sovjet.

Marxistisk Forum diskuterer hvor sterke hegemonistiske trekk Vinterkrigen hadde fra Sovjets side, et spørsmål som også Holmberg tar opp i det intervjuet som det er referert til ovenfor. Spørsmålet gjelder også de baltiske stater og Polen. Begge artiklene er helt enige i at de hegemonistiske trekkene er klart *underordnede* sider ved Sovjetunionens forberedelse til den for-

svarskrigen de visste ville komme, men at det fantes slike trekk.

Det jeg savner i disse to numrene av Marxistisk Forum er en grundigere analyse og oppsummering av det svenske kommunistpartiets teori og praksis. I intervjuet med Holmberg finnes det en del synspunkter og nyttig materiale, mens det i den andre artikkelen om Sverige krigsvinteren 1939/40 ikke blir tatt opp annet enn som spredte kommentarer. Likevel er forfatteren i stand til å peke på den del svakheter ved partiets analyse. Blant annet at SKP ikke skilte mellom de forskjellige imperialistmaktene som sto mot hverandre. Det ser ut som om SKP hadde en del av de samme svakheter som også det norske partiet hadde. Vi ser fram til mer stoff om dette og beslektede emner i tida framover.

E.S.

HARALD NORMANN: Avslørende om krigen i 1940

Med sin bok «Uheldig generalstab» har Harald Normann gitt nok et bidrag til den omfattende nyskriving av krigshistoria som har funnet sted de siste åra. Tidligere er han kjent for «De fem første dager», 1970, Pax Forlag. «Uheldig generalstab» er ikke noe omfattende historisk verk. Ikke desto mindre er det en veldokumentert og nådeløs avsløring av den øverste militære og politiske ledelsen de første krigsdagene i 1940.

Boka blir innledet med den tragikomiske beretninga om den panikkartede flukten til generalstaben fra Akershus til Smestad hotel og derfra oppover Østerdalen. Alt dette mens generalstabens øverste sjef – kommanderende general – har mer enn nok med å lete etter sin egen sab. Den har nemlig dratt av gårde med hans uniform og adjutanter og alle transportmuligheter, uten å etterlate beskjed om hvor den dro. Mens generalen flakker hvileløst gjennom Oslo – til fots – for å oppta jakten ved hjelp av NSB, avgjøres Norges skjebne. En skjebne som ifølge Normann kunne fått det stikk motsatte utfallet med en handlekraftig militær ledelse og minimal militær motstand, hele invasjonen var ifølge Normann en gigantisk fiasko.

Normann dokumenterer dette ved å gå systematisk igjennom de forskjellige militære frontavsnittene. En kombinasjon av dårlige vær-

forhold og uventede militære tilbakeslag (jmf. senkingen av Blücher), førte til at bare to av landsettingsoperasjonene gikk etter planen, nemlig i Horten og Egersund. Følgende tre nøkkelledd i invasjonen slo feil: 1. Angrepet med krigsskip mot Oslo. 40 prosent av invasjonsstyrken – 800 soldater – gikk tapt bare ved senkingen av Blücher. 2. Landsettingen av flybårne tropper i Oslo ble det ikke noe av. Fallskjermjegerne som skulle sikre trygg landing for flybårent infanteri på Fornebu, havnet i Danmark. 3. Landsettingen av 1000 soldater ved Kristiansand mislyktes.

Dette var det dystre bildet slik det fortonet seg for den tyske overkommandoen tidlig om morgenen 9. april. Hvordan kunne det så ha seg at tyske soldater på tross av dette noen timer senere marsjerte nedover Karl Johan? Ifølge Normann skyldtes det en blanding av tilfældigheter og ekstrem udugelighet fra den norske militære ledelsen.

Tilfældigheten gikk kort og godt ut på at en retrettordre fra den tyske overkommandoen til samtlige flygrupper, ikke nådde fram til flere nøkkeltransporter. Bl.a. gjaldt det den som hadde kurs for Fornebu. Dette førte til at troppe-transporten landet på Fornebu uten at flyplassen var sikret av de planlagte fallskjermtroppene. Det at dette kunne skje uten at de møtte

motstand, måtte på forhånd ha fortonet seg som en militær umulighet sett fra tysk synspunkt. Og det er her den ekstreme udugelighet (eller mangel på forsvarsvilje), spiller en sentral rolle.

Ved hjelp av en konkret gjennomgang av slaget om Drøbaksundet og den militære suksessen (mot alle odds) som senkingen av Blücher var, trekker Normann linjene til etterkrigstidas forsvarspolitiske debatt. Han argumenterer for at de geografiske forholdene i Norge er svært gunstige sett fra en militær synsvinkel. Han går på det grunnlag mot de viktigste argumentene for norsk NATO-tilslutning og hevder at tilknytning til NATO og USA øker krigsfaren. Han argumenterer fornuftig for at NATO verken kan eller har til hensikt å sikre norsk suverenitet mot et eventuelt angrep fra Sovjet. Den viktigste svakheten ved hans argumentasjon er at han ikke har forståelse for Sovjets grunnleggende imperialistiske ka-

rakter. Det fører til en under- vurdering av krigsfaren og Sovjets aggressive hensikter.

Ved siden av at boka er et krigshistorisk dokument, er det også et djupt personlig skrift. Normann var ved krigsutbruddet rittmester i hærens flyvåpen og sjef for flyskolen ved Kjeller. I motsetning til de fleste andre militære ledere forutså han faren for tysk okkupasjon. Han hadde derfor brakt flyene på Kjeller i sikkerhet. Hele flystyrken han hadde ansvar for, ble derfor bevart intakt. Hvordan ble han så belønnet for dette initiativet? Han ble arrestert og satt 10 dager i vaktarrest. Generalstaben mente at han måtte ha fått greie på invasjonen av Quisling siden han kunne forutse den.

Normann ble ikke rensket fra disse beskyldningene for «Rapporten fra den militære undersøkelseskommissjonen av 1946» ble utgitt på Forlaget Oktober i fjor vinter. Noen få måneder etter, i juni 1978, døde Normann.

R.O.

BØKER – TIDSSKRIFTER

Materialisten som fagkritisk tidsskrift

Tidsskriftet *Materialisten* gis ut av AKP(m-l) på Universitetet i Oslo. Fra og med nr. 3/78 har det fått ny undertittel: *Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt*. Dette innebærer ei endring i innrettinga på bladet, som det kan være på sin plass å kommentere.

I det nevnte nummeret heter det i lederen: «*Materialisten* har siden starten i 1973 hatt en viktig oppgave som et politisk og ideologisk kampskrift for AKP(m-l) på Universitetet i Oslo, rettet mot ulike revisjonistiske retninger som særlig har gjort seg gjeldende innafør miljøene ved de høyere lærestedene. Denne oppgava vil heretter bli ivarettatt på andre måter. *Materialisten* vil isteden konsentrere seg om et område som hittil har vært en god del forsømt av partiet, nemlig spørsmål som angår forskning og forskningsvilkår i vid forstand.»

Om plattformen til redaksjonen heter det: «Vi anser det som sentralt å fremme materialisme og bekjempe idealisme og metafysikk i vitenskap og forskning ... Kampen for materialisme og mot idealisme og metafysikk innafor de ulike fagene er kjerna i hva vi forstår med fagkritikk.»

For å kunne utvikle og konkretisere den marxistiske teorien, framheves parola om hundre blomster: «Den betyr at bare gjennom diskusjon og ved at synspunkter brytes mot hverandre kan riktige oppfatninger og standpunkter utvikles. Vi inviterer derfor

også folk som står for andre teoretiske og politiske standpunkter enn våre egne til å skrive i tidsskriftet.»

Hva har så det nye *Materialisten* å by?

NR. 3/1978

inneholder to artikler om atferdsterapi. Monica Johanson mener at denne psykologiske retninga må avvises på prinsipielt grunnlag. Haldis Hjort hevder derimot at praksis har vist at atferdsterapi kan være fruktbart.

Børge Bakken holder på med en magistergrad om utdanningssystemet i Kina. I en artikkel tar han spesielt for seg firerbandens politikk på dette området.

«Hva er materialisme?» er tittelen på en større vitenskapsteoretisk artikkel. Erik Plathe polemiserer mot noen norske «marxister»s syn på naturen og forholdet natur/samfunn. Bl.a. tar han opp spørsmålet om naturen utvikler seg etter dialektiske lover.

NR. 1/1979: HISTORIE

Hovedoppslag er to artikler om Arbeiderpartiet i 1920-åra. Inger Bjørnhaug undersøker DNA/LO-ledelsens politikk i forhold til de store faglige kampene, arbeidsløshet og rasjonalisering i industrien. Jørn Magdahl arbeider på ei hovedfagsoppgave om DNAs ideologiske utvikling fra stiftelsen i 1887. Det kapitlet som trykkes her, tar opp program-

mene fra 1925 og 1927.

Samla utgjør disse artiklene et kraftig oppgjør med den «vedtatte» oppfatninga av DNA som revolusjonært i 1920-åra.

«Ved å pusse Quislingkoblet på befolkningen ...» har universitetslektor Ole Kristian Grimnes kalt sin artikkel om norsk okkupasjonshistorie. Han polemiserer mot Helge Krogs «6. kolonne — ?» og mener bl.a. at denne tar feil i vurderinga av samarbeidet mellom Hjemmefronten og storindustrien.

I artikkelen «Sosialhistorien bort fra det menneskelige» tar Elin Mehlum opp den stadig sterkere bruken av tabeller og diagram innafor denne greina av historieforskninga.

Odd Arvid Storsveen vurderer Harald Berntsens bok «Den historiske materialismen og dens historiske betin-

gelses». Foruten å gå til felts mot deler av Berntsens framstilling, setter han bl.a. fram en del synspunkter på hva dialektikk er, som sikkert vil skape debatt.

BLI KOMMISSJONÆR

Det skulle være stor interesse for et blad av denne typen. Problemet er å få det ut til de potensielle leserne — først og fremst til studenter og ansatte ved de høyere lærestedene. Redaksjonen oppfordrer derfor de som har sitt daglige virke på slike steder til å melde seg som kommisjonærer. Skriv til *Materialisten*, boks 42 Veitvet, Oslo 5.

Endelig gjør vi oppmerksom på at man kan abonnere på bladet. Det koster 60 kroner for fire nummer. Postgiro: 2 25 04 21. M.A.

Returadresse:
Røde Fane
Boks 2046
Grünerløkka, Oslo 5

KINAS UTENRIKSPOLITIKK

Jahn Otto Johansen, Erik Solheim og Sigurd Allern m.fl.

Er Kinas utenrikspolitikk i dag et uttrykk for at landet beveger seg mot kapitalismen?

Avtalen med USA sett i lys av forholdet til Sovjet.

Kinas politikk i Indokina — forholdet til Kampuchea og Vietnam. Forholdet til Chile og Iran.

Denne boka inneholder innledninger og debatt fra et møte i Opplysningsutvalget i Oslo AKP(m-l) i februar i år.

kr. 35,-

I bokhandelen nå

FORLAGET
OKTOBER

FINN SJUE ALBANIA — SØKELYS PÅ ET SVIK.

«Sosialismens fyrtårn i Europa», har mange kalt Albania. Har det funnet sted en borgerlig kontrarevolusjon?

Har det vært riktig av AKP(m-l) ikke å kritisere ledelsen i Albania offentlig?

Er lederne i Albania støttespillere for Bresjnev og co. Disse spørsmåla og mange til blir tatt opp i denne brennaktuelle boka.

kr. 38,-

I bokhandelen nå

FORLAGET
OKTOBER